Postimees

84. aastakäik

Ilmub iga päev vaarahommikul

Toimetus ja peakontor Tartus, Ülikooli t. 21/23. Toimetus ja kontor Tallinnas, Viru tn. nr. 11.

Telefonid Tartus: Kella 9—15 kodukeskjaam kõigiks väljakutseteks 40-80, toimetuse kaugeköned 29-86, raamatukauplus 22-50. Peale kella 15 ja pühapäevadel toimetuse kaugeköned 29-86, toimetus (kohalik osakond, sport, üldised teated) 40-81, ajalehe trükikoda ja toimetuse öövalve peale kesköö 40-82, kontor 40-83, peatoimetaja ja toimetuse sekretär 40-84.

Telef. Tallinnas: Toimetus 436-81, kontor 436-11. Käsikirjad hoitakse alal ainult sellekohasel soovil.

Kuulutusi võetakse vastu äripäeviti: „Postimehe" peakontoris kl. 8.30-st kuni 18-ni. „Postimehe" raamatukauplusses, Suurturg 16, kl. 8-st kuni 17-ni, „Postimehe" Tallinna kontoris kl. 9-st kuni 15.30-ni. Pühapäeval: „Postimehe" peakontoris tel. 40-83, kl. 18 kuni 20-ni.

Üksiknumber 6 senti

Hinnata kaasandeks igal pühapäeval pilkeleht „Sädemed"

„Postimehe" tellimishinnad:

Postiga: 1 kuu — kr. 1.65, 2 kuud — kr. 3.30, 3 k. — kr. 4.40, üle 3 kuu korraga tellides iga järgkuu kr. 1.40, 6 k. — kr. 8.60, 9 k. — kr. 12.80, 12 k. — kr. 17.—. Välismaale — kr. 4.— kuus.

Tellimishind Tartu linna tellijaile kojukandmisega on võrdne postiga tellimise hinnaga.

Postita (a. o. Tartus tellitusest ise ära viies) 1 kuu — kr. 1.50, 2 kuud — kr. 3.—, 3 k. — kr. 3.95, üle 3 kuu korraga tellides iga järgnev kuu kr. 1.15.

Aadressi muutmine 25 senti.

Kuulutuste hinnad: Kuulutuste kirjaga: kuulutuste küljel 5 senti, teksti ees 12 senti, teksti sees 15 senti mm. Kohaotsimiskuulutused poole hinnaga. Kuulutuste koha valiku soove täidetakse ainult võimalust mööda.

Nr. 23 Neljapäeval, 25. jaanuaril 1940 Tänaste lehte 10 leheküljel

Laine

Alates neljapäevast, 25. jaanuarist s. a.

ESIETENDUSEKS kõrgel tasemel seisva prantsuse filmitööstuse üks paremaid ja õnnestunumaid saavutusi!

Film Prantsusmaa ajaloo väikesest kapralist ja suurest mehest

Napoleon Bonaparte

(MARSELJEESI SÜND)

Prantsuse revolutsioon — nagu meie teda oleme lugenud ja õppinud koolipäeviit, jääb seda filmi vaadates püsivalt meelde.

Prantsuse revolutsioon — lõi laulu, mida tunneb terve maailm — «Marseljeesi».

Prantsuse revolutsioon — sünnitas mehe, kellest köneldakse veel kauges tulevikuski — Napoleon Bonaparte.

Osalised: ALBERT GJEDON, JINA MANESS, EUGENIA BUFER, ABEL GAUS

Lisaks: 1) 2-osaline põnevusfilm „Lõvijaht Kalifornias"
2) E. Kultuurfilm

Noorsoole lubatud. Seansside algus kell 5, 7 ja 9.

Hooaja väljamüük

kestab kuni 31. jaan. s. a.

Pudukaup, pesu ja valtkaabud kr. 2.50 alates.

L. GOLDBERG
Võidu 6

Kulda, hõbedat,
pandipileteid kõrge hinnaga ostab
F-a H. SELMANOVITS,
Aleksandri tän. 4.

Raadiotööstus
ja parandustöökoda
PAUL NURM
Riia 121-a, Tartus. Telef. 4329.
Saabus uus saadetis euroopa ja USA tüüpi RAADIOLAMPE.
Alati tööstuse laos kõik aparaatide osad.

Nõukogude vägede pealetung Laadoga järvest kirde pool

600 meest nägid rindel suurt walget inglikuju

Aluseta kuulduses Eesti wahetalitusest

Moskwast, 25. jaanuaril. (Tass) — Leningradi sõjawäeringkonna staap teatab:

Ühta ja Repola suunast on teostatud 23. jaanuaril luureaktsioone.

Petrozavodski suunast on olnud mõõnigaid jalawäeaktsioone.

Karjala maakitsusel on olnud suurtükiwäe-tegewust ja luureaktsioone.

N. Liidu lennukid on teostanud pommitus- ja luurelende.

80 km pikkusel rindel

Helsingist teatab Reuter: Laadoga järwest põhja pool kaljude wahel ja tihedas metsatihnikus on soomlased tagasi tõrjumas wenelaste korduwaid rünnakuid. Sealne rinne on üle 80 km pikk.

Helsingist teatab Reuter: Wenelased jätkawad wisalt oma uut rünnakut 80-kilomeetrilisel rindel Laadoga järwest kirde pool. Selle sektori ähwardused muutuwad elulise tähtsusega segajateks. Kui punaarmee peaks murdma läbi, siis ta wõiks purustamistöö teha kogu Laadoga järwe ümbruses ja ähwardada Mannerheimi liini tagantpoolt.

Wiimased ametlikud teated ütlewad, et soomlased on tagasi löönud kõik rünnakud.

Inglikuju laialilaotatud käsiwartega

Helsingist teatab Reuter: Üks Soome wäeosa, kes wõitleb Laadogast põhja pool, on teatanud, et nad on näinud suurt walget inglikuju, mis laialilaotatud käsiwartega oli pöördunud Nõukogude Liidu liinide poole. Rohkem kui 600 meest on jutustanud sellest ilmutusest nii usutawate kui ka uskumata sõnadega.

Ükskõik mis oleks tõsi, selles wõitluses kujuneb see kummitus kahtlemata wäga populaarseks.

Wäärib meeldetuletust, et samalaadset ilmutust nägid Inglise ja Prantsuse sõjawäelased Maailmasõja ajal Prantsusmaal, mis sai maailma ees teatawaks Monsi ingli nime all.

Havas õiendab aluseta kuulduse

Helsingist teatab Havas: Peab märkima sõjateadaannete kommentaaride kohta, et wiimasel ajal on wälismaal lewinud rida aluseta kuulduse.

Mõne päewa eest teatas Soome sõjawäeteadaanne, et Soome õhujõud on pommitanud edukalt teatud Nõukogude Liidu lennubaase. Sel puhul järeldati, et soomlased pommitasid teatawaid tähtsaid lennubaase, mida wiimasel ajal on sagedasti märgitud. Nüüd lükkab Eesti ametlikult ümber need kuulduse. Kinnitati, et Soome lennukid ei ole pommitanud ühtki Eestis asuwat Nõukogude Liidu kasutada olewat baasi.

Seni ei ole soomlased kunagi teatanud ega kinnitanud kuulduse, et Soome lennukid olekside pommitanud Kroonlinna. Wäga autoriteetsest Soome allikast seletatakse, et Soome sõjateadaandes märgitud lennubaaside all on mõeldud Nõukogude Liidu rinde taha piiri lähedale ehitatud lennubaaside pommitamist.

Eestile ei ole tehtud wahetalituse ettepanekut

Helsingist teatab Stefani: Diplomaatilisest ringkondadest kinnitatakse, et Nõukogude Liit olewat teinud Eestile ettepaneku toimida wahetalitajana tema ja Soome wahel ja esitada wiimasele Nõukogude Liidu rahuettepanekud.

Soome ametlikud ringkonnad lükkawad aga selle kuulduse ümber.

*

ETA märkus: Tallinna hästiinformeeritud ringkondades kinnitatakse, et on aluseta kuulduse, nagu oleks Eestile tehtud ettepanek toimida wahetalitajana Soome ja Nõukogude Liidu wahel.

Saksamaa ei soowi sõja laienemist

Pariisist teatab Havas: Norra ajalehe „Aftonbladeti" Berliini kirjasaatja teatab Saksa pealinnast selgesti awaldatud seletustest, mille järgi Saksamaa ei soowi sõja laienemist Põhja-Euroopasse, et Saksa poliitilised ringkonnad, kelle arwamusi raporteerib Norra ajaleht, lisawat juurde, et juhul, kui Rootsi wõi Norra sadamatesse ilmuks Inglise eskaader wõi toimuks Prantsuse wõi Inglise wägede maandumine Rootsis wõi Norras, siis oleks see Saksamaale signaaliks wastuaktsioonI korraldamiseks.

Samad ringkonnad tegewat wahet Taani ja Skandinaawia poolsaare riikide olukordade wahel.

Soome sõjateade

Helsingist teatawad Reuter ja Havas: Soome sõjateadaanne seisukorra kohta 24. jaan. keskpäewani:

Maal: Karjala maakitsusel ründas waenlane suurtükiwäe toetusel Summa ja Muolaanjärwi wahel. Rünnak tõrjuti tagasi.

Tagasi löödi rünnakukatse Muolaanjärwi jääl. Soome suurtükiwägi tulistas edukalt Nõukogude Liidu kahurwäe positsioone ja kuulipildujate pesasid.

Laadoga järwest kirde pool jätkusid terwe päew ägedad heitlused. Waenlane ründas mitut idarinde punkti, eriti Kallaanjoel ja Aitojoel. Kõik rünnakud tõrjuti tagasi ja waenlane kandis raskeid kaotusi. Soomlased häwitasid 7 Nõukogude Liidu tanki.

Teistes sektorites patrulltegewus.

Merelt ei ole peale patrulltegewuse ja suurtükiwäe tulistamise maarinde tiibadelt teatada midagi tähtsat.

Õhus: Nõukogude Liidu lennukid pommitasid teisipäeval Põhja-Soomes Nurmese piirkonda ja mõnda teist kohta.

21 isikut sai surma ja 20 haatwata

Teistes Soome osades oli Nõukogude Liidu lennukite tegewus wähksem.

Mis puutub Soome õhujõududesse, siis on need teinud edukaid luure- ja pommituseretki.

Taani põllutöölisi Soome

Helsingist teatab Havas: Teisipäewa hommikul saabus Soome Taani põllumajanduse tegelane, et selgitada Taani põllutöölliste Soome saatmise küsimust tulewal suwel.

Mittesõjalist laenu Soomele

Washingtonist teatab Reuter: Senati komitee kiitis heaks Ühendriikide eksport- ja importpanga kapitali suurendamise 100 miljoni dollari wõrra, et wõimaldada Soomele mittesõjalist laenu.

Kanada kontrollib erapooletute kaubandust

Keelati nisu wäljawedu Nõukogude Liitu

New Yorgist, 25. jaanuaril. (DNB) „Associated Pressi" teatel on Kanada walitsus otsustanud teostada eksportkontrolli kaupade üle, mis lähewad Saksamaa naabruses-olewatesse erapooletutesse riikidesse. See ühinõu on suunatud esiteks N. Liidu wastu, kes hiljuti oli Winnipegist ostnud nisulaadungi ühe miljoni tonni suuruses.

Ottawast teatab Reuter: Kanada on keelanud nisu wäljaweo N. Liitu.

Seedsi puhkus

Londonist teatab Reuter: Wastates alamkojas ühele küsimusele ütles Chamberlain, et Briti Moskwa saadiku Seedsi puhkuselejäämise kestwuse otsustamisel wõetakse täiel määral arwesse tema teened.

Suurim rahwasterändamine

15 miljonit hiinlast sisemaale

Shanghaist, 25. jaan. (DNB) Tshungkingi walitsuse ametliku teadaande järgi on Hiina-Jaapani konflikti kestel ränanud 15 miljonit inimest Hiina rannaprowintsidest sisemaale. Teadaandes toonitatakse, et see arw wõib olla weel palju suurem. Seega tohiks siin olla tegemist suurima rahwasterändamisega, mis maailm on üle elanud.

Teadaanne lisab juurde, et praegu on jaapanlaste poolt okupeeritud 22 protsenti Hiinast ühes 42,5 protsendi Hiina elanikkonnaga.

Kesk-Ida liit

Kairost, 25. jaan. (Stefani) „Misri'le" teatatakse Bagdadist, et Afganistani ja Iraani walitsused olewat teinud Irakile ettepaneku muuta Sadabadi leping sõjaliseks liiduks. Lehe teatel olewat Bagdadi walitsus walmis kaaluma ettepanekut.

„Estonia" täna Tallinnas

Rasked jääolud Taani wäinades hoiawad Eesti laewu wangis

Oodata „Waindlo" wabanemist

Thomas Clayhills ja Son laewakontoril oli eile telefonikõnelus Stokholmiga, kusjuures selgus, et reisiaurik „Estonia" pidi wälja sõitma kell 12 päewal. Tallinna oodatakse „Estoniat" täna hommikupoole kella 11—12 paiku. Nii saabub „Estonia" kodumaale peale pikemaid wintsutusi. Teatawasti kaaperdati laew sakslaste poolt juba möödunud aasta detsembrikuus. Seekordsel reisil toob „Estonia" kaasa ligi 80 reisijat ja postikotte. Kuna wahepeal pidas Tallinn-Stokholmi wahel ühendust G. Sergo ja Co aurik „Abruka", siis hakkab nüüd samal liinil regulaarset ühendust pidama „Estonia".

Jääolud Eesti wetes on muutunud wiimaseil päewil weidi lahedamaks, kuna külm andis järele ja tuul puhastas Tallinna reidi jääst. Raske on aga olukord Taani wäinades, mis tugewasti kinni on külmanud. Nädala algul pidi Kopenhaagenist Tallinna teele asuma G. Sergo ja Ko aurik „Hiiula", kuid pidi raskete jääolude tõttu jääma Kopenhaageni. Kopenhaagenist asus teele ka Eesti aurik „Wohi", kuid pidi jääolude tõttu reisi katkestama ning pöörduma Nystadti sadamasse ootama paremaid aegu.

Kaaperdatud laewadest on lähemail päewil oodata aurik „Waindlo" wabanemist, mis asub kinnipeetuna Stettinis. Eesti aurikuist on Stettinis wahi all weel Pärnu laewadeomaniku A. Laane aurik „Marta". Wiimase kapten teatas aga, et auriku wabanemist pole oodata niipea. „Marta" wangipõlw on kestnud juba üle kahe kuu. „Marta", mis oli puulaadungiga teel Belgiasse, kaaperdati sakslaste poolt.

Kogudustes tulewad walimised

1940. aasta jooksul walitakse koguduste nõukogud, kirikukogu ja praostkonna sinodite saadikud

Eile peeti Tallinnas Konsistooriumi täiskogu istung, kus oli arutusel mitmeid küsimusi. Muude otsuste seas otsustati pöörduda ringkirjaga koguduste juhatuste, õpetajate ja praostite poole ning juhtida nende tähelepanu sellele, et mitmesuguste kiriku organisatsioonide esindajate ümberwalimine tuleb wiia läbi 1940. aasta jooksul. See korraldus puudutab neid esindajaid, kelle 5-aastane ametikestwus lõpeb käesolewal aastal. Teatawasti toimetati wiimati esindajate walimisi 1935. aastal. Ringkirjaga juhitakse asjaosaliste tähelepanu sellele, et walimised tuleb aegsasti läbi wiia ja et praostkondade esindajate walimine kirikukogusse oleks teostatud praostkondade poolt hiljemalt eelolewal sügisel järgmise kirikukogu kokkukutsumise ajaks.

Uuesti tulewad walida järgmised esindajad: Koguduste nõukogude liikmed ja nende kandidaadid, Kirikukogu saadikud, koguduste nõukogude poolt walitawad nõukogude juhatused ja koguduste saadikud praostkonna sinodile, kiriku kongressi esindajad, praostkonna sinodi poolt esindajad kirikukogusse.

Edasi Konsistooriumi täiskogu kinnitas Wiljandi praostkonna praosti ametisse senise praosti kohustetäitja J. Uustali, kes waliti Wiljandi praostkonna sinodil 19. detsembril Wiljandi praostiks. Sama praostkonna abipraostiks kinnitati senise abipraosti J. Uustali asemele Suure-Jaani koguduse õpetaja A. Jürgenson, kes samuti waliti praostkonna sinodil 19. dets.

Järwa praostkonna praosti kohustetäitjaks üheaastase kestwusega kinnitas Konsistoorium senise abipraosti August Pähna.

*

Piiskop dr. J. Kõpu konetunnid on Tallinnas 1. weebruarist alates s. a. igal teisipäewal ja neljapäewal kella 12—14-ni.

Eile ilmus uus „Kiriku Teataja" number, milles on piiskopi poolt awaldatud erakorralise kirikukogu otsused.

Seoses usuteadlaste päewaga Tartus peetakse samal ajal, s. o. 30. ja 31. jaanuaril Tartus õpetajate abikaasade konwerents. See leiab aset piiskop J. Kõpu korteris.

„Endla" näiteseltskond omnibusega maanteekraawis

Näitlejad pääsesid wigastusteta. Etendus 7-kraadilises „pakases"

Pärnu „Endla" teatri 12-liikmeline näiteseltskond elas teisipäewa ööl wastu kolmapäewa Pärnu—Paide maanteelSindi linna lähedal üle autoõnnetuse. Suur omnibus, millega sõitsid Sindist Pärnu ringreisil olewad Pärnu „Endla" teatri näitlejad, sõitis kinnituisanud teel maanteekraawi. Omnibus wajus küljeli, nii et omnibuse ukse jäid wastu kraawikallast. Sõitjad ei pääsenud sõidukist muidu wälja, kui omnibuse juht awas aknad, mis olid jäänud ülespoole. Kuigi omnibusest pääsuti wigastusteta wälja, tuli teha läbi paksu lume raske reis Sinti tagasi, kuhu saabus omnibus Pärnust alles kella 5 paiku hommikul.

Nimetatud näitetrupp andis etendusi Sindi „Sõpruse" seltsimajas, kus kanti ette Hovardi komöödia „Ootan last". Kuigi seltsimaja oli kõetud, oli seal sooja 7 kraadi ning inimesed istusid palitutes.

Narwas süttisid ärirajoonis kuurid

Kahju umbes 2500 krooni

Keskmädala õhtul kella 8 paiku Narwas Joala ja Madise tänawate nurgal ärirajoonis süttis ärimehe Hermann Pirowitshi elumaja ühine kuur, kust tuli läks edasi kõrwalasuwa Einsteini maja kuuride külge. Kuurid põlesid maha seesolewa kraamiga. Kuna elumajade seinad olid juba põlema süttinud, suudeti tuletõrje poolt majad häwinemisest päästa wiimasel minutil. Tule algus on weel kindlaks tegemata. Kahjusumma on esialgu umbes 2500 krooni.

Tuletõrje jõudis kohale wõrdlemisi kiiresti, kuid esialgu ei saadud wett, sest weekraanid olid jääs. Samal ajal tuli muutus iga minutiga kohutawamaks. 2 suure kahekordse elumaja seinad läksid põlema. Majade elanikud tormasid kabuhirmus majadest ja oli kuulda nutu, kisa ja appihüüdeid. Lõpuks, kui suudeti kraanid lahti sulatada, algas meeleheitlik wõitlus tulega.

Tuletõrje pidi abiks kutsuma lisajõude, ning alles siis suudeti tunniajalise wõitluse järel tulele piir panna.

Onnetuskohale oli kogunenud umbes 2000 pealtwaatajat.

Tulikahju W.-Antsla kodunduskoolis

Teisipäewal pääsis tuli lahti Wõrumaal Antsla wallas Wana-Antsla kodumajanduskooli hoones. Nimelt süttisid laed ja lagede waheladuwad talad ning pööningul weetorude ümber olew saepuru. Tuli arwatakse olewat põhjustatud weetorude lahtisulatamisest, mida toimetati juba möödunud laupäewal. Töenäoliselt immitses hööglambist saepurusse pääsenud sõde kuni ta nüüd lõkkele löi. Kuna juhtum leidis aset kella ½12 paiku päewal, kunas rahwast rohkesti liikwel, siis saadi tulele piir panna enne kui ta oleks hoone haaranud oma wõimusesse.

Teine Jaapani aurik kinni peetud

Kinnipidaja laew ei teatanud alul oma päritolu

Suurim pahameel Jaapanis

Tokiost, 25. jaan. (Havas) Domei agentuur teatab uuest juhtumist, kus on kinni peetud ja läbi otsitud üks Jaapani laew ühe wööra sõjalaewa poolt Hawai ranniku läheduses.

Honolulust saabunud teatel on tundmatu päritoluga sõjalaewa poolt kinni peetud reisilaew „Tatshuta Maru“.

Honolulust teatab Reuter: Siin wastuwõetud raadioteates Jaapani auriku „Tatshuta Maru“ kaptenilt teatatakse, et möödunud neljapäewa hilisõhtul, kaks tundi pärast auriku lahkumist San Franciscost, on üks sõjalaewaga sarnanew laew nõudnud umbes 2 miili kaugusel „Tatshuta Marult“ oma päritolu teatamist walgussignaaliga. Muid üksikasju selles teates ei anta.

Teistel teadetel olewat sõjalaew Jaapani auriku küll kinni pidanud, kuid pole teda läbi otsinud.

Nõupidamine Jaapani wälisministeeriumis

Tokiost teatab Reuter: Kolmapäewal Jaapani wälisministeeriumis toimunud nõupidamisel, millest wõttis osa ka meresministeeriumi esindajaid, peeti nõu abinõude üle, mida tuleks tarwitusele wõtta ühenduses Jaapani auriku „Tatshuta Maru“ (16.975 tonni suur) kinniwõtmisega ja läbiotsimisega ühe Briti sõjalaewa poolt.

Jäigi selgitamata

Honolulust teatab Reuter: Aurik „Tatshuta Maru“ on saabunud Honolulusse.

Auriku kapten seletas, et tal jäi selgitamata sõjalaewa päritolu, kes pidas kinni tema laewa möödunud neljapäewa hilisõhtul. Kinnipidamine wiiwitas auriku reisi ainult 10 minuti wõrra.

Merewäe-ohwitserid kohtadele

Tokiost teatab DNB: „Tokio Asahi Shimbuni“ teatel on seoses „Asama Maru“ wahejuhtumiga rida kõrgemaid Jaapani merewäeohwitsere pöördunud tagasi oma kohtadele.

Nagu leht edasi teatab, walitseb meresministeeriumis ebatawaline pinewus. Kuni teisipäewa ööseni on juba tarwitusele wõetud mitmesuguseid wastuabinõusid, et takistada uusi wahejuhtumeid.

„Ei wõi jääda tagajärjeta“

Jaapani ajakirjandus teatab suure pahameelega, et üks Inglise sõjalaew on uuesti kinni pidanud ja läbi otsinud ühe Jaapani auriku. Jaapani aurik „Tatshuta Maru“ olewat Honolulu lähedal kinni peetud Inglise häwitaja poolt, kes saatis auriku pardale priisimeeskonna. Nagu lehed teatawad, ei olewat Jaapani auriku kapten saanud isegi wastust küsimusele sõjalaewa päritolu kohta.

Kohe peale selle teate saabumist toimus wälisministeeriumis nõupidamine, millest wõtsid osa ka sõjawäe esindajad.

Nagu Domei agentuur teatab, tähendatakse wälisministeeriumi ringides, et pärast teisipäewast tõsist hoiatust tähendab inglaste jäärane käitumine Jaapani uskumatut halwustamist, mis ei wõi jääda tagajärjeta.

Britiwaenuline liikumine Jaapanis suureneb järjest. Mitmed isamaalised ühingud on peaministrile ja Briti saadikule esitanud wastawaid resolutsioone.

Jaapani diplomaatide konwerents Budapestis

Budapestist teatab Havas: Paljud Jaapani diplomaadid, kes asuwad kohtadel mitmesugustes Euroopa pealinnades, kogunewad selle nädala lõpupoole Budapesti, et wahetada informatsiooni ja mõtteid rahwuswahelise seisukorra üle. Informeeritud ringkondades tähendatakse, et sellised kohtumised, ilma et nad oleks perioodilised, toimuwad iga kord, kui rahwuswaheline seisukord seda nõuab.

Kaotsheng langes hiinlaste kätte

Jaapanlaste kaotused 11.000 meest ja 26 suurtükki

Shanghaist, 25. jaan. (Havas) — Hiina wäed on tagasi wõitnud Kaotshengi. Jaapanlaste kaotusi hinnatakse rohkem kui 4000-le surmasaanule ja umbes 7000-le haawatule. Hiinlased on saagiks saanud 26 suurtükki.

Mida toob reede?

Washingtonist teatab DNB: Jaapani saadik on pärinud riigidepartemangult, kas USA-Jaapani kaubalepingu lõppemine tulewal reedel toob kaasa muutuse tollitariifides wõi laewamaksudes.

Temale wastati, et lepingu lõppemine ei too mingit muudatust, kuid edasised kaubanduslikud suhted mõlema maa wahel olenewad „fündmustest“, mida USA walitsus on korduwalt toonitanud.

Teisele küsimusele, kas on olemas mingit wõimalust märgukirjade wahetusega mõlema walitsuse wahel defineerida kaubandussuhete seisu, seletati riigidepartemangu poolt, et selle küsimuse kohta ei saa praegu anda mingit otsust. Tõenäolikult moodustab see küsimus osa läbirääkimistest, mis Tokios on käimas Jaapani wälisministeeriumi ja USA saadiku wahel.

Hiinlaste suurim wõit sel aastal

Põhja-Hopeis Jaapani wäed taganemas

Jaapanlaste wõit Tshekiangis

Tshungkingist, 25. jaan. (Havas) Wiimased sõjapiirkonnast saabunud teated kinnitawad, et Hiina wägede wõit Põhja-Hopeis, kus Hiina wäed wallutasid uuesti Kaotshengi linna, on hiinlaste suurimaks wõiduks uuel aastal ja teine suur wõit wiimase 7 kuu jooksul. Saadud sõjasaagi seas on mitu raskesuurtükki, 20 wäiksemat suurtükki ja hulk püsse.

Londonist teatab Reuter: Hiina ajakirjanduse telegrammide teatel on Jaapani wäed Põhja-Hopeis alustanud üldist taganemist. Jaapanlased olewat kannud raskeid kaotusi.

Shiaotsheng langes

Shanghaist teatab Havas: Jaapani wäed, kes Tshekiangi prowintsis Hangtshoust lõuna pool olid tunginud üle Sientangi jõe, wallutasid Shiaotshengi linna ja mitmed strateegilised punktid.

Nende operatsioonide kestel olewat wangi wõetud terwe Hiina sõdurite kompanii.

Jugoslaawia torpeedopaat põhja

Ohwrite arw suur. Üks Briti laew kadunud

Belgradist, 25. jaan. (Havas) — Jugoslaawia torpeedopaat „Lubljana“ läks kolmapäewal kella 17 paiku Sibeliki sadamas Aadria mere ääres kokkupõrke tagajärjel põhja.

Katastroof juhtus hetkel, kui ta sadama sissekäigu kohal kahe teise torpeedopaadi wahel manööwerdas.

Wõimud algasid kohe juurdlust ja sadam suleti sandarmite poolt. Ohwrite arw olewat suur. Liigub kuuldus, et hukkunud laewa kapten olewat enda tapnud.

„Parkhill“

Londonist teatab Reuter: Briti laewa „Parkhilli“, 600 tonni, meeskonna liikmete sugulastele teatati, et laewa tuleb pidada kadunuks.

Ka Kohtla-Järwel tulemas palgatülid

Töölisnõukogu esitas käitise juhatusele nõude palkade tõstmiseks

Kiwiõli tööliste poolt ülestõstetud kaewandustööliste palkade tõstmise küsimus on nüüd haaranud ka Kohtla-Järwe töölisskonna. Käitise juhatusele esitati kolmapäewal wastaw nõudmine töölisnõukogu poolt. Kuna palkade tõstmine kohapeal on alati toimunud wastawalt wõimalustele, siis on arwata, et seekordne nõue lükatakse tagasi ja töölised alustawad töötüli.

Töölisnõukogu esitas käitise juhatusele palkade tõstmise nõuded järgmiselt: Meestöölistele minimaalpalgaks 26 s. asemel 30 senti tunnis, naistöölistele 28 senti tunnis, ning suurematele töötaju saajatele juurde 3 s. tunnis. Tükitööde juures nõutakse palka juurde 10 protsentide., mehaanilise puurimise juures 5 protsent. ning käsitsi puurimise juures 20 protsent. Tööliste arwates seekordne palkade tõstmine ei tohiks teha käitisele mingisugust raskust. Kuna töölised nõuawad ka tükitöödel 10 protsent. kõrgemat palka, siis arwatakse teisal, et niisugune nõue on põhjendamata, sest üldiselt teenisid tükitöölised wäga hästi. Palganõudmise küsimuse arutamiseks kutsutakse lähemal ajal kokku tööliste üldkoosolek.

Käsitööstus ratsionaliseerimisele

Teisipäewal peeti Käsitööstuskoja juhatuse koosolek, kus päewakorras peale jooksuate küsimuste oli ratsionaliseerimise wõimaluste leidmine käsitööstuses. Koosolekust wõttis osa majandusministeeriumi ratsionaliseerimise komiteest W. Erit, kes oma sõnawõtus selgitas ratsionaliseerimise tähtsust ja ratsionaliseerimise wõtteid mõningais wälisriiges. Koosolek tunnustas käsitööstuse ratsionaliseerimise hädawajalikuks tõhusamate töötulemuste saawutamiseks, kusjuures rõhutati wastawate instruktorite wäljaõpetamise, standardraamatupidamise ja kalkulatsioonijuhiste wäljatöötamist ja wastawate kursuste korraldamise tarwidust. Leiti, et ka metallijäätmete kogumise hoogtööd on wõimalik käsitööstuses rakendada. Otsustati edaspidi ratsionaliseerimise küsimusis töötada tihedas kontaktis majandusministeeriumi ratsionaliseerimise komiteega ja ühiselt töökawa fikseerida.

Kanade sugulawasid sel aastal 6

Tibusid saab tellida juurdemaksuga

Eesti Linnukaswatajate Seltsi poolt on awaldatud lindude sugulawade ja paljunduspunktide nimekiri käesolewa aasta kohta. Sugulawasid on sel aastal wähem kui mullu, nimelt 6, kuna seewastu on suurenenud paljundnspunktide arw. Kanade paljunduspunkte on arwult 43. Tibude hinnaks sugulawas on tänawu kuni 40 senti, haudemunad aga 20 senti tükk. A-rühma paljunduspunktides on tibude hind 28 senti ja haudemunade hind kuni 14 senti tükk, B-rühma paljunduspunktis maksawad tibud kuni 25 senti ja haudemunad kuni 11 senti tükk. Neile hindadele lisaks makstakse Eesti Linnukaswatajate Seltsi poolt abiraha niihästi sugulawadele kui ka paljunduspunktidele. Seega on püütud kanade tõumaterjali wõimalikult odawaks teha.

Wõrumaal põletati heinaküün

Öö wastu 24. ktp. põles Wõrumaal Warstu wallas maha Jakob Tedrele kuuluw heinaküün ühes heinaga. Talust eemal asunud küünis hõwines umbes 900 kg põlluheina. Tuli arwatakse tekitatud olewat kuritahtliku süütamise läbi. Omaniku kahju tõuseb üle 500 krooni. Hoone oli kindlustatud 400 krooni eest.

12 küsimust Wabariigi Walitsusele

Täna Riigiwolikogu koosolek

Täna kell 10 homm. peetakse Riigiwolikogu üldkoosolek, mille päewakorras on peamasjalikult Riigiwolikogu liikmete küsimused Wabariigi Walitsusele. Wastamisele tulewad 3 rwl. A. Jõeääre, 5 rwl. O. Löwi, 2 rwl. L. Johansoni ja 2 rwl. M. Undi poolt Wabariigi Walitsusele esitatud küsimust. Edasi on päewakorras weel Seaduste Kogu 9. kõitesse kuuluwate seaduste muutmise seadus 1. lugemisel ja Jõuwankrite liini- ja juhuweo korraldamise seaduse muutmise seadus 1. lugemisel.

Tartu kütid ilwesejahile

Wirumaa metsades korraldatawa ilwesejahi küsimus on nüüd lõplikult otsustatud ning jahti peetakse juba käesolewal nädalal, arwatawasti laupäewal wõi pühapäewal. Jahist wõtawad osa Tartu kütid, sest ilwese laskmise õiguse omandas 30 krooni eest üks Tartu jahimehi. Salaküttide kartusel hoitakse metsameeste poolt ilwese asukoht saladuses kuni jahiõigusliku küti saabumiseni. Jaht toimub Kohtla metskonnas, kus on praegu suurim ilweste peatuspaik.

Kuigi ilwes kuulub meie metsade harulduste hulka, siiski peetakse wajalikuks nende wähendamist, sest nad teewad metsloomadele suurt kahju.

Saaremaa teehööwel wõimetu wõitlema lumehangedega

Wiimaste lumetuiskudega tekkisid Saaremaal kohati niiwõrd kõrged lumehanged, eriti Kuressaare-Kihelkonna maanteel, et lumi ulatus auto katuseni. Teede lahtihoidmiseks mitme meetri sügawusest lumest ei olnud wõimeline Saare maawalitsuse lumesahk, mispärast lumi tuli kõrwaldada käsitsi.

Liiniomnibus, mis wäljus Kuressaarest, pidi lumme maetud tee pärast linna tagasi pöörduma. Et edaspidi edukalt lumega wõidelda, on Saare maawalitsuse poolt asutud ehitama uut suurt lumesahka oma Kuressaares asuwas töökojas.

Walgamaal lumehanged katuseräästani

Öö wastu keskmädalat ja päewal mõllas jälle Walgamaal tugew lumetuisk, mis Puka ümbruses kuhjas kokku katuseräästani ulatuwaid lumehangi. Teed on nii hangedesse tuisanud, et kohati on isegi tühja reega liiklemine raskendatud, rääkimata wedudest.

Kolmapäewa hommikul oli Puka—Tõrwa omnibusel raskusi hangedest läbipääsemisel. Mitmes kohas tuli tee lahti kaewata, mille tagajärjel omnibus hilines Tõrwa jõudmisega.

Eelarve Riigivolikogu komisjonides

Üldläbirääkimisi jätkatakse pärast alamkomisjonide tööd

Riigivolikogu eelarvekomisjon jätkas eile hommikul riigi 1940/41. a. eelarve arutamist. Kell 10 hommikul oli eelarvekomisjoni üldkoosolek, kus peeti üldläbirääkimisi komisjonis majandusministri poolt eelmisel päeval antud informatsiooni puhul. Üldläbirääkimistel võeti elavalt sõna. Kuuldavasti on komisjoni koosolekul kõnelnud rvl. K. Jalakas (Nõmme), L. Metslang (Tallinn), L. Johanson (Tallinn) ja J. Tõnisson, kes on puudutanud arvult mitmeid eelarvega seoses olevaid küsimusi, kuna rvl. A. Kasterpalu kõneles Läänemaaga ühenduses olevaist küsimustest.

Üldkoosolekul olnud sõnavõttudes on märgitud, et eelarve on ülipingutatud, et

uue tuluallikana tuleks mõelda tubakamonopoli sisseseadmist,

raudtee alal oleks juhtkonnas tarvis rohkem kaupmehelikult mõtlevaid isikuid. Edasi on väidetud, et riiklikku propagandat ei ole meil õieti tehtud ja see vajaks ümberkorraldamist, ning on käsitletud sõnavõttudes töötülide lahendamisega ja suurtööstustega ühenduses olevaid olukordi.

Muuseas toodi koosolekul ette, et meil näiteks kalossid on liialt kallid, kuna Lätis samal ajal on nad poole odavamad. Veel avaldati koosolekul rahulolematust selle üle, et ei ole esitatud riikliku kapitaliga töötavate ettevõtete eelarveid ja avaldati kahtlust, kas valitsus suudab täita neid eelarveid. Ühtlasi väljendati eelarvekomisjoni üldkoosolekul arvamist, et praegusel ajal

vajame sisemist jõudude mobiliseerimist ja sisemist elustamist

Edasi võttis eelarvekomisjoni üldkoosolekul sõna peaminister prof. J. Uluots, kes tõstis üles küsimuse, kas on otstarbekohane pidada üldisi eelarve selgitamis-läbirääkimisi otsekohe või teha seda pärast eelarve läbivaatamist eelarvekomisjoni alamkomisjonides. Eelarvekomisjon otsustas seejärel

üldläbirääkimisi jätkata pärast alamkomisjonide tööd,

misjärel lõpetati komisjoni üldkoosolek.

Eelarvekomisjoni alamkomisjonid tööl

Eelarvekomisjoni alamkomisjonid algasid tööd eile peale lõunat. Osa alamkomisjone pidas koosolekuid Riigivolikogu ruumes, osa vastavates ministeeriumides. Alamkomisjonide esimestel koosolekutel selgitati vastavate eelarve osadega ühenduses olevaid küsimusi. Eelarve osade kohta andsid lähemat informatsiooni Vabariigi Valitsuse liikmed ja ministeeriumide juhtivad jõud, kes ühtlasi andsid seletusi komisjonide liikmete poolt esitatud küsimustele.

1. alamkomisjonis, kus on arutusel riigi eelarve tulude osa, andis lähemaid seletusi ministriabi A. Keller. Informatsiooniks järgnesid üldläbirääkimised, mis jäid pooleli.

2. alamkomisjonis arutati Vabariigi Presidendi ja õiguskantsleri eelarveid. Komisjonis andsid seletusi Vabariigi Presidendi kantseleiülem E. Tambek ja õiguskantsler A. Palvadre. Pärast seletusi võeti alamkomisjonis Vabariigi Presidendi ja õiguskantsleri eelarved muutmatult vastu.

4. alamkomisjoni koosolek, kuhu kuulub haridusministeeriumi eelarve, peeti haridusministeeriumis. Eelarve kohta andsid seletusi haridusminister prof. P. Kogerman ja ministeeriumi osakondade juhid. Pärast informatsiooni peeti alamkomisjoni esimesel koosolekul üldläbirääkimisi, kus puudutati mitmesuguseid küsimusi. Koosolekul pöörati erilist tähelepanu puudustele, mis meil esinevad ühenduses koolimajade ehitamisega.

5. alamkomisjon, kuhu kuuluvad välis- ja sõjaministeeriumi eelarved, pidas läbirääkimisi välisministeeriumi eelarve kohta. Seletusi andis välisminister prof. A. Piip. Läbirääkimised eelarve kohta jätkuvad komisjoni järgmisel koosolekul.

8. alamkomisjonis, kuhu kuulub majandusministeeriumi eelarve, asuti peale üldläbirääkimisi tööstusosakonna eelarve arutamisele. Eelarvet arutati §§ viisi, kuid osakonna eelarve lõpphääletust veel ei toimetatud. Alamkomisjon ei piadnud eelarves muudatuste tegemist tarvilikuks, kuna majandusministeeriumi enda poolt olid vastavad eelarved mitmes osas kärbitud. Läbirääkimistel tööstusosakonna eelarve juures

käsitleti lähemalt töömahu küsimust

Nagu selgus sel puhul antud informatsioonist, on väljavaateid, et töömahu alal esinevatest raskustest saadakse üle. Lähemalt peatuti veel meie tekstiiltööstusega ühenduses olevatel küsimustel. Ka siin selgus, et kui ühel või teisel pool on olnud mõningaid raskusi, siis sellele vaatamata on tekstiiltööstusel väljavaateid edasiseks rahuldavaks töötamiseks.

9. alamkomisjon, arutades sotsiaalministeeriumi eelarvet, kuulas ära sotsiaalminister O. Kase, ministriabi dr. A. Mõtuse ja komisjoni aruandja rvl. J. Nymani informatsioonid, mille järele asuti üldläbirääkimistele. Läbirääkimistel puudutati Loodushoiu ja Turismi Instituudi küsimust ja avaldati arvamist, et nüüd, kus välisturism on ära langenud ja tuleb piirduda vaid siseturismiga, kas selles olustikus ei tuleks teha muudatusi ka selle asutuse eelarves ja sinna ettenähtud summasid kasutada mõneks teiseks otstarbeks ministeeriumi alal. Üldläbirääkimised eelarve juures jäid pooleli.

Algab üleriigiline karskusnädal

Loosungiteks: „Joogikohtade asemele karsked klubid. Õlle ja wiina asemele mahlajoogid.“

Eelolewal laupäewal algab 4. üleriigiline karskusnädal, mis awatakse raadio-aktusega kella 7.20—8 õhtul. Aktuse kawas on E. Karskusliidu esimehe A. Kuuma kõne, E. Karskuliidu läkitus ja ettekandeid. Karskusnädala puhul korraldatakse üle maa jumalateenistusi ja mitmesuguseid üritusi.

Algawa karskusnädala puhul andis eile Tallinnas ajakirjanikele seletusi E. Karskusliidu esimees A. Kuum.

„Kui harilikus olukorras alkoholi tarwitamisele waadatakse möödunudwais ringkondades sageli ükskõikselt, siis sõjaolukord on toonud neisse hinnanguisse järsu pöörde“, märkis õp. Kuum.

„Kuna alkohol wähendab nii otseselt kui ka kaudselt kogu rahwa wõitluswõimet, siis on enamikus põhiwais riikides tehtud mitmesuguseid kitsendusi alkoholile. Kui praegu meil riikliku eneselkaitse küsimusi wäga tähtsaks peetakse, siis sellega ühenduses peame suurt tähtsust omistama ka karskusküsimusele. Meie wiimaseaegset karskustegewust on iseloomustanud tugew praktiline ja eluläheda joon. Tegewuse aluseks on kõigile wastuwõetaw

miinimumprogramm.

Kohtadel wäljendub koostöö kihelkondlike nõupidamiste ja kihelkondlike karskusnädalate korraldamises. 1938./39. tegewusaastal töötati läbi 13 kihelkonda, kus korraldati 133 mitmesugust üritust umb. 14.000 osawõtjale. Käesolewal tegewusaastal aga kawatsetakse läbi töötada umb. 40 kihelkonda.

Täiesti praktilist laadi on kannud mööd. suwel korraldatud

mahlawalmistamise propaganda.

Sõbralikus koostöös Maanaiste Kesseltsiga, üERü Keskjuhatuse ja ülemaal. Maanoorte ühendusega korraldati 127 mahlakursust.

Laupäewal algab

üleriiklik karskusnädal.

Seekord see sisustatakse klubide küsimusega. Joogikohtade asemele karsked klubid, õlle ja wiina asemele mahlajoogid! — on karskusnädala loosungiks. Ka klubide propaganda tõstub meil ühise aktsioonina suuremate kultuurorgaide wahel. Ka maal on klubide küsimus leidnud elawat wastukõla ja paljudes kohtades kaalutakse juba klubide asutamist.

Need märkmed tahawad algawa karskusnädala puhul ainult iseloomustada E. Karskusliidu wiimaseaegset tööd, näidates selle liikumise suunda. Wõib ehk ainult kõrgu wõttes weel tähendada, et Liidu ja tema osakondade poolt on wälistegewuse alal möödunud tegewusaastal korraldatud ligi 600 mitmesugust koosolekut umb. 57.000 osawõtjaga.

Karskusnädala puhul me awaldame jälle tunnõwat palwet, et meie alkoholipoliitika kord omcti põhjalikule rewideerimisele wõetaks,“ lõpetas õp. Kuum.

Westlusel selgus, et üks E. Karskusliidu püüdest on karskuskaswatustöö wiimine koolidesse. Selleks wõiks pühendada mõni klassijuhataja tund. Samuti on päewakorral joomahaigetele parandusKodu loomine. Liidul on selleks olemas juba Loosi mõis, kuid puuduwad ainelised wõimalused asutuse awamiseks.

Praost H. Kubu mõisteti aresti

Protsess laimusüüdistusel

Eile oli Tallinna 4. jaoskonnakohtuniku juures arutusel Tallinna praosti H. Kubu protsess. Jaani koguduse asjaajaja J. Miido süüdistas H. Kubu laimamises. Jaoskonnakohtunik mõistis H. Kubu üheks kuuks aresti.

Nagu kuuleme, kaebab H. Kubu edasi.

Loomakaitse küsimuste selgitamisele koolides

Loodushoiu- ja Turismiinstituut ja Eesti Loomakaitse Liit on pöördunud üleskutsega kõikide koolijuhatajate poole, milles palutakse leida wõimalusi loomakaitse küsimuste selgitamiseks oma õpilaste hulgas. Üleskutses üteldakse, et loomakaitse alal intensiiwsema selgitustöö tegemise tarwidus kerkib päewakorrale eriti terawalt just praeguste külmade ilmade puhul, mil ilmastikuolud on loomadele palju rohkem tundmad.

Kindral Sikorskil 100.000-meheline armee

Pariisist, 25. jaan. (Reuter) Kindral Sikorski ütles ühes oma kõnes muu seas, et uuestiloodud Poola sõjawägi Prantsusmaal on warsti 100.000 meest suur.

Warastati salajased joonised

Londonist, 25. jaan. (Stefani) — Middlessexi piirkonnas on teostatud kolmas riigikaitsesse puutuwate jooniste wargus. Salapärasel kombel läks autost kaduma käsikohwer lennukiosade ja joonistega.

Leedu-Saksa kokkulepe

Kaunasest, 25. jaan. (Reuter) Saksa ja Leedu wahel on alla kirjutatud kokkuleppele, mis näeb ette Saksa—Nõukogude Liidu ja Mandzhukuo kaupade wedu läbi Leedu.

Kol. Jaakson Riias

Riiast, 25. jaan. Teisipäewa hommikul saabus Riiga Eesti kindralstaabi ülem kolonel Jaakson, et teha wastukülaskäiku Läti armeestaabi ülemale Rozensteinsile. Kolonel Jaaksoni saadab kindralstaabi 2. osakonna ülem kolonel Saarsen.

London õiendab Churchilli

Briti walitsuse hoiak ei ole muutunud

Haagist, 25. jaan. (DNB) Amsterdamis ilmuwa „Telegraafi“ Londoni kirjasaatja teatab, et Briti walitsus olewat annud erapooletute riikide esindajatele seletusi Churchilli kõne tähenduse ja ulatuse kohta.

Briti wälisministeerium olewat kinnitanud erapooletutele riikidele, et ei olewat tegemist Briti poliitika uue orientatsiooniga ja et Churchilli kõnet ei tohi tõlgitseda Briti walitsuse muutunud hoiakuna erapooletute riikide suhtes.

Windsorile uus ülesanne

Londonist, 25. jaan. (Stefani) Siin liigub kuuldus, mille järgi Windsori hertsogile olewat usaldatud uus ülesanne Briti ülemjuhatuse juures Prantsusmaal.

Kes otsustab, kas on Belgia ähwardatud?

Chamberlain: Briti walitsus peab jätma endale õiguse otsustada. Garantiid tulewad rakendamisele wälgukiirusel

Chamberlaini seletus suhete kohta Nõuk. Liiduga

Londonist, 25. jaan. (Reuter) Peaminister Chamberlain seletas kolmapäewal alamkojas, et abinõude küsimus, millega Suur-Britannia wajaduse korral kawatseb täita oma kohustusi teistele riikidele antud garantiide asjus, on leidnud Briti walitsuse täit tähelepanu.

See peaministri seletus moodustas ühe osa tema wastusest rahwasaadik Stewarti küsimusele. Kuid kindral Gort märkis, et kui Belgiat rünnatakse, siis tulewad Prantsuse-Briti garantiid rakendamisele wälgukiirusel — wäljendab Briti walitsuse järelekaalutud seisukohta.

Chamberlain tsiteeris Locarno lepingut 1925. aastast, mida uuesti kinnitati Londonist 1936. a., samuti sellele järgnenud Inglise-Prantsuse deklaratsiooni ja lõpuks teadaannet, millega Briti saadik esines möödunud aasta 27. augustil Belgia kuninga ees.

Stewart küsis edasi, kas on juba walminud sõjalised plaanid garantii kohustuste täitmiseks.

Sellele Chamberlain wastas sõnumi algul toodud sõnadega.

Lõpuks küsis Stewart, mida kawatsetakse pidada agressiooniks. Kas käesolewal juhtumil see mõiste sisaldab ka rünnakuähwardust ja kes saab selle üle otsustama?

Chamberlain wastas: Walitsus peab jätma endale õiguse otsustada.

Suur-Britannia ja Nõuk. Liit

Londonist teatab Reuter: Kindralmajor sir Alfred Knox küsis kolmapäewal alamkojas peaminister Chamberlainilt, kas Briti walitsus kawatseb katkestada suhted Nõukogude Liiduga.

Chamberlain wastas: Küsimus, kas katkestada suhteid Nõukogude Liidu walitsusega wõi mitte, nõuab kõige hoolsamat kaalumist igast küljest. See ei ole probleem, mida wõidakse rahuldawalt käsitleda ühe küsimuse esitamise ja sellele wastamise teel.

Suhted Itaaliaga

Londonist teatab Reuter: Wastates alamkojas küsimusele Inglise-Itaalia suhete kohta, ütles Chamberlain: Nagu see oli ette nähtud Inglise-Itaalia kokkuleppes 1938. a., on mõlema riigi wahel toimunud sõjalise informatsiooni wahetamine.

Samasuguse informatsiooni wahetamine mere- ja õhuosas wiiakse lõpule enne jaanuarikuu lõppu.

Piiride reguleerimine Itaalia-Ida-Aafrika ja Sudaani, Keenia ja Briti Somaalimaa wahel wajab uut kaalumist, sest Itaalia walitsus pidas wastuwõtmatuks Briti walitsuse poolt möödunud aasta kewadel esitatud ettepanekuid.

Tähtpäew lahtine

Londonist teatab Reuter: Chamberlain, wastates alamkojas küsimusele, awaldas kahetsust, et temal pole wõimalik öelda lõplikku tähtpäewa, millal awaldatakse Nõukogude Liiduga enne sõda toimunud läbirääkimiste kohta käiwad dokumendid.

Saksa-Rumeenia majandussuhted laiemale alusele

Eriline segaühing õlisisaldawate taimede tootmise ja wäljaweo suurendamiseks. Dr. Clodiuse läbirääkimised Bukarestis

Ärewus Londonis

Bukarestist, 25. jaan. (Havas) Saksa wälisministeeriumi majandusosakonna juht dr. Clodius saatis Saksa ekspertide delegatsiooni Rumeenia põllutööministeeriumi, et pidada läbirääkimisi ministeeriumi juhtiwate isikutega kawa üle, mis näeb ette Saksa-Rumeenia ühingu loomise Rumeenias, et muuta intensiiwsemaks õli sisaldawate taimede tootmist ja wäljawedu. Tawalisel hästi informeeritud ringkondade teatel loodawat sellelaadne ühing lähemal ajal.

Dr. Clodius, kes kuu aja eest pidas majandusläbirääkimisi Rumeenia walitsusega, mis lõppesid uue kaubaleppe sõlmimisega mõlema riigi wahel, pöördus tagasi Bukaresti 19. jaanuaril.

Samad ringkonnad mõõnawad, et arwatawasti wiimasel läbirääkimisel esilekerkinud hulgaliste raskuste tõttu tuleb teatawate küsimuste, mis puutuwad Saksamaa warustamisse Rumeenia toorainetega, korraldam. edasi lükata pärast leppe sõlmimist. Dr. Clodius olewat tagasi saabunud nüüd selleks, et korraldada neid küsimusi, nimelt Rumeenia metsa ostmist Saksamaa poolt kui ka transpordi küsimusi, mis on praegu peamiseks takistuseks Saksamaa korrapärasele warustamisele Rumeenia poolt.

Peale selle huwitawad Saksamaad otseselt teatud otsused, mis tehti wiimastel päewadel Rumeenia walitsuse poolt, nagu kontrolli sissefeadmine petrooleumitoodangule ja jagamisele.

Oltenau kõne

Berliinist teatab DNB: Saksa-Rumeenia kaubanduskoja liige Oltenau esines teisipäewa õhtul Humboldi klubis kõnega Saksa-Rumeenia kaubandussuhete üle.

Ta seletas oma ettekandes muuseas, et Rumeeniale on tema wäliskaubanduse suhtes mõõduandew suunduminе ühe suure ja kindla kaubandospartneri poole. Rumeenia põllumajanduse arengule on otsustawaks turu küsimus ja seepärast astub kaubandussuhetes eriplaanile majandusruum, mis omab põllumajandussaaduste suurema wastuwõtmise ja walmisoleku.

Saksamaa ja Rumeenia wahel järjest süwenewad kaubandussuhted on kaasa toonud Rumeenia põllumajanduse laiaulatusliku intensiiwsuse. Saksa-Rumeenia kaubawahetuse soodsale arengule on eriti kaasa aidanud 1933. aastast saadik Saksa majandusliku tõusu tagajärjel aset leidnud kubanduse laienemine ja Saksa tellimiste koondumine Kagu-Euroopa riikidesse, ning samuti tagawaramajanduse sissefeadmine.

Oluline on, et mõlemad riigid katsuksid korraldada kogu oma toodangut nii, et selle loomulikuks tagajärjeks oleks kaswaw kaubawahetus. On loostatud 5-aastane Saksa-Rumeenia majanduskawa. Mõlemas riigis esinew majanduspoliitika on leadnud endale eesmärgiks juhtida oma produktsiooni ja liiklemist nii, et see wastaks selle plaani nõuetele. Seewastu jääb lehtima kliiringsüsteem. Üldiselt waadatuna tähendab Saksa-Rumeenia majanduskawa Rumeenia majanduslikkude jõudude kaswatamist.

„Rumeeniale tehakse hoiatus“

Londonist teatab Reuter: Inglise ajakirjanduses on äratanud tähelepanu ametlikult kinnitamata kuulduseд, mille järgi Rumeenia on walmis sõlmima majanduslepet Saksamaaga, mille kohaselt suurem osa Rumeenia rauа-, terase- ja petrooleumisaagist saadetakse Saksamaale. Lehed on üksmeelsel arwamisel, et kui need teated peaksid õigeks osutuma, siis wõib Suur-Britannia olla sunnitud muutma oma poliitikat Rumeenia suhtes.

„Daily Expressi“ poliitiline toimetaja kirjutab, et Rumeeniale tehakse arwatawasti hoiatus, et kui ta, nagu kuulduseд wäidawad, kawatseb suurendada petrooleumimüüki Saksamaale, siis ta ei wõi enam arwestada liitlaste abi.

„Rahwusliku uuestisünni rinne“

Bukarestist teatab DNB: Pärast autoritaarse rezhiimi sissefeadmist Rumeenias loodud riiklik ühtluserakond „rahwusliku uuestisünni rinne“ sai nüüd endale põhikirja. Sedamööda on nimetatud erakond lubatud Rumeenias ainsana. Kõigi awalike asutiste ametnikud peawad kuuluma „rahwusliku uuestisünni rindesse“. Üksikutel rahwagruppidel on õigus moodustada seespool fronti oma rühmitusi. Rinde liikmed peawad andma truuduswande kuningale ja põhiseadusele. „Rahwusliku uuestisünni rinde“ esimeheks nimetati endine Rumeenia peaminister Waida-Woewod. Rinde kolmest abiesimehest on nimetatud seni üks, nimelt peaminister Tatarescu. Peasekretäriks nimetati professor Giurescu, kes walitsuses esindab rinnet ka rahwusliku uuestisünni rinde ministrina. Seespool rinnet on olemas ka rahwuskaart. Rahwuskaardi aujuhiks nimetati senine rahwuskaardi juht Georgescu.

Õli jaoks keskorgan

Londonist teatab Reuter: Rumeenia ametlik telegraafiagentuur awaldas kolmapäewal Londonist teadaande Rumeenia õliwäljade ümberorganiseerimise kohta.

Teadaandes öeldakse muu seas: Arwestades asjaolu, et õli ja selle lisasaadused moodustawad 62 protsendi kogu Rumeenia wäljaweost, on osutunud tarwilikuks luua keskorgan toodangu sisetarwituse ja wäljaweo koordineerimiseks. Sel põhjusel on 15. jaanuaril antud seadustega loodud õlikomitee, millel on õigus kontrollida tegewust õliwäljadel. Õliprobleem ja selle õlikomitee loomine on osa Rumeenia walitsuse üldisest kawast Rumeenia rahwusliku toodangu organisatsiooni ja ekspansiooni koordineerimiseks.

Üheaegselt sellega on praegu loomisel ka samalaadne komitee Rumeenia kaewanduste ja metallurgilise tööstuse tegewuse koordineerimiseks.

Kõik need abinõud on dikteeritud eranditult Rumeenia sisemistest tarwidustest ja need ei tohiks tekitada walearwamiji wälismaal.

Briti walitsus astub samme

Londonist teatab Reuter: Diplomaatilise kirjasaatja kuulmist mööda astub Briti walitsus samme, et selgitada, kas Rumeenia walitsuse uued korraldused Rumeenia õlitööstuse kontrollimiseks wõimaldawad Saksamaale rohkem õli saamist Rumeeniast.

Mingit sammu selles asjas Bukarestis ei ole weel tehtud, kuid selle ettewalmistamiseks kogutakse Londonis praegu materjale.

Saksa-Türgi kaubaleping

Istanbulist teatab Reuter: Türgi kaubandusminister teatas kolmapäewal, et Türgi sõlmib lähemal ajal kaubalepingu Saksamaaga. Kaubalepingus ette nähtud kaubawahetuse rahaline wäärtus ei tõuse üle 1.500.000 naela. Leping ei sisalda ajalist piiri. Leppe järgi wahetab Saksamaa oma keemia- ja farmaatsiasaadusi ning manufaktuur- ja tööstuse-tooraineid Türgi puuwilla, willa, puuwilja ja terawilja wastu. Transpordiklauslid on eranditult Türgimaa kasuks. Saksamaa wõtab endale kõik transpordiriisiko, kaasa arwatud ka konfiskeerimise wõimalus. Saksamaa on nõustunud Saksa kaupade üleandmisega Türgi sadamasse cif ja Türgi kaupadega Saksamaalt fob.

Eelmine Türgi-Saksa kaubaleping lõppes just enne sõja puhkemist.

Rahu, erapooletus ja rewisjon

Bulgaaria hoiak käesolewal silmapilgul

Istanbulist, 25. jaan. (Havas) — Bulgaaria peaminister Kiosseiwanow andis Istanbuli lehe „Tani“ Sofia erikirjasaatjale seletusi Bulgaaria hoiaku ja seisukorra kohta, mida wõib kokku wõtta järgmiselt:

1) Bulgaaria poliitika eesmärgiks on ainuüksi rahu säilitamine.

2) Rahu säilitamine kui ka karmist erapooletusest kinnipidamine.

3) Heade suhete pidamine kõigi naaberriikidega.

4) Ülekohtu õiglane ja sõbralik parandamine, mida tehti Bulgaariale lähemas minewikus.

Ei ühine Balkani liiduga

Belgradist teatab DNB: Belgradis ilmuwa „Prawda“ esindaja teatab Sofiast, et Türgi wälisministeeriumi peasekretär Menemen Cioglu olewat hiljutisel külaskäigul Sofias püüdnud mõjutada Bulgaariat ühinema Balkani liiduga. Sellist sammu pooldawat ka Inglismaa ja Prantsusmaa. Aga Türgi diplomaadil näib olewat see ebaõnnestunud, sest Bulgaaria awalikus sõnawõtus seda, et Balkani liit ei oleks suunatud N. Liidu ega Saksamaa wastu.

Saksa-Itaalia liit

Pariisist teatab Havas: „Petit Parisien“ teatab saadud sõnumite järgi Berliinist, et 16. jaanuaril oli walminud memorandumi kawa, mis oli määratud saatmiseks Rooma. Kuigi Chigi palce ei ole küsinud mingit selgitust Wilhelmstrasselt, olla Saksa walitsus otsustanud seletada sõja kawasid ja oma seisukohta mitmesuguste rahwuswaheliste probleemide suhtes, mis on esile kerkinud sõja tagajärjel.

Berliin olla kinnitanud, et Saksamaa jääb lojaalseks liitlaseks Itaaliale. Memorandumis olla esitatud argumendid, mis näitawad, et Saksa ja N. Liidu poliitika arwestab Itaalia kohustusi Balkanil. Memorandum olewat ära saadetud 17. jaanuaril.

Edasi käsitletakse samas lehes Balkani-Doonau probleemi materiaalsest küljest.

Ameerika pommilennuk hukkus

Riverside'ist (Kalifornias), 25. jaanuaril. (Havas) Kahemootoriline Ameerika sõjawäe pommilennuk purunes maapinnal. Lennuk jüttis põlema Boxspringis, 3 kilomeetrit Riverside'ist kirde pool. 6 meest, kes asusid lennukis, said surma. Lennuk oli tagasi pöördumas manööwritelt, mis toimusid Mountenys. Õnnetuskohale saadeti kohe ambulantsid. Õnnetus juhtus suure äikese ajal, mis takistas Lõuna-Kalifornia transportlennukite edasilendu ja sundis 38 sõjawäelennukit, mis lendasid Hamiltoni ja Marshfieldi lennuwäljade wahel, maanduma Bakesfieldis. Õnnetusohwriks langenud lennuk ei olnud nende lennukite rühmas.

Õnnetuses, kus kahemootoriline pommilennuk kukkus leekides alla Boxspringis, on saanud 4 meest surma, nimelt 2 leitnanti, 1 seersant ja 1 sõdur. Kaks neist lennukis wiibinut 1 seersant ja 1 sõdur, hüppasid alla langewarjuga ja pääsesid wigastusteta.

HAKKAB ILMUMA

O.-Ü.« Noor-Eesti Kirjastuse»

1940. a. kevadine

uudisteoste sari

Sarjas ilmub 5 väärtteost viielt autorilt

P. FLEMING:

SEIKLUSED BRASIILIAS

Inglise keelest tõlkinud L. Oras. Redigeerinud ja eessõnaga varustanud Ants Oras.

Julgus, vaimukus ja muretu elunauding väljenduvad haaravalt selles jutustuses. Selle raamatuga Fleming võitis maailmakuulsuse.

A. JAKOBSON:

LUMI SULAB

„Lumi sulab“ on kolmas romaan „Igavesed eestlased“. Käsitletavaks ajajärguks on aastad 1916 ja 1917, kuna sündmuste käik on viidud kesklinnast äärelinna — sõja kulul spekuleerijate keskelt sõja läbi kannatajate keskele.

J. JANS:

MÄLESTUSI JA VAATLUSI

Teos sisaldab palju senitundmatut faktilist materjali ja uusi ning huvitavaid vaatekohti meie avaliku elu küsimusis.

J. KARNER:

ÕÕSITI KUMAVAD LINNAD II

Romaan „Õõsiti kumavad linnad“ II oma mitmesuguste tegelastega annab läbilõike kogu enne-maailmasõjaaegsest ajajärgust ning selle vastastikku heitlevatest „aadetest ja vaadetest“.

E. LAAMAN:

KONSTANTIN PÄTS POLIITIKA- JA RIIGIMEES

Kuigi meil viimastel aastatel on ilmunud mitu huvitavat teost K. Pätsist, pole seni veel ilmunud ühtki suuremat tööd, mis käsitlusviisilt oleks nii köitev ja ladus, et lugeja selle järele haaraks. Nüüd annab meile niisuguse E. Ludvigi laadis põneva eluloo K. Pätsist meie uusima ajaloo spetsialist E. Laaman.

Uudisteoste sarja soodustatud ettetellimishind

Korraga makstes Kr. 17.—, osade viisi tasudes Kr. 19.— Sellest tuleb tasuda tellimise andmisel Kr. 4.— ja iga köite ilmumisel Kr. 3.—

Sarja on võimalik tellida ka köites, paremal paberil, makstes iga raamatu pealt juurde 1 kr.

Ettetellimise korras müügile tulevate eksemplaride arv on piiratud.

Seepärast rutake tellimisega

Peale ilmumist on raamatud üksikmüügil üle 40% kallimad. Kõik teosed ilmuvad veel sel kevadel.

O.-Ü. „Noor-Eesti Kirjastus“

Tartus, Kastani 38. Posti jooks. arve nr. 2232,

Tel. 22-66 ja 34-29.

Raamatukauplus Tartus, Rüütli 11.

Hollandi kuldna kukutamine

18 protsendi wõrra. — 221 miljonit „kasu“

Amsterdamist, 25. jaan. (DNB) Hollandi peaminister de Geer on esitanud parlamendile seaduseelnõu Hollandi Panga kullahulga ümberhindamiseks. Kullahulga ümberhindamine, ütles peaminister de Geer, peab olema ainult ajutine. Ei saa weel üle minna Hollandi kuldna seaduslikule stabiliseerimisele, kuna ka teised tähtsamad riigid ei ole weel nõustunud rahwuswahelise kullastandardi jaluleseadmisega. Kullahulga ümberhindamine peab toimuma Hollandi kuldna dewalweerimisega 18 protsendi wõrra. 2. jaanuaril s. a. tõusid Hollandi Panga kullatagawarad 1013 miljoni kuldnani. Kuldna dewalweerimise tagajärjel 18 protsendi wõrra suurenewad kullatagawarad 221 miljoni kuldna wõrra.

Hollandi Panga kullahulga ümberhindamise kohta saab weel täiendawalt teatawaks järgmist: Seni arwestati panga kullahulka enne kuldna dewalweerimist olewa kullahinna järgi ja wõeti wastawalt panga aruandesse. Saawutatawat kasu, nimelt 221 miljonit kuldnat, tahetakse kasutada:

1) Omal ajal naelsterlingi dewalweerimise tagajärjel Hollandi Pangale tekitatud kahju katmiseks, ja

2) Laenufondi suurendamiseks. Selleks tahetakse kulutada 117 miljonit kuldnat, kuna ülejäänud osa on mõeldud wääringu tasakaalustamise fondi kahjude katmiseks.

Sõjawaidlused Lõuna-Aafrikas

Dr. Malan: Lõuna-Aafrika peaks olema erapooletu

Kaplinnast, 25. jaan. (Reuter) Kolmapäewal jätkati Lõuna-Aafrika uniooni parlamendi waidlusi sõja üle.

Rahwuslik-wabariiliku erakonna juht dr. Malan rõhutas, et Lõuna-Aafrika peaks olema erapooletu ja mitte laskma end mõjustada mingisuguseist tunnetest Suur-Britannia ja Prantsusmaa wastu. Ta kahetses sõja puhkemist ja eriti riikide kombinatsioone, kes seisawad üksteise wastu. Kui on olemas 2 Euroopa riiki, kes peaksid seisma sõbralikus wahekorras teineteisega, siis on need Suur-Britannia ja Saksamaa, kes on suurimal määral edendanud lääne-tsiwilisatsiooni ja kristlust, ütles dr. Malan.

Waidlused katkestati.

Tänapäewa Saksamaa eeskujuks Friedrich Suur

Kindral v. Brauchitschi kirjutis. Saksa siseminister dr. Frick:

„Meie ei taha rahu Inglise armust“

Berliinist, 24. jaan. (DNB) Saksa wägede ülemjuhataja kindral von Brauchitsch on awaldanud Friedrich Suure 228. sünnipäewa puhul „Völkischer Beobachteris“ artikli, milles ta kirjutab muuseas, et Friedrich Suure aegne sõdur on meie silmis parim, mida wõib luua sõjawäeline kaswatus ja wäljaõpe. See sõdur on wastupidaw, julge, wapper ja kartmatu. Tema distsipliin talub igasugust proowi. Õigustatult kõneleme meie tänapäewal ikka jälle Friedrich Suure aegsest waimust. Kes on rahwussotsialist, see tunnustab ka Freidrich Suure aegset sõdurit.

Nüüd oleme jälle uues wõitluses. Meie oleme teadlikud oma jõust kui ka Suure Sõduri eeskujust. Meie tunneme tänapäewal enestes tema waimu. Wõidelgem kõik — igaüks oma kohal, olgu ta kas sõdur wõi tööline, kirjutab kindral von Brauchitsch.

Dr. Fricki kõne

Weimaristi teatab DNB: Saksa siseminister dr. Frick esines siin teisipäewa õhtul kõnega, milles ta ütles, et nii nagu seitsme aasta eest meie seisime sisepoliitilise wõitluse ees, nii seisame meie tänapäewal pealesunnitud wälispoliitilise wõitluse ees, kus on tegemist kõigi sakslaste olemasoluga. Kunagi ei ole Saksa rahwas seisnud üksmeelsemalt Hitleri ja Saksa walitsuse taga, kui just praegustel saatusrasketel päewadel.

London ja Pariis tahtsid sõda ja nad peawad seda ka saama.

Saksa rahwas esindab uut tõelist sotsialismi, mis seab rahwa ühiskonna kogu elu ja mõtlemise keskpunkti. Meie oleme kindlad oma wõidus. Meie tunneme sõja tõelist tagapõhja. Lääneriigid ei soowi muud kui üli-Versailles'd, uut Westfaali rahu, Saksamaa tükeldamist ja seega saksa rahwa häwitamist. Meie wõit on eelduseks õiglasemale rahule kui see, mis meil seni walitses. Versailles' diktaat ei olnud midagi muud, kui Maailmasõja jätkamine teiste abinõudega. Meie tahame Saksa rahu, mitte aga rahu Inglise armust. Meie tahame Euroopa rahu, kus iga rahwas oma wõimete ja saawutuste kohaselt wõib ja peab looma oma eluruumi. Rahwussotsialistlik walitsus teab, et sõja pahimaks finantseerimiseks on inflatsioon. Aga saksa rahwale ei saabu enam mingit inflatsiooni. Saksamaa on wallutamatu, ütles dr. Frick.

Hitleri kõne 7.000 ohwitseri kandidaadile

Berliinist teatab DNB: Juht ja sõjawägede ülemjuhataja kogus teisipäewal Berliini spordipalcesse 7000 maa- ja õhuwäe ohwitseri kandidaati, kes seisawad ohwitseriks ülendamise ees ja pärast wäljaõpet lähewad uuesti oma wäeosade juurde.

Juht kõneles tulewastele ohwitseridele Saksa rahwa wõitluse mõttest ja eluliisest wajadusest, samuti ohwitseri kutsest ja ülesannetest rahwussotsialistlikus sõjawäes. Seejuures tõi ta eeskujuks Friedrich Suurt ja tema sõdureid.

Saksa ametnikud Lääne-Ukrainas

Moskwast, 25. jaan. (Havas) Saksa ringkonnad Moskwas arwawad, et umbes 100 Saksa ametnikku asub praegu Lääne-Ukrainas, et teostada sakslaste kodumaale asustamisest piirkonnast. Kuigi nad on riietatud hali mundrisse, kinnitatakse, et need on erasikud ja rõhutatakse, et ei ole olemas Saksa wägesid Lääne-Ukrainas.

Wilniuse wandenõu tagapõhi

Poliitiline katolitsism Leedus ja Wilniuses. Mõnda kantsli kurjastitarwitamisest ja Wilniuse peapiiskopist

(„Postimehe" kirjasaatjalt Leedus)

Suure Poola wandeorganisatsiooni POW tegewuse lõpetamine Wilniuses tõmbas loomulikult endale kogu Leedu awaliikkuse tähelepanu. Nagu nüüd selgub, pole laialipuistatud organisatsioonis tegemist mitte ainult poola üliõpilaste salaseltsiga; wangistatute hulgas leidub terwe rida tuntud poola tegelasi ja nende poegi. Wandenõulased olid seadnud endi sihiks sabotaažhiaktide toimepaneku ning üleskutsete kaudu rahwastiku ülesäsitamise Leedu walitsuse wastu. Sellega seoses kerkib üles küsimus, millised jõud on siinjuures kaasa aidanud või neid koguni põhjustanud. Küsimusele annawad wastuse erilised olukorrad, mis weel praegugi walitsewad Wilniuse piirkonnas ja mis tekitawad leedulastele suurt muret.

Juba wahepeal summutatud õpilas- ja üliõpilasstreik laskis oletada tumedate jõudude olemasolu, kelle tegewusele leedulased ei pääsenud nii lihtsalt ligi. Kõik lastewanemad, kes soowiawaldustes palusid oma laste wastuwõtmist koolidesse ja gümnaasiumidesse, seletasid, et wõõrad, Warssawist saabunud agitaatorid on lapsi üles äsjitanud. Oli awalik saladus, kes need agitaatorid olid, kus nad oma kihutusaktsiooni toimetasid ja mispärast just nende poolt antud juhtnöörid leidsid nii palju uskuwaid poolehoidjaid; kuid neid jäeti hämarasse poolpimedusse, kuna nende paljastamine poleks osutunud piinlikuks mitte ainuükfi neile.

Kes ülaltoodut tahab mõista, peab teadma, et Wilnius on wäga usklik linn. Ta ei ole seda mitte ainult oma kirikute ja palwelate arwult, waid ka seepärast, et suur enamik rahwastikust seisab tugewasti kiriku mõju all. Wilniuse piirkonnas on walitsewaks katoliku usk ja linna wõib koguni waadelda kui katoliikluse kantsi. Katoliku kiriku wõimusest ja talle osutawast lugupidamisest annab tunnistust asjaolu, et paljud uulitsaliiklejad paljastawad palwelatest möödudes pea; isegi juudid täidawad sagedasti seda kommet.

On endastmõistetaw, et Wilniuse katoliku waimulikud mõjustawad tugewasti usklike masse. Kuna õpetajaskond waldawas enamikus koosneb poola waimulikkudest, on wiimaste püüded ühised endiste Poola wõimumeeste omadega. Kuidas see poliitiline katolitsism wäljendub, seda iseloom. wäga tabawalt üks Leedu ajakirjanik Läti lehele „Rihts" saadetud artiklis:

„Mõned poola waimulikud palwetawad ikka weel jumalateenistusel ‚Suur-Poola' eest, nagu poleks maailma ajaloos toimunud mingit muutust. Nad jutlustawad oma kogudustes: ‚Jumal on saatnud Poolale kristuse, kuna härrad Warssawis olid andunud liialt oomisele ning prassimisele: kui aga tuleb kewad, siis tõuseb Poola uuesti üles!'"

Selliseid ja sääraseid jutlusi on ikka weel kuulda, kuigi nende mõju aja möödudes ikka rohkem wäheneb. — Wilniuses ja tema eeslinnades juhtub sagedasti imelikke asju. Nii kuulutati ühes neist kirikutest, et 8. jaanuaril tuleb maailmalõpp. Paljudki lihtsameelsed walmistusid selleks suursündmuseks. Ajal, mil üks ja sama linn kolme kuu jooksul muudab kolm korda oma riikkondsust, pole sellised juhtumid põrmugi üllatawad, sest psüühilised wapustused pole wäldtawad.

Edasi on tähelepanuwäärw asjaolu, et Wilniuse endine peapiiskop poolakas Jelbrzikowski weel ikka ei astu ametist tagasi. Selle kohta kirjutatakse ülalnimetatud „Rihtsi" artiklis:

„Kui elanikud pidid end registreerima, läks ka piiskop wastawasse afutisse; kuna ta aga pärineb piirkonnast, mis nüüd kuulub Nõukogude Liidule, ei oma ta wiibimisõigust Wilniuse piirkonnas ega anta talle ka Leedu passi. Samal põhjusel ei saa ta ka töötamisluba ja ta peaks ära lahkuma Wilniusest. Sellele waatamata lubawad Leedu wõimud mitteseaduslikult tegelewat peapiiskoppi esialgu jääda Wilniuse piirkonda."

Wõib endalt küsida: millest on tingitud see leedulaste kannatlikkus ja tagasihoidlikkus? Mispärast ei wõeta Leedu poolt tarwituselle energilisi samme kantsli kurjastitarwitamise ja poola peapiiskopi mitteseadusliku tegewuse wastu? Noh, ka Leedu on katoliiklik maa. Ka Leedu emamaal on katoliku kirik tähtis wõimutegur. Üks Leedu kolmest peaerakonnast — kristlik-demokraatlik — esindab Leedus poliitilist katolitsismi ning wõitleb kiriku osatähtsuse suurendamise eest ilmliku wõimu teostamisel. Isegi juhtiw tautininkai erakond pole midagi wähem kui usuwastane, kuigi ta pooldab kiriku piiratud ilmlikku mõjuwõimu. Ainult wabameelsed liaudininkaid ei warja oma kirikuwastast meelsust. Nii näeme, et iga samm poola kleeruse wastu Wilniuses põrkab sisepoliitilistele wastoludele. Pinewus kirikuga ei osutu aga Leedu riigi huwidele kasuks, tähendaks ju see pahanduji Roomaga, kui Wilniuses tahetaks teha puhas laud ning saata mõju walt wälja soowimatu peapiiskop.

Seepärast wõitlewad leedulased esialgu ainult poola wandeseltslaste wastu. Nagu kuuldub, peetakse hoolimata kõigest, mõnes Wilniuse kirikus leedukeelseid jumalateenistusi. Selle sammuga on wastu tuldud leedulaste soowidele, kuid üldjoontes jääwad suhted kirikuelus siiski lahendamata.

Samuti ebaselge on seisukord Wilniuse ülikoolis, kus loengud uue ülikooli põhikirja alusel algawad 15. jaanuaril. Poola üliõpilased boikoteeriwad uut ülikooli: senistest umbes 2.000 Stefan Bathory ülikooli üliõpilasest on ainult 150 andnud sisseastumissoowiawalduse. Ülikooli eelarwe näitab suurt puudujääki: wäljaminekuid on ette nähtud 2,5 milj. litti ja sissetulekuid 0,5 milj. litti.

Olenewalt neist raskustest Wilniuse piirkonnas, millele lisanduwad ka sõja läbi tekkiwad, küsiwad paljudki leedulased, mis nüüd saab ja mida tuleb teha. Arglikkudele ja murelikkudele wastab ajaleht „Lietuvos Zhinios" oma juhtkirjas:

„üks meie rahwa peaesmärke on — kannatada kõiki raskusi. Argem ennustagem, kuidas näeb wälja pealesõja Euroopa. Esiteks on sõja lõpuni weel küllalt aega ja teiseks on liiga riskantne wäljendada selliseid oletusi. Wahepeal wõib aga üht öelda, et tulewik pole kindlasti selline kui olewik ega ka mitte samasugune kui enne sõda. Sellepärast pole tähtis mitte ükfi elu säilitamine, waid meil tuleb sõjaajal ka jõudu koguda ning end warustada tulewiku wastu ... Praegu on Wilnius meie saoks teguriks, mis nõuab pingutusi, ohwreid ja aktiiwset wõitlust, mille arenemisest oleneb meie tulewik."

J. N.

Iga isa ja ema telli oma pojale ja tütrele meie parema noorsoosajakirja „LASTELEHE"

Põllumajandusele erilaene 1,8 miljonit krooni

Eriotstarbeliste laenude wäljaandmine jätkub ka tänawu

Maatulunduskapitali 1940. a. eelarwe tasakaalus 1.980.000 krooniga

Wabariigi President kinnitas maatulunduskapitali 1940. a. tulude ja kulude eelarwe tasakaalus 1.980.000 krooniga. Wõrreldes 1939. a. eelarwega on uus kinnitataw eelarwe summaliselt umbes 380 tuhande krooni wõrra suurem, kuid sisuliselt eelarwe tase jääb enam-wähem endiseks, sest ümmarguselt 500 tuh. krooni ulatuses jääb 1939. a. määratud laene aasta lõpuks tehnilistel põhjustel wälja andmata ja need tulewad wälja anda uue eelarwe summadest. Lisaks möödunud aastal wäljaandmata jäänud laenudele on eelarwes ette nähtud uusi põllumajanduslikke laene, millega wäljaantawate laenude kogusumma tõuseb 1.876.900 krooni.le. Seega

waatamata tänawustele kitsamatele oludele põllumajanduse finantseerimine maatulunduskapitali kaudu toimub tänawu mitte wähemas ulatuses, kui see oli möödunud aastal.

Kinnitatud eelarwe järgi maatulunduskapitali tulud koosnewad eeskätt laenude tähtajalisest maksudest ja wiiwitusrahadest, millistest loodetakse laekumisi 671 tuh. krooni ulatuses. Mainitud summa ja wõrreldes eelmise aasta eelarwega 186 tuh. krooni wõrra suurem, sest ette on näha tulude suurenemist laenude tasumise alal suurenenud laenude seisu tagajärjel. Teiseks suuremaks tuluallikaks on käesolewal aastal maatulunduskapitali laenud majandusministeeriumi rahandusosakonna eriwõlakirjade wastu 300 tuhat krooni ja rahwamajanduse elustamise fondist 300 tuhande krooni suuruses. Need hangitawad laenud antakse wälja põllupidajatele erilaenudena

seemnewilja, traktorite ja maaharimiseriistade muretsemiseks.

Peale eelmise aasta tulude ülejäägi, mis arwatawasti kujuneb 680 tuh. krooni suuruseks, on ette näha wähemaid laekumisi afunduskapitali 4 protk. wõlakirjadelt, mis wõetakse wastu wõlgnikelt wõla katteks ja Pikalaenu Pangalt saadawate põllumajanduslike toetuslaenude summadena.

Maatulunduskapitali eelarwe kuludena figureeriwad rõhuwas osas mitmesugused põllumajanduslikud erilaenud, siis maatulunduskapitali oma laenude tasumiseks ning intressideks minewad summad, administratsiooni ja muud kulud.

Põllumajanduslikest erilaenudest tähtsama laenuliigina esinewad 1940. a. eelarwes

piimatalituse laenud,

milleks on ette nähtud 735 tuh. krooni. Sellest summast antakse wälja esmajoones eelmisel aastal määratud laenud ca 375 tuh. kr. suuruses summas. Seega jääb 1940. a. eelarwe summadest uute laenude määramiseks 360 tuhat krooni.

Piimaühingud wajawad ka tänawu laenusid sisseseadete uuendamiseks, eriti need piimaühingud, mis on töötanud juba üle 15 aasta. Ka peawad piimatalitused piimasaaduste wäljaweo kontrolli teostamise määruse kohaselt ja arwestades wäliskaubanduse olukorda oma sisseseadeid täiendama külmustusseadeldistega. Samuti wajawad piimatalituste hooned wähemaid wõi suuremaid ümberehitusi ning laiendamisi. Suurem osa piimaühin. wajab ülalkirjeld. otstarwet. maatulunduskap. laenu, sest piimaühingud on pidanud seni piirduma wõimalikult wäikeste töästuskuludega, mis ei ole wõimaldanud koguda wajalikke omakapitale.

Suuruselt tähtsal kohal esinewad

seemnewilja laenud 300 tuhande krooni suuruses summas.

Halbade talwitamisolude tagajärjel 1938./39. a. talwel häwis ristikhein, mille tõttu ei saadud 1939. a. ristikheina seemet. Seeme ostu wajadust suurendab eriti weel see asjaolu, et 1939. a. kewadised ristikheina külwid äpardusid Põlluheina puudujäägi afendamiseks

käesolewal aastal tuleb laiendada wikiherne-kaera segatise kaswatust,

kuid selleks tuleb põllumeestel wähemalt wiki ja herne seemet juurde osta. Lisaks ristikheina seemne ikaldusele tabas möödunud suwel ükfikuid rajoone põua tagajärjel ka suwewiljade ja kartulisaagi ikaldumine, mille tõttu kawatsetakse anda krediiti ka suwewiljade ja kartuli seemne ostmiseks.

Suurem summa, 550 tuh. krooni, reserweeritakse maatulundsmasinate ja riistade laenudeks. Möödunud aastal jäeti wälja wõtmata selleks otstarbeks määratud laene 80 tuh. krooni ulatuses. Seega on käesolewal aastal wõimalik uusi maatulundusmasinate laene wälja anda 470 tuh. krooni ulatuses. Maatulunduskapitalist on wiimastel aastatel finantseeritud peamiselt traktorite ja nende juurde kuuluwate mullaharimisriistade ostu, et soodustada uudismaa harimiseks wajaliku traktorijaamade wõrgu wäljakujunemist. Teatawasti on kawatsus tänawu

traktorijaamu rakendada senisest suuremal määral ka põlluharimise töödele,

mistõttu osutub wajalikuks suurema krediidi määramine.

Peale ülalnimetatud masinate ja riistade on wiimastel aastatel antud maatulunduskapitalist laene weel kartuliwõtmise-, reaskülwi- ja heananiidumasinate ning wiljasorteerimispunktide sisseseadete ja ükfikute nudismasinate ostmiseks. Et aga tänawu tuleb suuremat rõhku panna traktorijaamade wäljaarendamisele, siis tuleb paratamata piirata mõnede teiste masinaliikide laenude andmist.

Ikaldused- ja loomakahjude laenudeks on wõetud eelarwesse 100 tuhat krooni. Selle summa piirides on ka seni tegelikult ikaldused- ja loomakahjude laene wälja antud.

Järgnewa suurema laenuliigi moodustawad

kalanduslaenud

80 tuh. krooni suuruses summas. Kalanduslaenude nõudlus on näidanud wiimastel aastatel wäikest kuid järjekindlat tõusu. Kalurid on hakanud soetama moodsamaid ja kallimaid püügiriistu, eriti angerjapüügi mõrdu — bottengarne, milleks kawatsetakse anda suuremaid laenusummasid.

Kanalate ehitamise ja sisustamise laenudeks on eelarwesse wõetud 40 tuhat krooni. Need laenud antakse wälja talu- ja wäikemaapidajatele wastawate kutsekodade soowitusel, otstarbekohaste kanalate ehitamiseks ja sisustamiseks.

Talu õuetööde mehhaniseerimiseks ja karjalautade ratsionaalseks sisustamiseks

on ette nähtud 31,9 tuhat krooni, millest antakse laene peamiselt wesiwarustuse sisseseadmiseks elumajadesse ja karjalautadesse, talus wajaliku koduse jõujaama soetamiseks, silo- ja sõnnikuhoidlate ehitamiseks ning karjalautade ratsionaalseks sisustamiseks.

Muudeks põllumajanduse otstarweteks on wõetud eelarwesse eelmise aasta summa — 40 tuhat krooni. Selle laenuliigi alla kuuluwad peamiselt linatööstuste ja fuguloomade laenud ning laenud teisteks põllumajandusele kasulikeks otstarweteks, mis wälja antakse põllutööministri nõusolekul.

Rakwerlane walmistab sünteetilist parkainet

Kroomnaha wabriku omanik keemik A. Margus walmistab õlijääkidest, saepurust ja waikudest odawat parkainet

Lühikest aega kestnud sõda annab end tunda majanduselus, eriti kaubanduses ja töästuses.

Üheks kannatawaks töästuseliigiks on nahaparkimine. Siin tarwitatakse wälismaal walmistatawaid parkimisekstrakte, milliste saamine on aga muutunud wäga raskeks. Parkimisekstraktid walmistatakse tawalisel lõunamaa taimedest, neid on aga Euroopa riikides tekkinud olukorra tõttu raske hankida. Parkida saab isaijade wiisil ka kuuse- ja männikoortega, kuid selline wiis on aeganõudew ja raskemate parkimiste (näiteks tallanahk) teostamine on koorte abil wõimatu. Et tekkinud kitsikusest wälja jõuda, on Rakweres asuw eesti esimese kroomnahawabriku omanik keemik A. Margus asunud walmistama sünteetilisel teel meil saadaolewaist aineist uut parkimisainet. Margus on katsetanud juba kaks kuud ja tööl on olnud häid tulemusi. Nii on ta katsewiisil parkinud juba mitu wäiksemat tükki nahka oma sünteetiliste ainetega ning tulemused on olnud head. Keemik wiimistleb praegu hoolega oma aineid, katsetab ja kontrollib, et tegeliku töö juures hiljem ei tuleks ette üllatusi.

Milles seisab siis Marguse töö sisu ja idee?

Leidur ei ole muidugi nõus enneaegselt oma saladusi wälja rääkima, kuid üldjoontes on ta walmis oma tööd kirjeldama. On üldiselt teada, et parkaineid saab walmistada mitmesugustest waikudest, isegi saepurust, mille kuhjad kogunewad meil saeweskite juurde ja jääwad sageli seal kasutamata. Neist aineist ükfi aga on wähe, on waja lisandeid. Kuna üldtarwitatawaid aineid wälismaalt ei saa, tuleb leida aeainet kodumaalt. Ning siin peitubki keemik Marguse töö sisu: ta katsetab parkainete walmistamist meie õliwabrikutes esinewate õlijääkidega, mis praegu kasutamatult jookseWad jõgedesse, kus nad tapawad kalu. Nende õlijääkide kasutamisele on rajatudki Marguse töö, mis on juba kandnud head wilja.

Margus on õppinud Saksamaal Darmstadti ülikoolis ja omandas keemiku kutse juba 1906. a. Hiljem töötas ta Riias ja Tallinnas Maieri nahawabrikutes ning asus Rakwerre 1925. a.

Alkohol toidunainete kauplusest wälja

W.-Maarjas toimus kihelkondlik nõupidamine karskustöö korraldamise asjus. Läbirääkimised kujunesid wäga elawaiks ning wõeti wastu rida resolutsioone. Kõigepealt pidas koosolek wajaliku küwendada aktiiwset karskustööd koos wabaharidustööga loosungi all: lõpp alkoholi laiutamisele seltskonnas.

Ülerriikliku karskustöö kõrwal wõimaldatagu waba ülbharidusse omandamist kõigile. Eriti maal leiti olewat hädawajalik soetada karskeid kooskäimiskohti. Alkoholi müügikorraldust tuleks muuta; selleks tuleks wähendada alkoholiste jookide müügikohti, tuleks wägijookide müümine lõpetada toidunainetekauplustes, piirata joomist alkoholihinna tõstmisega ja anda kõikidele wallawalitsustele õigus panna wajaduse korral oma piirkonnas maksma üldine keelusseadus. Lõpuks soowitati mahlajookide walmistamist, tarwitamist ja propageerimist, et sel teel tõkestada koduweinide ja õlle walmistamist.

4 päeva seiklust

27

Ei olnud näha wähematki põhjust, miks tal oleks pidanud Jennyga tegemist olema. Aga siiski järgnes Nancy talle postkontorisse, nagu aetuna ebamäärasest tungist.

Miski pole parem kui niisugused järsud otsused.

Ta kuulis, kuidas noormees küsis:

„On teil kirju preili Gloria Harrisele?"

Nancy nägi, kuidas ta ametnikule tüki paberit ette näitas.

Ta järgnes talle välja.

Noormees läks jaama. Ta vaatas plakateid jaamaraamatukapi ees. Ta ostis endale kõik ajalehed. Ta litsus viis neist kaenla alla ja luges seistes kuuendat. Ta läks tagasi autopeatuskohale tanki juures, ikka veel lugedes. Ta viskas ajalehe sinisesse kaheistmelisse ja läks High Streetile.

Mida see kõik tähendab?

Kõige lihtsam seletus (ja see on, nagu teatakse raamatutest, alati kõige parem) oli, et Jenny oli kusagil Gloria Harrisena ankrusse heitnud ja et ta — kuna ta ise Tunbridge Wellsi tulla ei saanud või ei julgenud — oli palunud üht oma uut tuttavat oma kirju ära tuua. Ja üks saatuse veidramaid juhtumeid tahtis, et Nancy teda samuti tundis. See oli kõik.

Kas ta peab nüüd ootama, kuni noormees tuleb tagasi, ja siis ütlema: „Arvan, me tunneme üksteist! —?" Aga nad ei tundnud ju sugugi! Tema oli Alice Pitman. Neetud! Ja siiski peab ta kuidagi Jennyle teate saatma. Kuidas?

Neil päevil, mis Gloria Harris (see oli siis Jenny mängunimi) ja Acetylen Pitt (ja see jälle oli Nancy mängunimi) teenisid trummilööjatena (muidugi mängides „Wellingtoni" sõjaväes), oli igatahes osutunud vajaliseks, et nad omavahel (ja Wellingtoniga) tarvitasid salakirja — et, nagu Nancy seletas, Inglise väeosad nende seisukohti teada ei saaks, kui nad kord vaenlase kätte langeksid. Salakiri oli Nancy leiutis ja Napoleonile see oleks olnud kindlasti kõva pähkel puremiseks. Seda ta oli esmalt ka Jennyle.

Teade kirjutati algul lihtsas kirjas:

„Olen sinu rahaga Castle'i hotellis.
Alice Pitman."

Siis kirjutati üles iga sõna tähtede arv — nii:

4 4 6 6 8 5 6

Siis võeti igal sõnal esimene täht ära ja pandi tulemus kirja järgmiselt:

LENINUAHAGAASTLEOTELLISLICEITMAN

Siis jaotati see nii nagu taheti, umbes nii:

LENI NUAHAGA ASTLEOT ELLISLI CEITMAN

Siis asetati arvud ühe- või kahekaupa tähtede rühma vahele ja raamiti tähed ükskõik milliste tähtedega. Ja siis lõpuks lisati mahajäänud algtähed jällegi.

Kui Jenny seda — või umbes midagi niisugust — esmakordselt nägi (ta oli tookord üheteistkümne-aastane), ütles ta: „Oh." Nancy seletas talle, kui kerge olevat seda „lahti lugeda", ja ta onu, härra Pitt, peaminister, olevat öelnud, et see on suurepäraselt välja mõeldud.

„Aga kuidas sa siis sellega peale hakkad?" küsis Jenny ja silmitses kibrutatud kulmul lehte.

„Seda ma näitan sulle," ütles Nancy. „Esmalt sa loed, kuipalju on seal arve. Neid on seitse. Järelikult pead seitse viimast tähte ära võtma. Aga sa ei tohi neid ära kaotada, sest sa vajad neid kohe. Siis teed arvude ja mõlemal pool olevate tähtede ümber ringi ja jätad selle, mis on ringi sees, täiesti tähele panemata. Ainult arve pead sa loomulikult vaatama. Esimene on 4, järelikult on esimesel sõnal neli tähte, ja esimene neist on esimene neist üheksast, mis sa ära võtsid. Järelikult O. Ja esimene sõna on 'olen' — kas pole tõsi, Jenny. Ja teine sõna sinu. Kolmandal sõnal on kuus tähte ja ta algab R-tähega, ja kui võtad sa viis järgmist ringi tagant, siis annavad need sõna 'Castle', saad sa aru, Jenny? See ju on üsna kerge, ja mu onu ütles: ‚Napoleon ei saaks sellest iialgi aru, isegi kui ta oskaks suurepäraselt meie keelt.'

Nüüd tuli mõnikord niisugune salakiri salapaika peita. Kui siis teati, et ta oli seal, mindi ja vaadati järele, aga kui seda ei teatud, ei saadud teadet võib-olla üldse kätte. Ja et sellest hoiduda, leiutas Nancy korralduse, mille järgi nad mõlemad andsid erimärgi, mis tähendas: ‚Mul on midagi sinule, mine sinna ja vaata järele.' See pidi olema mingi asi, mis jäeti kuhugi vedelema ja mis teistele inimestele silma ei torganud.

Kaua mõtlesid nad selle üle järele. Ja Jenny arvas, et nende nimede algtähed, Acetylen Pitt ja Gloria Harris, peaksid sellejuures kuidagi kaasa aitama, nii öelda monogrammina.

Ja siis ütles Jenny:

„Nüüd ma tean! Mina võtan ‚Cap', sest see lõpeb tähtedega ‚ap', ja sina võtad ‚bough', sest see lõpeb tähtedega ‚gh'."

Jenny ütles: „Noh, küll aga võidakse mind korratuks pidada, kui igal pool väikesed oksadest tähed ringi vedelevad."

Aga Jenny ütles, sõjateenistuses polevat see sugugi tähtis, mis niisuguseist asjust mõeldakse.

Olles hiljem oma katset mitu korda korranud, leidsid nad mõlemad, et nüüd ei või neile enam midagi juhtuda.

Kas küll Jenny seda kõike veel mäletab? Loomulikult!

Nancy jooksis jaama ja ostis ühe „Daily Maili". See oli ajaleht, mida tuntud Tundmatu oli lugenud. Järelikult ajaleht, mille ta kõige esimesena Jennyle annab. Jenny muidugi tahab lugeda kõike seda, mis puutub temasse, ja järelikult ta laseb anda endale ka kõik teised ajalehed. Aga isegi siis oleks parem, kui salateade seisaks lehes, mida noormees on juba lugenud, sest nii oleks asi kindlam, nimelt et tema ise, tähendab— noormees — seda kirjutist ei leiaks. „Daily Maili" esimesel leheküljel oli müts ja selle lehekülje äärel, mis kandis pealkirja: „Kus on Jenny?" teine. Ja lehe keskele, kõige vähem silmapaistvasse kohta, kirjutab Nancy oma salateate. — Kestis tükk aega, enne kui ta sellega valmis sai. Siis jooksis ta jaama ootesaalist välja ja üle uulitsa, — suures hirmus, et võib-olla on sinine auto juba minema sõitnud. Aga auto oli õnneks ikka veel kohal.

Nancy vähendas sammu ja vaatas ettevaatlikult ringi. Mida peab ta nüüd tegema. Peab ta autole julgelt tänava poolt lähenema või ettevaatlikult jalgteed mööda hiilima?

Nancy otsustas nagu alati toimida julgelt. Nii on palju loomulikum, ütles ta endamisi, siis ei kahtlusta sind ükski inimene, tee millist tahes lollust. Nancy möödus rahulikult ja ajalehte kõigutades autode reast, jäi siis sinise auto juurde seisma, pistis pea ja õlad läbi autoakna sisse ja laskis oma „Daily Maili" istmele kukkuda. Siis läks ta sama rahulikult minema. Noogutas ja läks, ikka veel naeratades: Ta oli autos näinud tuttavat, oli jäänud seisma, et tal kätt raputada, ja läks siis jällegi edasi... Mitte midagi muud! Naeruväärselt lihtne!

Ta siirdus jaama ja võttis kohvri. Castle hotellis üüris ta toa, kohendas preili Alice Pitmani veidi üles ja läks siis tagasi välja, et kusagil teed juua. Nüüd ta oleks võinud olla täiesti õnnelik — kui poleks olnud seda ühte „aga". Oma magamistoa aknast ta ei näinud siiski peagu midagi muud kui inetut tanki.

Kolmekümnes peatükk

PALAVIKULINE TEGEVUS LONDONIS

1

„Jah, jah, ma tulen juba," helises köögitüdruku hääl köögist.

Telefon kriiskas vahetpidamatult.

„Jah, ma ju tulen juba," kinnitas köögitüdruk rahustavalt.

„Telefon, proua Price," ütles Alice köögist, abivalmis nagu alati.

„Jah, ega ma ometi ole kurt," ütles köögitüdruk ja tuli käsi kuivatades köögist. „Pange ometi, palun, aken kinni, väljast tuleb nii palju müra sisse, — — Hallo — — Jah — — A k e n, Alice! — Jaa — —?"

„On seal härra Wattersoni korter?" ütles väga kaugelt kõlav hääl.

„Jah, madam."

„Oh, on proua Price aparaadil?"

„Jah. Kes on siis seal, palun?"

Köögitüdruku häälel oli nii veider lisakõla, et Alice akna juurest lähemale astus ja küsida tahtis — —

(Järgneb.)

Pealinna kiri

Rahwaesindus eelarwe tähe all

Riigiwolikogu. Koosolek ei ole weel alanud. Saali kõrge kollane laekuppel on alles waid hämaralt walgustatud, sest ega elektrit ei tohi asjata raisata. Üksteise järele jaabuwad rahwasaadikud, kirjutawad oma nimed kwooriumilehele ja siis kas jüwenewad oma rahwasaadiku-istmel kaasatoodud hommikulehtedesse wõi siirduwad kuluaaridesse westlema. Seal wahetatakse mõtteid muidugi wärsemateist päewauudistest, kuid tawalisèlt kuuldub arutlusi ka parajasti koosoleku päewakorras olewatest küsimustest.

Seekord on wiimased üsna wähepakkuwad, wähemalt lehemehe seisukohalt: näiteks komisjonide täiendawad walimised, üks juba läbiarutatud ja wastuwõetud seadus lõpphääletamisel. Kuid täna nähtawasti ei tunne ka rahwasaadikud suuremat huwi wäljakuulutatud päewakorra wastu. Palju rohkem hargneb kõnelusi teemal, mis üldse ei seisa koosoleku päewakorras. See on riigi tulewase aasta eelarwe-ettepanek, mis walitsuse poolt äsja esitati rahwaesindusele lõpliku ja peremeheliku sõna ütlemiseks.

Meeste näod paistawad olewat tõsised. Tõsine on ju praegune aeg, tõsine on wastne eelarwegi. Sõda kisub paratamatult kaasa ka kõige erapooletumate riikide majanduselu ja nii mõneski osas hoopis walusamalt sõdiwatest riikidest. Ning riigikaitse alal tuleb ka õrwalseisjatel end pingutada rohkem kui kunagi warem, sest praegu ei ole ükski oraakel suuteline ennustama, mida toob tulewik. Ka meie uues eelarwes on riigikaitse kulud wist esimest korda pärast Wabadussõda oma 34 milj. krooniga saawutanud jälle esikoha, „lüües“ suurelt oma senist tawalist konkurenti — Teedeministeeriumi — koguni 2,5 milj. krooniga ja tuues kaasa rea uusi koormatusi. Siin on palju ainet westlemiseks ja waidlemiseks.

Aga juba kõlab teine ja warsti selle järele kolmas märguande-kell. Koosoleku saali tuled lööwad heledalt põlema ja esimehe wasarahoop teatab, et koosolek on alanud. Rahwasaadikud katkestawad westlused ja siirduwad igaüks oma kohale.

Tehakse ettepanek nagu-nii juba rohkearwulise majanduskomisjoni laiendamiseks 72 liikmele, niisiis peagu terwe Riigiwolikogu koosseis.

See on eelarwe jaoks. Kuna seekord jäänud ära majandusministri eelarwekõne ja sellele järgnewad üldläbirääkimised Riigiwolikogu pleenumis, millega tawalisèlt juhatati sisse eelarwe arutamine, siis tahetakse komisjoni laiendamisega igale rahwasaadikule juba komisjonis wõimaldada oma seisukohti ette tuua. Päewakorra 2-ne punkt wõetakse ka weel läbi ja siis tuleb järsku ettepanek koosolek lõpetada, et äsjakujundatud suur komisjon saaks kohe asuda eelarwe läbiwaatamisele. Ei taheta nähtawasti aega kaotada, kuna see on piiratud ja arutlusi se tõotab kujuneda hoopis aegawõtwamaks tawalisest.

Koosolek lõpetatigi. Rahwasaadikud siirduwad esialgu jälle kuluaaridesse. Mõned näiwad olewat nagu pettunud sellest, et eelarwekõne ja üldläbirääkimised awalikul koosolekul jäid ära. On ju tawalisèlt see üks hiilgawamaid wõimalusi kõikide riigielu alade käsitlemiseks ja arwustamiseks awalikkuse ees. Kuid üldisèlt ollakse sellega wist siiski üsna nõus. Praegu ei saa ometi kasutada parlamentaarse korra k õ i k i kõige jõugawama rahuaja poliitilis-tehnilisi wõtteid. Ja pealegi wõib seda soowi korral ikkagi harrastada siis, kui eelarwe-ettepanek ükskord komisjonist jõuab pleenumisse.

Ükskuid nurinaid hakkab õrwa ka riigikaitse kulude suure tõstmise üle. Praegu ei olewat meil nagu otsest hädaohtu näha ja kui ükskord tarwis läheb, eks siis teeme ja anname kõik. Kuid kohe waslatakse kõnelejale, et hilja on alles siis hakata koera sõõtma, kui hunt juba karjas! See tabaw wäljendus haarab ümberseisjaid. Ja tõepoolest — see peakski kujunema paroolìks uue eelarwe arutamisel riigikaitse kulude osas. Siis wõib rahuliku südamega öelda: „M e i e rahwasaadikud!“

Tallinn tahab olla kangem Tartust

Sellest kõneldakse pealinnas praegu üsna weendunult. Eks seda tõenda kõige usutawamalt nähted mõlema linna omawalitsemise rindelt. Kui omal ajal kaks kindralit määrati linnaisadeks, üks Tallinna, teine Tartu, siis oli Tartus kohe hädakisa lahti, et nüüd on ülikoolilinn mokas. Tallinnas wõeti uus juht ainult weidi umbusklikult wastu. Kuid juba mõne aasta pärast oli uus linnapea Tallinnas oma rahwaga nii tões kui naljas seewõrra kokku kaswanud, et tema hiljutisest lahkumisest wähemalt linnarahwal küll oli kahju. Tartu aga näis ikka edasi waewlewat ja ka omawalitsuse juht ise oli hädas „järwedega“ ja „palkidega“, mis ikka kippusid olema jalus nii linnapeal kui ka linnarahwal — kummalgi muidugi omalt seisukohalt.

Ja nüüd — Tartu kindral määrati päris votamatult Tallinna ja Tartus wististi nii mõnedki arwasid kahjurõõmsalt, et oleme meie siin üle wiie aasta katsunud, et katsuge nüüd teie ka!

Pealinn kehitas alul küll õlgu, kuid hakkas peagi asjal sarwist kinni ja uus linnawalitsus engi juba ametis. Ega's elu wõi seepärast seisma jääda, kui linnarahwa enamiku soowe just ei arwestata. Ülikoolilinn aga ei saa ikkagi weel ei edasi ega tagasi. Näete, — ütlewad tallinlased, kas on weel tarwis paremat kinnitust wäitele, et Tallinn ületab Tartu, mitte ainult oma kokkukuhjatud asutustelt ja ettewõtetelt, waid ka muudelt omadustelt.

Need tallinlased aga, kes Tartust pärit (ja neid on üsna palju), waidlewad seesugustele arutlustele siiski täie „klassiteadwusega“ wastu ja rõõmustawad, et omawalitsuse asjades pealinn ikkagi w a r e m laskis end n. ö. sadulast maha lüüa ja pealegi weel wiisil, mis üsna kahtlaselt on sarnane ühe Lõuna-Eesti linnakese omawalitsusasjade lahendamise käiguga, kus mõnele tegelasele tubli portsjon „Wigantol'i“ poliitilise rahhiidi wastu näikse olewat hädawajalik. Tallinnal olewat küll kas wõim wõi siis jälle ülitugew „realiteeditunne“, Tartule aga jääwat ikkagi waba waimu ja selgroo kanguse alal tubli edumaa igas eluawalduses ja nii ka poliitikas.

Nii nad waidlewad. Mine tea, kummal poolel on õigus. Wiimaks mitte kellelgi? Eks ajalugu ükskord näitab, wististi ütlewad tartlased, kui seda aga wõib kirjutada a j a l u g u i s e oma sattidega, mitte a.n liiga suurest realiteeditundest paisunud sulega — ajalootegijad.

Teenetemärk diplomaadile

Üks diplomaatidest dekoreeriti hiljuti teenetemärgiga ja ajalehtedest wõidi sel puhul suure rahuldustundega lugeda sangarlikkusest õnnelewaid motiiwe, kuidas see meie diplomaat oli käitunud selle maailma-ajaloo ainulaadse wälkjõja kohutawas keerises. Kuid, öeldakse pealinna tõsi-rahwuslikus seltskonnas, mitte wähemat tunnustust ei wääri sama diplomaadi julgus ka selles, et ta oma wõõrapärase perekonnanime föandas eestistada. Sest meie wälisteenistuse isiklik koosseis näib olewat seepoolest wägagi wisa wastupanuga, samal ajal kui just diplomaadi juures, kes esindab meie maad ja r a h w u s t wälismaailmale, wõõrapärane perekonnanimi on kui rusikahoop iga tõelise eestlase näkku.

Siin langewad Tallinna ja Tartu seltskonna waated wististi ühte. Sest kõneldakse, et midagi ei rõõmusta ülikoolilinna igawesti nooruslikku rahwusteadwust rohkem kui tõeline, aus ja kulturne rahwuslus. Ja Tallinnaski ei saa enam endale sel alal kõike lubada, nagu tõendas hiljutine „kohutaw saun“ ühele tuntud tegelasele kadakluse küsimuses, mis mõjus nagu piksewihm päärast sumbunud ilma. Siin, ütlewad jällegi tallinlased, on Tartu meie peale wist üsna kade, sest nendel ei ole juba aastaid, arwates ühe noorema professori kurikuulsast wäärtusest ühes koguteoses, olnud sellist hiilgawat wõimalust wesinõõude püüdmiseks wõi koguni juurtega wäljakiskumiseks.

Põialpoiss.

KAWE BISKWIIT!

Maksimaalne kwaliteet — minimaalne hind!

Briti häwitaja „Exmouth“ põhja

175 inimohwrit. — Üks Norra aurik põhja. — Rünnati kahte Saksa allweelaewa

Läänerindel pakane seisukorra peremees

Londonist, 25. jaan. (Reuter) Briti admiraliteet teatab, et Briti häwitaja „Exmouth“ on hukkunud miini wõi torpeedo tagajärjel. Kardetakse, et ei ole ühtki ellujäänut.

„Exmouth“ oli 1475 tonni suur ja ta ehitati Portsmouthis. Ta läks maksma üle 330.000 naelsterlingi. „Exmouth“ astus teenistusse 1935. aastal. „Exmouth“ oli relwastatud wiie suurema ja kuue wäiksema suurtükiga ja kaheksa torpeedotoruga. „Exmouth“ on wiies Briti häwitaja, mis on kaotatud sõja algusest saadik.

Saksa sõjateade

Berliinist teatab DNB: Saksa wägede ülemjuhatus teatab: Põhjamerel häwitati Briti häwitaja „Exmouth“. Peale selle ei ole mingeid erilisi sündmusi.

... ja ülewaade

Berliinist teatab DNB: DNB rindeteade: Läänerindel püsib üldisèlt pakane. Luurewägede tegewust jätkati üldistes raames. Luurewäed ei saawutanud olulist kontakti waenlasega. Ainult Berweileri lähedal jattus Saksa luurewäeosa waenlase ülekaalukamatele jõududele, kuid suutis end pärast lühikest ägedat tulewahetust kaotusteta wabastada waenlasest.

Õhujõudude tegewusest ei ole midagi erilist teatada.

Saksa meresõda on ka edasi olnud edukas, nagu kinnitawad Briti admiraliteedi poolt awaldatud teated Briti laewade kaotuste kohta.

Jälle on 1 Briti miiniristleja lastud Põhjamerel põhja. Seega tõuseb inglaste poolt omaks wõetud miiniristlejate kaotuste arw 6-ni („Blanche“, „Gipsy“, „Duchess“, „Viscount“, „Grenville“ ja „Exmouth“). Teisi Briti miiniristlejaid on wigastatud rohkem wõi wähem raskesti, nagu „Jersey“ ja „Mohawk“ ja wähemalt weel kahte, mille nimed ei ole seni teatawaks tehtud. „Exmouth“ on hukkunud kogu oma 175-liikmelise meeskonnaga. Seni ei ole Briti admiraliteedil miiniristlejate hukkumisel olnud nii kõrget surmaohwrite arwu.

„Exmouth“ kuulub samasse klassi kui „Grenville“. Selle weewäljasurwe oli 1475 tonni, kiirus 36 meremiili, relwastatud oli „Grenville“ wiie 12,5 sm suurtükiga ja mõningate wäisemate suurtükkidega.

See miiniristleja ei ole ainus kaotus, mis on kinnitust leidnud Briti admiraliteedi poolt. Ka pikemat aega kadunuks jäänud walwelaew „Waldorast“, 250 tonni, peetakse hukkunuks.

Prantsuse sõjateade

Pariisist teatab Havas: 24. jaanuari hommikul awaldatud teadaanne: Üks meie eelpost on tagasi lõõnud waenlase üksused, kes olid astunud kontakti.

... ja ülewaade

Pariisist teatab Havas: Sõjawäeline seisukord: Waatamata püsiwale külmale — keskmine temperatuur rindel kõikus teisipäewase päewa kestel 20 kr. ümber alla 0 — on jäänud patrullide tegewus elawaks. Päewa tähtsamaks sündmuseks oli 2 kohalikku jalawäe wõitlust. Wissenbourgist ida pool püüdis üks Saksa tugew patrull üllatuslikult wallutada ühte neist wäikestest Prantsuse postidest, mis tähistawad jõge, mis moodustab piiri Saksamaa ja Prantsusmaa territooriumide wahel. Rünnajad löödi kiiresti tagasi teisele kaldale, kusjuures nad jätsid maha hulga surnuid. Prantslastel õnnestus wangistada üht kallaletungijat.

Lotringi rindel waritses üks Saksa wäeosa Prantsuse patrulli. Wõitluses, mis järgnes ja mis toimus koiduhämaruses, õnnestus Prantsuse patrullil pääseda. Sakslastel õnnestus saada ainult üks wang.

Udu ja külm halwasid õhuoperatsioone. Teostati ainult üksikuid suure- ja jälituslende.

„Sydfold“

Oslost teatab Reuter: Norra aurik „Sydfold“ (2433 tonni) on Shotimaa ranniku lähedal põhja läinud miini wõi torpeedo tagajärjel. 19 meeskonna liiget on päästetud ühe teise Norra auriku poolt. 5 meeskonna liiget on kadunud.

Õhualarm Shetlandil

Londonist teatab Havas: Lennukid, mis arwatakse olewat olnud Saksa pommilennukid, lendasid kolmapäewa hommikul üle Shetlandi saarte. Õhualarm kestis 31 minutit.

Briti õhujõudude lennukid tõusid õhku. Lennukid olewat pildunud pomme, kuid see ei ole weel kinnitust leidnud.

Arwatakse, et waenlase lennukeid oli 3.

Kaks rünnakut allweelaewadele

Pariisist teatab Havas: Wõitlus allweelaewade wastu muutub intensiiwsemaks. Teisipäewase päewa jooksul on kindlaks tehtud kaks uut rünnakut Saksa allweelaewade wastu.

Prantsuse autoriteetsest merewäe ringkonnast, kust awaldati see teade, teatati, et üks neist rünnakutest tehti Prantsuse laewade ja teine Briti üksuste poolt.

Havas Saksa wägede koondamistest

Pariisist teatab Havas: Saksa sõjawägede koondamiste kohta on awaldatud rohkel arwul ebatäpseid ja üksteisele wasturäkiwaid teateid. Autoriteetsest allikast saadud informatsiooni põhjal on siiski wõimalik koostada skeemi Saksa sõjawägede asetuse kohta.

Hollandi ja Belgia piiridel asub 80 diwiisi. Saksamaa asend Euroopa keskuses wõimaldab Saksa kindralstaabil suunata tõhusaid aktsioone nii läände, itta kui ka põhja. Praegu wõiks Saksa sõjawäeline aktiiwsus kahtlematult toimuda kolmes peatsoonis:

1) Reini alamjooksu joonel Luksemburgi-Belgia ja Hollandi piiridel,

2) Läänemere tsoonis ja

3) Poola tsoonis.

Tegelik sõjatsoon on Siegfriedi liinil Fribourgist Koblenzini. Suurem Saksa sõjawägede koondamine on Achenist Liège'i suunas Limburgi lausmaal Belgia ja Hollandi piiril, kuna wägede hulka seal juba läinud nowembrist saadik ei ole wähendatud.

Läänemere äärde koondatud wägede tugewaim osa asub Kieli ümbruses.

„Newhaven“

Londonist teatab Reuter: Briti aurutraalerit „Newhaven“, mis on kadunud juba nädal aega, arwatakse olewat joosnud miini otsa ja wajunud põhja.

Nõukogude Liidu hinnang

Keres-Euwe matshi kohta

„Keres areneb aasta-aastalt“

Keres-Euwe kahewõitlus, mis arenes terawas ja pingelises heitluses, on äratanud nüüd wälismaa ajakirjanduses suurt tähelepanu, kus üksmeelselt kiitwa hinnangu osaliseks saab Keresse mängutalent, mis areneb iga aastaga tugewamaks. Edasi märgitakse, et põnewaks küsimuseks on nüüd Aljechin-Keresse matsh maailmameistri tiitlile, milles raske on ette öelda, kumb neist saab tulewikus maailmameistri krooni kandjaks.

Objektiiwse hinnangu Keres-Euwe matshi kohta annab Nõukogude Liidu suuremaid ajalehti „Izwestija“, milles SSSR-i teeneline malemeister S. Belawenets kirjutab:

„Neil päewil lõppenud matsh Eesti suurmeistri Keresse ja endise maailmameistri Euwe wahel ei äratanud ainult seetõttu tähelepanu, et malelaua taga kohtusid kaks tugewaimat mängijat; waid matsh oli huwitaw weel sellepärast, et ta oli

kahele wastandlikule mängustiilile just kui demonstratsioonils.

Kas suudab julge, wahel riskantne Keresse taktika, kes keerulist mängu otsib, wahel isegi oma positsiooni kahjuks, jagu saada Euwe soliidsest teaduslikust mängust, mis tugeneb suurtele teadmistele teooria waldkonnas.

Senised kohtamised Euwe ja Keresse wahel mööduid hollandlase ülekaalu tähe all. Tõsi, et Keres näitas, et tema mäng on muutunud tublisti mitmekülgsemaks. Ta ei kaotanud rahu rasketes seisudes, kus partiid päästa wõib mitte peadpööritaw pealetung, waid

rahulik ja külmawereline kaitse.

Euwe kasuks olid tema suured kogemused matshimängu alal. Kaks matshi maailmameistri tiitlile, üks treening-matsh Aljechiniga, kaks matshi Boguljubowiga, siis matsh Capablancaga ja Flohriga, — see on mittetäielik Hollandi suurmeistri matshide nimestik.

Matsh Keres-Euwe algas 24. dets. 1939. aastal Amsterdamis. Wõidu tingimuseks oli punktide enamus 14 partiist. Kahe esimese partii wiikide resursis selgus alles pärast kõigi wõitluswõimaluste ärakasutamist.

Mäng mõlemas partiis arenes pingelisèlt ja wisalt. Kolmandas partiis Euwe liikas kindlalt ümber Keresse liiga julge taktika; pärast asjatut wastupanu Keres alistus. Neljandas partiis Keres tahtis wõtta rewanshi kaotuse eest ja püüdis wiigilises seisus wõita, kuid selle tõttu jälle kaotas. Partiide seisu juures 3:1 Euwe eduks paistis, et matshi tulemus on juba ette otsustatud. Kuid

edaspidises wõitluses siiski ilmnes Eesti suurmeistri talent täiel määral.

Keres kasutas hiilgawalt ära waewalt märgatawa Euwe ebatäpsuse wiiendas partiis, ja hollandlase passiiwne mäng kuuendas partiis andis Eesti suurmeistrile wõimaluse saawutada rõhuwa ülekaalu. Punktide waheford sai seega wõrdsustatud. Järgnewad partiid mööduid Keresse ülekaalu tähe all, kes mängis kaswawa energiaga. Lõplik resultaat oli 7,5:6,5 Eesti suurmeistri eduks.

Matsh näitas, et

Keres areneb aasta-aastalt.

Hoides alal oma rikkaliku kombinatsioonilise ande, oskas ta seda täiendada positsioonilise mängu suurepärase tehnikaga.

Sellise mitmekülgse mängustiiliga on Keres hädaohtlikuks wastasels üksköik millisele maletajale. Kui tema matsh Aljechiniga maailmameistri tiitlile saab teoks, oleks raske ette öelda, kelle ülekaaluga see lõpeb,“ lõpetab meister Belowenets oma kirjutise.

Tartu politseikroonika

Kirwestewaras sai nüüd ka ajapritsi

Öö wastu kolmapäewa oli seni tabamata kirwestewaras järjekordselt linnakodanike punkuure rewideerimas. Seekord warastas ta Tähtwere tän. 7 elawa Salme Rose-Roosi lukustatud kuurist walewõtme abil kirwe ja ajapritsi. Kahju ulatub 38 kr.

Sõitja põgenes

Taksiauto B—347 juht Ott Ojasie awaldas kriminaalpolitseile, et tema sõidutamd kolmapäewal tundmatut meest, kes pärast „ringsõitu“ linnas raudteejaama eesel plaisil autost põgenenud, jättes sõidutahi 473 s. suuruses tasumata.

Ka istepatju läheb wargal waja

Elmar Kakel, elukoht Lehusuu wald, warastati Tartus Lao tän. 2-a Porkmanni autoparanduse-töökoja hoowist lukustamata weoautojuhiruumist keks istepatja 40 kr. wäärtuses.

Wõltsitud wekse!

Juhan Grünbach awaldas, et tema giro-pealkiri on ühel 143-kr. wekslil wõltsitud.

Neli nahka wiidi ära

Kudina w. Tõusu talus elaw Jaan Laas teatas Tartu kriminaalpolitseile, et tema lukustamata aidalakast ja aida ees asuwast lahtisest kuurist on jaanuarikuus ära warastatud 3 loomanahka ja 1 koeranahk. Nahad olid parkimata. Kahju 45 kr.

Rutkijahu wiidi ära

Artur Mattil warastati maja koridoris asuwast lukustatud jahwrist Wõru tän. 31 üheksa ka rutkijahu. Waras pääses jahwrisse walewõtme abil.

Ka pille warastatakse

Jüri Rässa teatas ametiwõimudele, et temal on kodunt ära näpatud Sklarnet, mis oli Mohleri wabriku töö ja mille wõrratu ehanik hindab 90 kr. Mikal wargus on toimunud, seda kahjustaaja ei tea.

Teater ja muusika

Muusikahooaja avakontsert „Vanemuises“

REEDEL, 26. JAAN. SÜMFOONIAORKESTRI 4. KONTSERT

Käeoleva kontserdihooaja avab „Vanemuise“ teater suure sümfooniaorkestri kontserdiga „Vanemuise“ kontsertsaalis reedel, 26. jaan. Möödunud sügisel asutatud sümfooniaorkester on näidanud eelmiste kontsertidega oma täielist elujõulisust, mida on aktsepteeritud täiel määral muusikapubliku kui ka arvustuse poolt. See asjaolu tõmneb ka sellest, et kontsertide külastamist ei peeta enam n.-ö. „heaks tooniks“, vaid kontserdid ise on suutnud paeluda kuulajaskonda oma sügavalt kunstiliste ettekannetega. Vahepeal on „Vanemuisel“ korda läinud veelgi enam tugevdada orkestrit mitmete nimekamate mängijate orkestrisse kaasatõmbamisega, nii on täiendatud keelpillide gruppe (viiulid, tšellod), kuna teistest võiks nimetada fagoti osas nimekama mängija juurdehankimist, kes seni mänginud Helsingi sümfooniaorkestris ja pärast sõja puhkemist sõjapõgeniku vintsutusi läbi elades on äsja saabunud kodumaale.

Praegu on orkestri koosseisus 48 mängijat ja kuna kõik on kvalifitseeritud jõud omal alal, võib orkester pakkuda meie oludes tunnustatavalt kõrgeklassilist mängu.

Reedesel kontserdil esitab orkester suurima ooperikomponisti ja muusika reformaatori Richard Wagner'i avamängu oop. „Nürnbergi meisterlauljad“, mis on suure meistri müstilis-dramaatiliste ooperite keskel eriti rõõmsailmeline, toredast pidulikust tujust särav teos. Järgnevalt esitatakse Franz Liszti terviklikum ja populaarsem suurteos Klaverikontsert Es-duur. Solistina esineb selle teose ettekandel meie noor klaveri-virtuoos Heljo Sepp, kes temale omase sädeluse ja temperamendiga otse nõiduslikult oskab Liszti ülevat pidulikku elevust ja ehtsalt läbituntud romantilisi tundepuhanguid klaveril esile manada. Kontsert lõpeb praegusaja maailma suurima helilooja, hõimrahva soome suurmeistri Jean Sibelius'e II sümfooniaga (D-duur), milline käesoleva kontserdiga tuleb Tartus esmakordsele ettekandele. Teos on tulvil täis sügavat kodumaaarmastust, arenedes lõpuosas kõikvõimsaks hümniks oma kangelaslikule kodumaale.

Kontserti juhatab E. Tubin.

„Vanemuise“ teater

Täna „Oueloož“, homme „Viirastused“ viimast korda

Neljapäeval kell 8 õhtul erakordse etendusena ja rahvaetenduse hindadega K. Farkase operett 9 pildis **„Oueloož“**, mille tugevamaks küljeks on romantiline armuintriig kui ka „peente“ kommete ja traditsioonide pilkamine ja naeruvääristamine, viimane pakkudes palju lõbu ja naeru.

Reedel kell 8 õhtul 24. ja viimast korda ja rahvaetenduse hindadega August Jakobsoni auhinnatud ja ülistavate hinnangute osaliseks saanud draama **„Viirastused“**.

Laupäeval kell 8 õhtul 20. korda harilikkude hindadega Elsa Maasiku ja Rudolf Jõksi kaastegevusel G. Verdi ooper 4 vaatuses **„Rigoletto“**.

•

Tiina Kapperi lasteetendus jääb ära.

Tiina Kapperi haigestumise tõttu jääb ära reedel, 26. skp. ettenähtud lasteetendus. Selle asemel mängitakse „Viirastused“.

Tartu Naislaulu Seltsi hääleseade I ja II sopranile on reedel kell 19 „Pallases“. Kõikide ilmumine kohustuslik.

Õnnetusi ja kuritöid

15-kordne korteriwaras wanglasse

Täna paigutati Tallinna-Harju krim.-politsei poolt wanglasse 47-aastane Olew Ojapõld, end. nimega Bachwald, kes on pannud Tallinnas toime üle 15 korteriwarguse. Teatawasti awastati warastatud asjade suurladu, mille wäärtust hinnatakse tuhandetesse kroonidesse, mõne päewa eest. Juurdlust toimetatakse ka isiku kohta, kelle juurest leiti warastatud asjade ladu.

Langew puu wigastas töölist

Walga ligidal juhtus raske õnnetus Tambre tee ehitustöödel. Nimelt sai teesihi ajamisel maharaiutawa puu läbi wigastada tööline W. Saue, kellele puu langes näkku. Tööline toimetati minestanud olekus Walga linnahaiglasse, kus ta alles mõne tunni möödumisel tuli meelemärkusele. Wigastus on raske, kuid mitte elukardetaw.

Wargad wangistasid peremehe tuppa

Sangaste walla Mäeotsa talu peremees Jaan Jurs awaldas politseile, et tema lukustamata küünist on warastatud 6 punda loomajahu 12 kr. wäärtuses. Peale warguse leidis Jurs ühel öösel tuunkre wäljaiwoolt punga suletuna. Kui peremees wiimaks wälja pääses, selgus, et wahepeal oli jälle käidud küünis, kuid seekordsel reitel polnud pikanäpumeestel midagi kaasa wiia.

Kaks wargust Karulas

Karula wallas Pikkjärwe talus elunew Konstantin Kõwask awaldas politseile warguseest, mis toimetati tema talu õues möödunud nädalal. Wargad olid öösel wiinud ära wedrukke ja 4 jõu-jakäket, kokku 40 kr. wäärtuses. Samal ööl olid wargad külastanud ka naabertalu, kus Karl Mikali lukustamata rehetoast kadusid hobuseriistad, mille wäärtus 12 kr.

Tõllistes hukati marutõwekahtlane koer

Tõlliste wallas, Walgamaal awaldas Rae talu oman. Nikolai Kure koer marutaudi haigestumise tunnemärke. Koer hukati ning selle pea wiis R. Kurg Puka loomaarsti dr. F. Spungeni juurde. Wiimase poolt saadeti pea Tartu Pasteuri Instituuti haiguse kindlakstegemiseks. Juhul, kui leitakse koer marutaudi põdewat tunnistatakse ka teine pool maakonda marutaudikahtlaseks.

Onnetusi ja kuritöid

15-kordne korteriwaras wanglasse

Täna paigutati Tallinna-Harju krim.-politsei poolt wanglasse 47-aastane Olew Ojapõld, end. nimega Bachwald, kes on pannud Tallinnas toime üle 15 korteriwarguse. Teatawasti awastati warastatud asjade suurladu, mille wäärtust hinnatakse tuhandetesse kroonidesse, mõne päewa eest. Juurdlust toimetatakse ka isiku kohta, kelle juurest leiti warastatud asjade ladu.

Langew puu wigastas töölist

Walga ligidal juhtus raske õnnetus Tambre tee ehitustöödel. Nimelt sai teesihi ajamisel maharaiutawa puu läbi wigastada tööline W. Saue, kellele puu langes näkku. Tööline toimetati minestanud olekus Walga linnahaiglasse, kus ta alles mõne tunni möödumisel tuli meelemärkusele. Wigastus on raske, kuid mitte elukardetaw.

Wargad wangistasid peremehe tuppa

Sangaste walla Mäeotsa talu peremees Jaan Jurs awaldas politseile, et tema lukustamata küünist on warastatud 6 punda loomajahu 12 kr. wäärtuses. Peale warguse leidis Jurs ühel ööl tuunkre wäljaiwoolt punga suletuna. Kui peremees wiimaks wälja pääses, selgus, et wahepeal oli jälle käidud küünis, kuid seekordsel reitel polnud pikanäpumeestel midagi kaasa wiia.

Kaks wargust Karulas

Karula wallas Pikkjärwe talus elunew Konstantin Kõwask awaldas politseile warguseest, mis toimetati tema talu õues möödunud nädalal. Wargad olid öösel wiinud ära wedrukke ja 4 jõu-jakäket, kokku 40 kr. wäärtuses. Samal ööl olid wargad külastanud ka naabertalu, kus Karl Mikali lukustamata rehetoast kadusid hobuseriistad, mille wäärtus 12 kr.

Tõllistes hukati marutõwekahtlane koer

Tõlliste wallas, Walgamaal awaldas Rae talu oman. Nikolai Kure koer marutaudi haigestumise tunnemärke. Koer hukati ning selle pea wiis R. Kurg Puka loomaarsti dr. F. Spungeni juurde. Wiimase poolt saadeti pea Tartu Pasteuri Instituuti haiguse kindlakstegemiseks. Juhul, kui leitakse koer marutaudi põdewat tunnistatakse ka teine pool maakonda marutaudikahtlaseks.

Maine ja kodu

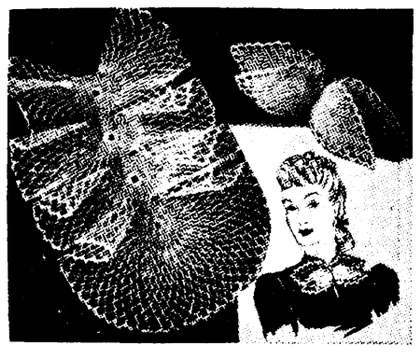

Kaks õhulist, heegeldatud kleidikaunistust — žaboo ja lehv. Žaboo jaoks heegeldame enne neli rosetti ja ühendame need. Siis algab võrgutaolise koe heegeldamine poolkaares ümber rosettide, mis koosneb ahelsilmustest, kinnitatutena kinnissilmusega eelmise rea kaarte keskkohta. Lehvi iga üksiku lehe algame väikese ringikesega ahelsilmustest ja heegeldame siis edasi-tagasi samuti ahelsilmustest kaari. Kõik lehed äärestame veel kitsa sämbulise heegeläärega. Valmis lehed tärgeldame, triigime ja ühendame ahelsilmustest nöörikese abil.

Itaalia naine

tunnustatuna töös üheväärsena, kuid koolireformiga juhituna eriteed

Itaalias on käsil ettevalmistused laiaulatuslikuks reformiks hariduse alal, mida tahetakse ellu viia 1941. aastal. Reformi tuumaks on püüe välja arendada kutsehariduse ala, kusjuures tahetakse võimaldada kutsehariduse kõrval teatavat ümargust üldharidust neile noortele, kes ei siirdu ülikooli.

Kavatsetava reformi raamides luuakse naistele eriline hariduse saamise tee. Pärast viieaastast algkooli võivad naisõpilased siirduda erilistesse õppeasutistesse, mis kannavad Institute Femminile Triennale nime. Nende instituutide õppekava sarnaneb Ameerika Home Economic Departements nimelistele kolledžitega. Siin tahetakse naisõpilasi ette valmistada eriti ülesannetele perenaisena ja emana, samuti kasvatajana lasteaedades. Õppekava on kolmeaastane, mille järel instituudi lõpetajad võivad astuda kaheaastase õppeajaga naisõpetajate seminaridesse.

Missugune tendents on kõnesoleval reformil, nähtub sellest, et tema aluseks on seatud põhimõte: „Fashistlikus riigis on naisel oma eriülesanded ja erimissioon, millele peavad ettevalmistuse andma erilised õppeasutised. Itaalia haridusminister täiendas seda hiljuti järgmise seletusega: „See ei tähenda, et tahame naisi välja lülitada ülikoolist. Tahame aga luua uusi võimalusi neile (ja loodame, et need kujunevad enamuseks), kes seni kohaste õppeasutiste puudumisel läksid segakoolidesse ja võtsid osa õpinguist, mis suurelt osalt mingil määral ei vastanud nende maitsele — õppekava järgi, mis ei arvestanud põrmugi nende soovidega ja üsna sageli oli lõikavas vastuolus nende võimetega.“

Ühenduses eespool tsiteerituga on huvitav tutvuda ülevaatega Itaalia naiste osast ühiskondlikus töös. Selle kohta avaldas inglanna Muriel Currey hiljuti järgmisi andmeid.

Itaalias töötab naisi kutseliselt järgmistel aladel: õpetajaid 135.000, naisadvokaate 180, arste 795, hambaarste 30, notareid 5, loomaarste 2, naisinsenere ja keemikuid 195, arhitekte 13, põllumajanduse eriteadlasi 13, naisajakirjanikke 130, naiskirjanikke 600.

Ülaltoodud nimestikus ei ole märgitud riigiametnikkudena töötajaid naisi ja sellest on välja jäetud hulk kutsealasid, milliseid on raske täpsemalt liigitada. Muriel Currey märgib aga näidetena ära veel järgmist:

Viis suuremat riiklikku raamatukogu Itaalias, nende hulgas Roomas,töötavad naiste juhtimisel. Arhitektidena ja kunstiajaloolastena on mitmed naised uuemal ajal leidnud kõrge tunnustuse. Ekspeditsiooni, mis korraldati väljakaevamiste otstarbel Kreekasse, juhtis naisõpetlane, kes on Rooma ülikooli arheoloogia professor. Rooma observatooriumi direktori kohustetäitjaks on naine. Aafrikasse korraldatud teadusliku ekspeditsiooni hulgas oli kaks naisõpetlast. Bioloogia ja keemia alal on Itaalia naised samuti saavutanud tunnustamisväärseid tulemusi teaduslikus töös.

Mida vaja teada riietuse alalt

Vateliini ja vati aset täidab üliriiete juures vaheriie, mis kokku õmmeldud vanadest heegeldatud ning varrastel kootud villastest esemetest.

*

Et harutatud lõnga saada jälle ilusaks sirgeks, selleks tuleb lõng kerida ümber õhukese lauatükikese, siis niisutada veega ja kuivada lasta.

*

Kui tahame vanadest, kantud sukkadest saada nõelumislõnga, siis harutame kõige pealt lahti suka tagumise õmbluse. Selle järele lõikame ära suka laba ja hakkame siis harutama suka lõigatud äärest.

*

Seeliku alusvöö püsib hästi kinni, kui õmbleme kummagi alusvöö kinnise äärele vaheldumisi ühe haagi ja ühe aasa — mitte ühele poole ainult aasad ja teisele poole ainult haagid.

*

Sukkade nõelumiseks on otstarbekohane kasutada lõime, eriti läikelõime, mis väga vastupidav ja odavam tuleb tavalisest keranõelumislõngast. Eriti tasuv on lõime kasutamine rohkete sukapaaride nõelumisel.

*

Tavaliselt õmmeldakse vajutisnööbid riideservale peale palistuse mahapressimist. Parem on aga seda enne palistuse mahapressimist teha, kuna siis ei õmmelda nii kergelt kaasa palistuse pealmist riidekihti ja töö edeneb jõudsamini ning saab korralikum. Pressimiseks asetatakse riideserv vajutisnööpidega vastu mitmekordselt kokku pandud froteerätti. Pehmel alusel vajuvad vajutisnööbid riidesse ja pressitav riideserv saab pressides ilus sile.

*

Et riidepuu riiet ei rikuks, selleks tuleb ta üle mähkida riideribaga või paelaga või üle heegeldada lõngaga.

Imiku ja väikelapse hoogtöö viisaastakuks

Kursused emadele, koduabi, näitus, imikute pesukomplektid

Imiku ja väikelapse hoogtöö aasta peaülesandeks on — laiemate hulkade tähelepanu juhtida lastekaitse probleemidele;näidata, kuivõrd tähtis on lastekaitse teostamine just esimestel elupäevadel ning elukuudel, sest sel ajal sureb lapsi kõige enam.

Hoogtöö peakomitee alustas tegevust Tallinnas juba 1939. a. kevadel. Sel puhul korraldati näitus imiku ja väikelapse hooldamise, riietuse ning toitlustamise kohta. Peale näituse korraldati veel kahenädalane kursus emadele. Hoogtööaasta puhul asus Kodumajanduskoda tarviliste brošüüride väljaandmisele ning hoogtöö organiseerimisele maal. Eesti Naisliidu ülesandeks jäi peakomitee otsusel linnades hoogtööd organiseerida. Sel puhul ongi 1939. a. sügisel ellu kutsutud vastavad keskused mitmes linnas, ning ühes sellega tekkis rida algatusi, mis väärivad edasiarendamist, nii et hoogtööaastale peaks järgnema lastekaitse alal töötavate organisatsioonide ühiselt väljatöötatud viisaastak, mis kõiki neid algatusi teostaks kindla plaani järgi.

Ühe sellise algatusena esineb järjekindel ning pidev selgitustöö emadele kursuste ning näituste kaudu. Omavalitsused on kõikjal soojalt suhtunud sellesse töösse ning omalt poolt oma tervishoiupersonaali tööle rakendanud, peamiselt jaoskonna ämmaemandaid, kellel on otsene kontakt emadega ning imikutega.

Peale Tallinna on kursusi emadele ning näitust „Imik ja väikelaps“ korraldatud Viljandis, Rakveres, Võrus ning on loota, et hoogtööaasta kestel korraldatakse neid ka teistes linnades.

Hoogtööaasta puhul on ellu kutsutud emade ja laste nõuandla Rakveres, sealse naisühingu poolt. Hoogtöö aastaga ühte on sattunud ka Tartu Rasedate Kodu asutamine, mille läbiviimise sihtasutis„Eesti Lastekaitse“ usaldas Eesti Emadekaitse Ühingu Tartu osakonnale.

Tartus on hoogtöö komitee algatanud koduabi korraldamise mõtet. Koduabi teostatakse selleks eriti ettevalmistatud koduhooldajate kaudu; neile korraldatakse koduabi kursus. Koduabi sihiks on aidata haiguse või sünnituse puhul töövõimetut ema, kellel lasub hool rohke lastepere eest. Koduabi kursus on maksuta ning osavõtt on võimaldatud esialgu 20-le soovijaile.

Kursused emadele korraldatakse Tartus eri rajoonide järgi: Peetri kiriku rajooni jaoks on loota ruume saada Jaama tänaval 14, Lasteaia Seltsi päevkodus õhtupoolikutel; Karlova ning Ropka rajooni jaoks on loota ruume saada Tartu 2. algkooli ruumides Tolstoi tänaval, kolmas kursus korraldatakse Emadekaitse ühingu ruumides Tiigi 19.

Iga kursus koosneb 12 loengust ning seal käsitatakse järgmisi küsimusi: 1) naise tervishoid enne ja peale sünnitust, 2) vastsündinute ja imiku tervishoid ja hooldamine, 3) väikelapse tervishoid ja hooldamine, 4) imiku ja väikelapse kasvatusküsimusi, 5) imiku ja väikelapse tervise häired, 6) lapse kodune põetamine ning haiguste eest hoidumine.

Kursusi on mõeldud alustada, niipea kui külm väheneb, kas jaanuari lõpul või veebruari algul.

Praegu on võimalik sissekirjutamine soovijaile emade ja laste nõuandepunktis, Ülikooli 28, vastuvõtutundide ajal kella 1—12 ning 4—5; sealsamas toimub sissekirjutamine koduabi kursustele.

Kursuste ajal on emadel võimalik tutvuda ka väljapanekutega imiku ja väikelapse hooldamise alalt; samuti on väljapandud raamatud ja brošüürid, mis käsitlevad ema ja lapse tervishoiu küsimusi.

On tähtis, et lastekaitse küsimus kujuneks kogu rahva huvipunktiks; selleks, et võimaldada kõigile soovijaile tutvuda lastekaitse probleemidega, tuli Rahvaülikooli Selts „Imik ja väikelaps“ hoogtöö komitee soovidele vastu ning korraldab rea vastava sisuga avalikke loenguid, kuhu pääsevad need, kes emade kursustest osavõtta ei saa.

Eeltoodust selgub, et selgituskõnele ning kursuste poolest on Tartu varustatud, näituse korraldamise suhtes pole praegu veel lõplikku otsust, kuid komitee loodab Tervishoiu Muuseumi abile, kes alati on vastu tulnud lastekaitse ja emadekaitse propaganda korraldamisele.

Hoogtöö komitee on otsutanud ka alustada imikute pesukomplektide valmistamist, esiotsa valmistatakse 10 komplekti, mis antakse preemiatena välja emade ja laste nõuandlas registreeritud imikute emadele alates 1. märtsist 1940 nõuandla kaudu.

Komplektide valmistamiseks on pakkunud oma abi naiskodukaitse ning kodutütred, mille eest on komitee neile eriti tänulik.

Eesti Emadekaitse Ühingu ettepanekul korraldab komitee ka tarvitatud lastevankrite laenutamist emadele, laenutamise punkti korraldamine jääb Emadekaitse Ühingu hoolde. Emadekaitse Ühingule on praegu annetatud juba vankreid ning komitee loodab, et hoogaasta puhul leidub veel vankrite ning üldse lasteesemete annetajaid, selles asjas võib Tartus pöörduda iga päev Emadekaitse Ühingu poole Tiigi tän. 19, kas isiklikult kella 11—12 või telefoni teel: 43-56. Emadekaitse ühing loodab laenutamispunkti tegevust alustada 1. märtsist s. a.

Hoogtöö komitee Tartus on oma algatuste läbiviimiseks saanud toetust Eesti Naisliidult. Sellest summast jätkub ainult osaliselt komitee ürituste läbiviimiseks. Koduabi, näitus, laiaulatuslikum pesukomplektide valmistamine nõuab veel kulusid. Neid loodab komitee katta nõukogusse kuuluvate organisatsioonide annetustega ning Tartu linnavalitsuse toetusest.

Tartu linna olukord imikute ja väikelapse elutingimuste suhtes on põhjalikult uuritud 1. dets. 1939. a. Ülikooli poolt auhinnatud töödes: „Imikute suremus Tartu linnas, selle põhjused ning nende vastu võitlemine.“ Need uurimused on rikkalikult varustatud statistilise materjaliga ning andmetega. Nendest selgub, et vajame seaduslikku kaitset lapsele, vajame tervishoiunõuetele vastavate odavate korterite ehitamist, vajame tuberkuloosihaigete vanemate eraldusmaja, vajame intensiivsemat selgitustööd emade keskel imiku hooldamise kusimustes.

Hoogtöö komitee on endale peaülesandeks võtnud selgitutsöö tegemise kursuste, loengute ja loodetavasti ka näituste kaudu ning emade abistamise koduabi korraldamise ning pesukomplektide näol. Võimaluse korral korraldab komitee ka erikursuse emadele imiku ja väikelapse riietuse valmistamise alal. Komitee juhib Tartu kodanikkude tähelepanu jõulu ajal müügile lastud komitee postkaartidele — nad on müügil postkontoris ning raamatukauplustes. Postkaardid kujutavad laste tegevust tähtsamaks lastekaitseasutistes, nagu: laste päevakodus, laste toitluspunktis, emade ja laste nõuandlas. Igaühel on võimalik lihtsal teel, ostes ning saates postkaarte, toetada komitee tööd imiku ja väikelapse kaitse arendamisel.

V. Poska-Grüntal.

Meie väike maimuke ei kasuta veel taskurätti. Ema tuleb appi ja puhastab tema nina pulgakese ümber mässitud vatiga, mis kastetud õlisse või boorvaseliini. Samuti puhastab ema lapse kõrvu. Kuid ettevaatust, et lapse väga õrnad organid vähematki viga ei saaks puhastamisel. Kui laps on rahutu ja ei lase nina ning kõrva puhastamist hästi toimetada — pigem pulgakese ümber mässitud vati asemel kasutada sõrmede vahel rulli pööratud vatitükikest. Kummagi ninasõõrme jaoks tuleb võtta uus valitükike, samuti kummagi kõrva jaoks.

Rahwatantsu harrastamine Tartumaal lewib

Korraldatakse maakondlikud rahwatantsude wõistlused ja rahwatantsijate õppepäewad

Rahwatantsu harrastamine Tartumaal on pidewalt elawnemas ja wõtmas ulatusliku ilme. Käesolewal talweperiodil on juurde akutatud ja organiseeritud nii wäikelinnades Elwas, Otepääl, Jõgewal kui ka Mustwees, samuti maal waldades arwukalt uusi rahwatantsurühmi, kus kõikjal käib elaw tegewus. Tartumaa spordiinstruktor L. Kukk, olles ise agar rahwatantsija, on oma instrueerimisreisudel korraldanud kohtadel ka rahwatantsijaile kursusi ja õhutanud rahwatantsurühmade akutamist, mis head wilja kannud. Jõgewal näiteks on ka algkooli juures tegutsemas suurearwuline rühm noori rahwatantsijaid, peale selle täiskaswanute rühm. Jõgewal korraldati ka äsja esimesed rahwatantsude wõistlused 10 paari osawõtul.

Käesolewal kewadel on ette nähtud maakondlikud rahwatantsude wõistlused, mis toimuwad Tartus. Wõistlus toimub rühmade ja üksikpaaride wahel. Enne maakondlikku lõppwõistlust peetakse kahed eelwõistlused, üks Lõuna-Tartumaa ringkonnale Elwas ja teine Põhja-Tartumaa ringkonnale Jõgewal.

Eelolewal laupäewal ja pühapäewal toimuwad Tartus Tartumaa malewa staabi korraldusel rahwatantsijate õppepäewad. Nendest wõtawad osa rahwatantsuhuwilised naiskodukaitsjad ja meeskaitseliitlased kogu malewa ulatuses. Kuna käesolewal suwel peetakse esimesed üleriiklikud rahwatantsude wõistlused, siis tutwustatakse rahwatantsijaid õppepäewadel wõistluse kawaga ja antakse juhiseid rahwatantsude harrastamiseks.

Pildil üGNü osakonna rahwatantsurühm. Wiimane esineb eelolewal pühapäewal Nõos üGNü Elwa ja Nõo osakondade ühisel peol. Ees keskel rühma juht Osk. Nigol.

Sport

Kuus teenelist sporditegelast

Tartu spordiballil antakse üle vastavad tunnustusväljendid

Järjekordne Tartu spordiball toimub pühap., 28. jaanuaril „Vanemuises“. Spordiballil hinnatakse möödunud aasta sportlikke saavutisi ja austatakse vanemaid teenelisi sporditegelasi. Vastavad tunnustusväljendid otsustati käesoleval spordiballil välja anda kuuele teenelisele sporditegelasele, kelle hulka kuuluvad:

Dr. G. Kroll — Tartu linnaarst, sündinud 15. mail 1886. a. Tartumaal. Lõpetanud 1914. aastal Tartu ülikooli arstiteaduskonna. Alates 1923. a. Tartu Kalevi liige, 1925—34. a. esimees ja 1936. a. valiti auliikmeks. Spordib aastast 1900, harrastades võimlemist, maadlust, käsipalli ja sõudesporti. Tegev paljudes organisatsioonides. Omab mitmesuguseid teenetemärke.

Olvi Rebane — võimlemisõpetaja Tartus. Praegu Tartu Kalevi ja Naisvõimlejate Seltsi liige. Sportimist alustas 1912. a. Võistelnud kergejõustikus, ujumises, sõudmises ja võimlemises, peale selle harrastanud ka teisi spordialasid. Paljukordne Eesti meister jooksudes ja hüpetes ning 1930—31. a. võimlemises. Olnud kergejõustikus Eesti ja Tartumaa rekordite omanik. Omab Tartu Kalevi ja Naiskodukaitse teenetemärgid.

F. Palm — Eesti Panga Tartu osakonna ametnik. Sündinud 17. juulil 1886. a. Tartus Sportimist alustas Tartu Abergis (pärastine Tartu Kalev) 1901. a., olles selle asutajaks ja kauaaegseks juhatuse liikmeks, kus tegutseb ka praegu. Võistelnud raskejõustikus. Kohtunikuna tegutsenud raskejõustikus ja rattasõidus. Oli kaastegev ka Tartu velodroomi rajamisel.

J. Bormeister — elukutselt käsitööline, sünd. 7. märtsil 1889. a. Tegutsenud Tartu Kalevis, kus oli kauaaegne raskejõustiku osakonna juhatuse liige ja esimees. Sportimist alustanud 1907. a. Olnud Tartumaa paremaid maadlejaid kergekaalus. Tegutsenud maadluskohtunikuna. Omab Tartu Kalevi teenetemärgi.

N. Kasakov — elukutselt käsitööline, sünd. 14. novembril 1892. a. Tartus. Sportimist alustas Tartu Abergis (hiljem Kalev), harrastades eriti maadlust. Võistelnud paljudes endise Venemaa linnades. 1914. a. tuli ülevenemaalistel maadlusvõistlustel keskkaalus kolmandaks, samal aastal võitis Vene meistrit Jegorovi j. t. Praegu tegev aktiivsportlasena ja maadluskohtunikuna. Omab Tartu Kalevi teenetemärgi.

K. Pool — sõjaväelane, sünd. 3. dets. 1899. a. Tartus. Sportimist alustanud 1914. aastal. Võistelnud jalg- ja jääpallis, jäähokis ning suusatamises. Praegu Tartu „Olümpia“ liige ja kuulub 1939. a. sügisvooru meistrimeeskonna koosseisu. Esinenud sõjaväe jalgpallimaavõistlustel, olles sel alal 4-kordne internatsionaal.

Suusapäevad veebruari algul Mustamäel

Talvespordiliidu juhatus on koostanud Eesti teise suusapäevade kava. Eelmine suusapäev peeti 1938. a. Mustamäel, Nõmmel. Tänavu korraldatakse suusapäev Mustamäel ja peetakse 3. ja 4. veebruaril. Esimesel võistluspäeval on kavas 18 km kombineeritud meistrivõistlused ja mäehüppe demonstratsioonid kunstlikul valgusel. Pühapäeval on kavas Eesti meistrivõistluste aladena mäehüpped ja 4×10 km teatesuusatamine seltsidele. Samaaegselt peetakse kõigis suuremais keskkohtades üleriigiliselt talispordi propagandapäevi ühes võistlustega.

Laupäeva Eesti-Läti lauatennises

Laupäeval peetakse Riias järjekorraline maavõistlus Eesti—Läti vahel lauatennises. Pühapäeval toimub Tallinna ja Tukumsi vaheline linnavõistlus Tukumsis. Eesti on võistelnud kuuel korral Lätiga ja maavõistluse ainsa võidu on saavutanud eestlased 1928. a. Tallinnas, võites lätlasi 7:3. Viiel korral on võitnud Läti: 1927. a. Riias 6:5, 1929. a. Riias 9:3, 1938. a. Kaunases 5:0 ja Tallinnas teistkordselt 9:0 ja kevadel Riias 5:1. Eesti meeskonnas on v.-s. Spordist A. Frants, A. Loigo ja Tall. NMKÜ-st värske Eesti meister I. Tui. Meeskond alustab sõitu reede õhtul Lätti.

Edukas tegevusaasta Tartu „Olümpial“

Sihiks säilitada positsiooni ja kasvatada noori

Tartu Palliklubi „Olümpia“ pidas järjekordse aastapeakoosoleku, kus heideti pilku ka möödunud aastale ja tehti ettevalmistusi eelolevaks hooajaks. Möödunud aasta oli „Olümpial“ edukamaid. Kogu aasta jooksul peeti 37 võistlust, nendest kuulus 11 teisele meeskonnale. Väravate suhe oli „Olümpia“ kasuks 97:75. Ühtlasi tuli ta toime Eesti jalgpalliajaloos esmakordselt esineva saavutusega, omandades sügisvoorus mitteametliku meistritiitli, mida hindas ka Tartumaa Spordiliit ja andis meeskonnale Tartu kuldmärgi, mis antakse üle pühapäeval spordiballil. Rahaline läbikäik ulatus üle poole miljoni, millistes piirides koostati ka eelarve. Tulevikus puutakse praegust positsiooni hoida ja tublisti rõhku panna noorte kasvatamisele. Treenerina tegutseb K. Kuremaa.

Uus juhatus koostati järgmiselt: esimees prof. A. Linkberg, abi V. Alla, sekretär E. Kivilo, abi E. Allas, laekur I. Sander, abi L. Bergman, varahoidja Rekker. Revisjonikomisjoni pääsesid F. Kull, V. Palumets ja R. Tätte. Koosolek avaldas erilist tänu esimehele prof. A. Linkbergile tema tänuväärse töö ja juhtimise eest.

Soodustusi maalavadele vabariigi aastapäeval

Organisatsioonid ja koolid vabastatakse näidendite autorihonorari tasumisest

Haridusministeeriumi noorsoo ja vabahariduse osakonna vastava korralduse põhjal vabastatakse eelolevaks vabariigi aastapäeva puhul eranditult kõik organisatsioonid ja koolid autorihonorari tasumisest kõigi nende näidendite ettekandmisel, mis haridusministeeriumi poolt on soovitatud mängimiseks esimeses järjekorras. Nende näidendite autorihonorar tasutakse riiklikest summadest — 5 kr. 3-vaatuselise ja 3 krooni ühevaatuselise näidendi ettekandmisel. Haridusministeeriumi korralduse alusel makstakse vastav autorihonorar välja maalavade poolt esitatud ettekande tõenduse põhjal Autorikaitse Ühingu kaudu.

Haridusministeeriumi poolt on esimeses järjekorras soovitatud ja autorihonorarist vabastatavad järgmised uued näidendid, mis sobivad ettekandmiseks vabariigi aastapäeval: A. Antsoni „Inimesed tuisus“, T. Braksi „Punased pilved“, Juhan Jaiki „Särumeeste rügement“, A. Kivikas „Nimed marmortahvlil“, M. Metsanurga „Imelik võõras“ ja „Maret elukoolis“, J. Metua „Vabadussõja päevilt“, H. Raudsepa „Mustahamba“ ja „Lipud tormis“, R. Sirge „Must suvi“, V. Sarapiku „Võidumäe“ ja E. Tammlaane „Raudne kodu“. Peale eelpool mainitud autorihonorarist juba vabastatud näidendite ilmus hiljuti uudisteostena vabariigi aastapäevaks A. Antsoni „Orduaja lõpp“ ja A. Jakobsoni „Viirastused“.

Autorikaitse Ühing on ühtlasi otsustanud organisatsioonide, koolide ja maalavade soodustamiseks laenutada vabariigi aastapäevaks näidendeid järelmaksuga ja ilma kautsjonita. Organisatsioonide juhatuste ja koolide sellekohase tellimise korral saadab Autorikaitse Ühing näidendite komplekti välja järelmaksuga.

Toimetusele saadetud kirjandus

P. Manteuffel: AJAVIIDE PEERU VALGUSEL. Redigeerinud A. Annist. Illustreerinud A. Veeber. 114 lk. Hind 2 kr. 40 snt. Eesti Kirjanduse Selts, Tartu, 1939.

100 aastat tagasi ilmus see teos 2 trükis ja ta on jäänud meie kirjanduse ajalukku tähtsa verstatulbana. Raamatu väärtuse peapõhjuseks on, et autor on suutnud anda tabavaid jooni tolleaegse talupoja elust ja vaadetest. Ja see asjaolu teeb praegugi raamatu loetavaks, arvestamata tema kirjandusloolist tähtsust. Käesolev väljaanne on trükitud fraktuuris ja on omalaadiliselt kaunistatud. Nii jätab raamat üldiselt erakordse mulje, nagu jätavad seda bibliofiilsed väljaanded väikestes trükkides.

„LASTELEHT“ on kõrge tasemega noorsooajakiri

Kinnitati Wõru abilinnapea ja Walga linnanõunikud

Siseminister kinnitas omawalitsuste juhte

Siseminister kinnitas eile: Wõru abilinnapeaks Walter Knus'e, Walga linnanõunikuks — Juhan Ilwes'e ja Nikolai Kõiw'u, Suure-Jaani linnawanemaks August-Martin Nurga ja abilinnawanemaks August Pakasjaare, Kallaste linnawanemaks Iwan Pawlowi ja abilinnawanemaks Iwan Podgornõi, Kilingi-Nõmme linnawanemaks Alfred Weermehe, Jõhwi abilinnawanemaks Aleksander Käbin'a, Wiljandi linnapea asetäitjaks linnanõunik Elmar Reisenberg'i, Nõmme linnapea asetäitjaks linnanõunik Juhan Murumetsa.

Roela wallawanemaks kinnitas siseminister Woldemar Ale ja wallawanema abiks Johan Reinult'i. Teiseks abiks määrati Julius Trunnõld. Tudulinna wallawanemaks kinnitati Eduard-Andres Timothens ja wallawanema abiks Paul Lepajaar. Teiseks abiks määrati Meinhard Saluste. Waskna rwa wallawanemaks kinnitati Joann Kasperow ja tema abideks Sergei Sokolow ja Feodor Kriworukow.

Edasi siseminister kinnitas ametisse: Naja wallawanema abideks Georgi Grinew'i ja Grigori Siilin'i, Piiri wallawanemaks Timoici Jõgi ja abideks — Wladimir Shrwalowi ja Wasili Rudakow'i, Lustivere wallawanemaks kinnitati Albert Sall ja abideks — JaanÜtt ja Jaak Eert.

RINGI ÜMBER KODUMAA

Tartumaalt

Noorte tuletõrjujate organiseerimiswõistlus. Tartumaa Tuletõrje Brigaadipealik P. Martmaa on kuulutanud wälja brigaadi piirkonnas afuwate wabatahtlikkude tuletõrjeühingute wahel noorte tuletõrjujate organiseerimiswõistluse. Wõistlejaid ühingutõ peab olema wähemalt 6; organiseerimistähtajaks on 1. aug. Seejuures noorte liikmete arw ühingus peab olema wähemalt 20 protsl. Noorliikmeiks wõiwad olla isikud kuni 20-nda eluaastani. Organiseeritud noortele peab pidama kuni 1. aug. wähemalt 3 õppust igaüks wähemalt 2 tundi.

Noorte organiseerimise tagajärgedest tuleb teatada brigaadipealikule 5. augustiks. Selles teates olgu märgitud ühingu liikmete arw, noorte liikmete nimekiri ja nendega peetud õppuste aruanne. Esimeseks auhinnaks noorte organiseemise alal kõige rohkem punkte saanud tuletõrjeühingule on ette nähtud hüdropult ja teiseks auhinnaks 5 kr. eest tuletõrjekirjandust.

Ropka Maanaiste ühingu tööst. 21. skp. toimus Ropka Soinaste algkooli ruumes Ropka Soinaste Maanaiste ühingu täiskogu peakoosolek. Koosolekul andis ülewaate ühingu läinud aasta tegewusest ühingu senine kirjatoimetaja prl. Aili Perandi. ühing on endiste aastate eeskujul ka läinud aastal edukalt tegutsenud. Tänu agarale pr. Liisa Perandile, kes kõik need wiis aastat on ühingu esinaiseks olnud ja kes nüüd elukoha muutmise tõttu lahkub ühingu aktiiwsest tegewusest.

ühingu uude juhatusse waliti: esinaiseks pr. Emilie Müürsepp (uus), abiesinaiseks pr. Alwiine Teder (endine), kirjatoimetajaks prl. Aime Tamm (endine), kirjatoimetaja abiks pr. Ella Palloson (uus), laekuriks pr. Amanda Männiste (end.) ja abilaekuriks pr. Helmi Padjus (uus). Näitejuhiks paluti tagasi ühingu senine näitejuht hr. Adolf Perandi ja tema abiks prl. Aime Tamm. ühingule otsustati muretseda ka lipp.

Kodijärwel tuleb kalapüük. Kodijärwe Saadjärwe põllupidajate selts sai Põllutööministeeriumilt loa talinoodaga kalapüüdmiseks. Kui ilmastikuolud lubawad, siis hakkab Pangodi järwes kalapüük neljapäewa-reede paiku. Umbes seitse aastat tagasi lasti järwe rääbije maimi. Nüüd on loota püüdmisel neidki wälja tulewat.

Määrati wallawanem ja abiwallawanem. Siseministri poolt on määratud Kiidjärwe wallawanemaks E. Hintzer ja Kasepää walla abiwallawanemaks Joh. Wooder. Mõlemates waldades ei tulnud kohalikud wallawolikogud walimistega toime ning wastawalt seadusele tulid mõlemad ametiisikud määramisele siseministri poolt.

Nõo kindlustuskassa edukalt töötanud. Nõo walla kindlustuskassal on 1939. tegewusaasta olnud õnnelikuks aastaks. Tagawara kapitalid on tõusnud ligi 1,5 miljoni sendini. Kassa korraline peakoosolek peetakse weebruarikuu esimesel poolel, kus walimisele tuleb uus esimees, kuna senine esimees on waldade reformi tõttu jäänud Konguta walda.

Koerad sõid koera. Asja juhtus Kuremaal omapärane lugu: Kaanijärwe külas (endine Mooritsa asundus, mis asub üsna Kuremaa riigimõisa lähedal) oli ühel talupidajal koer õues ketis. Hommikul wälja minnes leidis peremees oma tubli õuekoera murtuna weres lamamas, kuna naabritalu hundikoer parajasti näris koera kinsu kallal, mis oli poolenisti ära sõõdud. Eemal hange otsas istus teine peni, kes nähtawasti oli oma jao juba ära wõtnud.

Pidu jäi külma pärast pidamata. Wiimaste külmade ilmadega arwestades oli naiskodukaitse Kuremaa jaoskond sunnitud pidamata jätma peaõhtu pühapäewal, 21. jaanuaril Palamusel Kuremaa w. Wabat. Tuletõrje ühingu seltsimajas, mis oli sedawõrd külm, et mingisugune küttimine poleks neid ruume soojaks muutnud ega neis peaõhtul korraldada lasknud nii näitlejate kui ka publiku terwise pärast.

Tuletõrjejuht Puhja wallale. Puhja walla tuletõrjejuhi kohuseid täitis seni Puhja kompanii pealik. Kuna aga see ühendatud tuletõrjele ei soowinud enam juhiks olla, siis esitati ühingu juhatuse poolt Puhja walla tuletõrjejuhi ametikohale kinnitamiseks hr. Lembit Tael.

Põles õlleauto. Neil päewil sõitis Tartust Wiljandi õlletehase A. Le Coqi weoauto nr. W—285, millel oli koormaks õlu suurtes aamides. Puhja jõudes oli aga õlle külmumise kaitseks seatud torustik oma kuumusega süüdanud auto puuosa ja koormakatte. Tuli kustutati abiks rutamute kaasabil. Põlemise läbi tekkinud kahju ei ole suur.

„Nimed marmortahwlil“ Puhjas. Kaitseliidu Puhja kompanii korraldusel peetakse Wabariigi aastapäewal, 24. weebruaril Puhja seltsimajas peaõhtu, kus ettekandele tuleb Albert Kiwika draama 8 waatuses (7 pildis), „Nimed marmortahwlil“.

Eriti peaks see huwitama puhjalasi, kuna osa tegewustikku sünnib Puhja otseses läheduses, nagu Rannu mõisas, Walguta mõisas, Tartus jne. Näidendi õppimisega on juba alguse tehtud.

„Wiinamardi“ tulikahju likwideerimiseks. „Wiinamardi“ talu tulikahju kohta, millest oli juttu meie lehes 21. skp., kirjutatakse meile weel järgmist:

Esimene, kes kohale jõudis ja wett andma hakkas, oli Luke tuletõrje üksikrühma mootorpritsi, milline waatamata kõwale külmale seda ka ainsana lõpuni tegi. Wahepeal saabusid kohale ka Nõo ja Elwa tuletõrje mootorpritsid, millised aga töötama ei hakanud ja warsti ära sõitsid. Nõo kompanii mehed töötasid küll kaasa nii, et juhtisid Luke üksikrühma mootorpritsi teist juga, kuna Elwa kompanii mehed lahkusid ja ei wõtnud kustutustööst üldse osa.

Walgamaalt

Riidaja maanoored walisid juhte. Riidaja maanoorte ring oma peakoosolekul 21. jaanuaril walis tagasi endise juhatuse täies koosseisus, kuhu kuuluwad esimehena Auts Kingu ja juhatuse liikmetena Aino Taul, Eduard Anderson ja Eduard Roos. Rewisjonikomisjoni said Ernst Kasela, Ilse Laur ja August Kasela.

Nagu aruandest 1939. a. kohta nähtub, on Riidaja maanoorte ring tegutsenud intensiiwselt ja tulemusrikkalt. Kassa ülejääk oli 42 kr. ja 47 senti. Uus eelarwe 1940. a. kohta koostati tasakaalus 212 krooniga. Riidaja maanoorte ring kuulub suuremate maanoorte organisatsioonide hulka Walgamaal. Hiljuti asutati ringi juurde ka iseseisew spordirühm, mille ülesandeks on edendada sporti koha peal.

Ringi aasta-peakoosolekul terwitas noori ja andis oma kiitwa otsuse ringi eduka töö tähistamiseks ringiwanem koolijuhat. Wold. Sarw.

Riidaja akulaadimise punkt. Riidajas „Põra“ talu omanik Elmar Anton seab lähemal ajal üles oma tallu „Aglo“ tuulerootori, mille ta on tellinud Riigi Ringhäälingult, hakates sellega laadima ümbruskonna raadiokuulajate akusid. Laadimispunkti järele oli nõudmine suur, kuna senini pidid riidajalased akusid laadima Tõrwas ja Leebikus.

Hiljuti seati tuulerootori jõul töötaw akulaadimispunkt ka Suislepa walda, „Antsu“ tallu, kus selle punkti pidajaks on Willu Lipp.

Riidaja maanoored puhtisid 7000 kg wilja. Nagu selgunud, on Riidaja maanoored puhtinud möödunud aastal 7000 kg seemnewilja. Puhtimine toimus niisutuswiisil puhtimisaparaat „Priimuse'ga“, mida ring andis kasutada igale soowijale tasuta, kusjuures kasutaja pidi muretsema wastawad kemikaalid. Ka eelolewal aastal jätkub puhtimine, milleks soowijail tuleb endast teatada ringi juhatusele.

Paratüüfus Karulas. Karula wallas asuwas Lüüdi talus awastati paratüüfuse juhus. Haigus oli tabanud peremeest Liiwatalu, perenaist ja nende 13-aastast poega. Haigusе tõkestamiseks tegi maa-arst wastawad korraldused.

Kaagjärwes ületas sündimus suremuse. Kaagjärwe walla perekonnaseisuametis registreeritud sünnid ületasid möödunud aastal surmajuhtumid kolme wõrra. Sünde on registreeritud aasta jooksul 18, surmajuhtumeid 15. Abiellumisi registreeriti Kaagjärwe walla perekonnaseisuametis 1939. a. ainult 3. Perekonnaseisumuudatuste wähene arw on tingitud sellest, et paljud on wastawad muudatused registreerinud lähedases linna perekonnaseisuametis.

Hargla ämmaemanda koht esialgu wakantseks. Walga maawalitsuse esmaspäewasel koosolekul wabastati omal palwel ametist Hargla jaoskonna ämmaemand Emilie Kadaja. Maawalitsus otsustas Hargla ämmaemanda koha esialgu jätta wakantseks.

Maawalitsuse eelarwe tuleb arutusele weebruari algul. Walga maawalitsusel on praegu käsil uue eelarwe koostamine, milleks osakonnad esitawad oma kulude-tulude arwestused. Uus eelarwe tuleb maawalitsuse koosolekul arutusele weebruari algul. Nagu esialgu kuuldub, pole eelarwes ette näha suuremaid muudatusi ja see jääb enam-wähem eelmise aasta tasemele.

Tuisk hirmutas Puka turu laialt. Kolmapäewa hommikul tugew lumetuisk hirmutas Puka turulised ära. Turgu oli tulnud ainult neli maameest, kuid needki kadusid kiiresti ära tuisuwarju. Pukas pole enam korralikku turupäewa olnud detsembrikuust saadik.

Pukas tuli sigade wastuwõtmisel wagunitest puudus. Teisipäewal teostati Puka raudteejaamas eksport-sigade wastuwõtmist. Sigu toodi kokku niipalju, et ei jätkunud waguneid nende mahutamiseks. Osal seatojatel tuli oodata kuni õhtuni, mil kaubarong tõi waguni sigade jaoks.

Petserimaalt

Kodumajanduskursused, mis toimuwad Petserimaa kultuurühingu korraldusel, wõtawad üha enam uut hoogu. Kalda wallas peetakse kursusi praegu Lihsjes ja Kirshinos, kuid rahwa soowil alustatakse ka Sabolotjes. Instruktoriteks on prl-d Raag ja Säde, kes käsitlewad toiduwalmistamist, kodu korrastamist jne. wene keeles. Osawõtjate üldarw on üle 100. Kultuurühingul on kawatsusel samataolise kursuse teostamine ka Meremäe wallas Tobrowas, kus kursused toimuksid juba eesti keeles. Eeltöid on selleks alustatud.

Wõrumaalt

Misso Haridusseltsi tööhoos. Pühap., 21. jaan. peeti Misso Haridusseltsi aastapeakoosolek, kus otsustati teha Eesti Maapangast laenu 3000 krooni selleks, et ehitada seltsimajale uus pidusaal. Juhatusse waliti esimehena Jullo Roosalu, juhatusliikmetena H. Klais, E. Salum, A. Nestra ja T. Tirul. Seltsi juures alustas tegewust neil päewil laulukoor, mida juhatab J. Roosalu.

Deklameerimiswõistlus Kasaritsas. Pühapäewal, 28. jaan. toimub uudse üritusena Kasaritsas Kirepi rahwamajas maanoorte korraldatuna deklameerimise wõistlus. Samal õhtul toimub pidu, kus kantakse ette El. Ellori komöödia „Diogenes koerakongis“.

Rahwawaeseb laadab Wastseliinas ja Missos. Möödunud esmaspäewal Wastseliina ja Misso alewikkudes peetud laadad olid wäga rahwa- ja kaubawaesed. Nii oli Wastseliina laadale toodud müügiks waid 1 hobune ja 2 põrsast. Misso laadal oli peamiselt lina, mille punnast makseti keskmiselt 14 krooni. Laadad äparduſid tuisu ja külma tõttu.

Kasaritsa noored walisid. Kasaritsa Maanoorte Ringi peakoosolek walis ringiwanemaks P. Laugametsa, abiks L. Järwe, juhatusliikmeteks waliti W. Kapp, W. Randsepp, A. Ilwes, H. Toomsalu, E. Mägi ja H. Liiw.

Telefoni-kõnepunkt Kärgulasse. Alates 1. jaanuarist 1940. a. awati Kärgula asunduses Jakob Kummi ruumides awalik telefoni-kõnepunkt.

Pärnumaalt

Kaew, mis annab kogu külale wett. Praegusel weepuudusе ajajärgul maal, kus isegi 50 ja enam jala-sügawused kaewud on weest tühjad ja kinni külmunud, leidub ka sääraseid „imekaewusid“ 4—5 m sügawusega, kus wett külluses.

üks säärane kaew asub Pärnumaal Halinga wallas Kuninga Anni talu maa peal, mis on ainult 4 meetrit sügaw, kuid milles pole wesi lõppenud kõige suurema põua ajalgi mitte. Ka ei külmanud kaew äsjamöödunud pakaspäewil kinni. Kogu Kuninga küla sai mullu suwel ja saab praegu sellest kaewust wajaliku wee.

Minister A. Oidermaa Audru põllumeestepäewale. Audru Põllumeeste Seltsi korraldab 4. weebruaril Audru uues koolimajas laiaulatusliku põllumeestepäewa, mille kawas on kaks kõnet. Kõnelejatena on andnud nõusoleku kohalesõiduks minister A. Oidermaa ja põllutöökoja nõuandetalituse juhataja agr. F. Sõõt.

Läbi kodumaa linnade

Elwast

Tartu kooli talispordipäew Elwas. Reedeks saabub Elwa, kui ilmastikuolud lubawad, Tartu 1. gümnaasium, progümnaasium ja reaalkool, et pidada Elwas oma talipäewa. Osa kooliperet läheb juba Wapramäel ja Peedul maha, et sõritada lühemat suusamatka. Enamik kooliõpilasi sõidab aga otsejoones Elwa. Õpilaste kasutada on Elwa kelgumägi. Peatutakse Elwa koolimajas.

Loota on kuni 600 õpilase sõitu talispordipäewale.

Turg wäike ja ainetekehw. Keskmädalane Elwa turg jäi wäikeseks ja ainetekehwaks, nagu see on olnud juba mõnda aega. Wõi maksis 70—75 s. 400 g, kanamunad 13—18 s. paar, rukkijahu 8.50 kr. 50 kilo, nisupüül 35—42 s. kilo, õunad 20—30 s. mõõt, eluswasikad 10—14 kr., turbakoorem 4.50 kr., puukoorem 5.50—7.50 kr.

Otepäält

Meestelaulu Seltsile uus esimees. Otepää Meestelaulu Seltsi esimees K. Waldsoo lahkus oma kohalt elukoha muutmise tõttu. Uueks esimeheks kutsuti põhikirja alusel järgmine juhatusliikme kandidaat, kelleks oli Karl Pillau.

Meestelaulu Seltsi meeskooris on praegu käimas traditsioonilise talwekontserdi wastu walmistumine. Kontsert tuleb pidamisele linna algkoolimajas laup., 10. weebruaril.

Lahkumisõhtu seltside tegelasele. Otepäält lahkub notar Kaarel Waldsoo, kes on määratud uuele ametikohale Haapsalu linna. K. Waldsoo oli Otepääl tegew Hariduse Seltsis, Meestelaulu Seltsis ja Gümnaasiumi sihtasutuse nõukogus aktiiwse jõuna. Laupäewal, 27. jaan. korraldatakse lahkuwale tegelasele gümnaasiumi ruumes lahkumisõhtu, millest on palutud osa wõtma kohapealsed seltside tegelased.

Otepää—Palupera tee wõeti lahti. Otepää linna ja Palupera raudteejaama waheline autotee, mis kinni oli tuisanud, wõeti Tartu maawalitsuse lumesaha poolt teisipäewal lahti ja kolmapäewal algas jälle jaama ja linna wahel korralik autobusseühendus.

Walgast

Walga KMK uus juhatus. Walga NMKK peakoosolekul waliti ühingu juhatus senisest 12-liikmeline, järgmises koosseisus: Arn. Tammik, Elmar Gross, Art. Kokkult, J. Kask, G. Loor, Arn. Kärner, R. Pommer, J. Munda, Art. Puudersell, Jaan Luksepp, J. Sirel ja August Kuku. Neist Kärner, Pommer ja Munda waliti juurde uutena. Ühingu möödunud aasta aruanne wõeti wastu 1600 kr. suuruses, uus eelarwe tasakaalus 1000 kr. Eelarwelistest kuludest moodustab suurema osa klubide ja sotsiaaltöö korraldamine.

„Must raamat“ elukutseliistest wõlgnoshtajatest. Walga kaupmeeskond on otsustanud siisse seada „musta raamatu“ nende ostjate kohta, kes ei õienda oma poearweid. „Must raamat“ hoitakse Walga Kaupmeeste ja Tööstunite Seltsis ning kaupmeestel on wajaduse korral wõimalik weenduda, kas temale tundmata isikule wõib awada poearwet. Mõtte algatasid Walga wäikekaupmehed juba möödunud aastal.

Uus jaoskonnakohtunik kohal. Walga 2. jsk. kohtunikuks määratud Harald Oert asus oma ametikohuste täitmisele 22. jaanuarist arwates. H. Oert oli seni Wõru 2. jsk. kohtunikuks, kust määrati Walka J. Weski asemele, wiimase Tartusse siirdudes. Uue jaoskonnakohtuniku esimene istung on neljapäewal, 25. jaan.

Linnawolikogu järgmine koosolek, mis pidi toimuma reedel, lükati edasi ja peetakse esmaspäewal wõi hiljemalt teisipäewal. Koosoleku päewakorras on linnawalitsuse liikmete palgad ja mitmed jookswad küsimused.

Walga linnanõunikud kinnitati ametisse. Kolmapäewal kinnitati siseministri käskkirjaga ametisse Walga linnanõunikud J. Ilwes ja R. Kõiw. Esimene neist oli eelmises linnawalitsuses linnapea abiks ja jääb samale kohale ka uues linnawalitsuses. R. Kõiw on praegu ametis Walga maawalitsuses kassapidajana. Uue linnawalitsuse ametisseastumine toimub arwatawasti 1. weebruaril.

Wõrust

7 kandidaati apteegijuhataja kohale. Neil päewil lahkub Wõrust senine Wõru linnaapteegi juhataja mag. O. Kook, asudes uuele ametikohale Tallinna. Wabanenud kohale on seni esitanud soowiawaldusi 7 kandidaati.

Warestest wabanemiseks jaht. Wõrus on wiimasel ajal warestе arw wäga suureks muutunud. Tugewa pakase ja sügawa lume tõttu on linna wareseid wäga rohkesti maalt walgunud. Warestе arwu wähendamiseks korraldab Wõru Jahiseltsi rea jahtisid, millised peetakse linna äärtes ja puiestikkudes warahommikuti.

Karskuseltsi asutamiskoosolek kordamisele. Kuna möödunud pühapäewal tarwilikul arwul osawõtjaid Wõru karskuseltsi „Wõhandu“ asutamiskoosolekule ei ilmunud, siis peetakse asutajate poolt teistkordne asutamiskoosolek teisipäewal, 30. jaanuaril.

Maleturniiril 30 maletajat. Praegu käib Wõru Maleseltsi korraldusel maleturniir. Turniir peetakse Wõru linna malemeistri nimele ning turniirist wõtab osa 30 maletajat.

Põltsamaalt

Progümnaasiumi asemele tahetakse reaalkooli. Wiljandi maawalitsusele saadeti pikem palwe, millele on alla kirjutanud Põltsamaa end. linnawanem G. Kold, mõned wallawanemad, lastewanemate ja konwendi esindaja j. t. Palwes juhitakse tähelepanu sellele, et omal ajal suleti Põltsamaa ühisgümnaasium haridusministeeriumi kooliwalitsuse otsusega ja ta lõpetas tegewuse 1. augustil 1938. a., kuigi kool oli töötanud Põltsamaal edukalt 20 aastat. Allakirjutanud paluwad nüüd anda oma kaasabi ja toetust haridusministeeriumi juures, et Põltsamaa gümnaasium wõetaks awalikkude gümnaasiumide wõrku arwates 1. augustist s. a. ning samast ajast wõetaks Wiljandi maawalitsuse ülalpidamisele, nagu seda on praegu töötaw progümnaasium ja waremalt oli ühisgümnaasium. Lõpuks palutakse praegune progümnaasium munta reaalkooliks, fulgedes progümnaasiumi klassid ja awades wastawalt järkjärgult reaalkooli omad.

Wiljandist

Näitleja kindlapalgaliseks. „Ugala“ teatri juhatus oma wiimasel koosolekul otsustas näitleja Karl Otsa wõtta teatri teenistusse kindlapalgalisena, palgaga 60 kr. kuus. K. Ots sai seni tasu tienduste pealt.

Mõisakülast

Mõisaküla notari abiks Arnold Truupõld. 25. jaanuarist alates asub Mõisaküla notari A. Linki abiks A. Truupõld, kes ülikooli lõpetamise järel 1930. aastal asus tööle Riigikohtu kantseleisse, olles hiljem ka notariks Walgas. Oma sünnikohas Pikasillal elades on A. Truupõld olnud aktiiwne seltskonnaelu juht.

Pärnust

Raskusi Pärnu linna eelarwe koostamisega. Juba mõnda aega on Pärnu linnawalitsuses käsil uue 1940./1941. majandusaasta eelarwe koostamine. Eelarwelisi kulusid-tulusid on tänawu eriti raske tasakaalu wiia. Eelarwes tuleb paratamatult ette wõtta suuremaid kärpimisi kulude osas.

Paidest

Perenaiste kool alustab tööd. Paide põllumeeste konwendi korraldusel alustab weebruarikuus Paides tööd konwendi perenaiste kool. Kooli juhatajaks ja ühtlasi loojaks on Järwa maarunduskonsulent agr. H. Lipp. Kool töötab loengute süsteemis ja kokku tullakse üks kord nädalas. Õppetöö kestab suwe läbi kuni sügiseni, ning koolis käsitatakse kõiki perenaistele wajalikke aineid.

1000 „surnud hinge“ ühistegelike ühingute hulgas

Algatus tegewuseta ühingute likwideerimiseks

Maakondlikud ühistegewuspäewad korraldamisel

Ühistegewuskoda on algatanud Kooperatiiwühingute ja nende liitude seaduse muutmist ja esitanud Siseministeeriumile wastawa eelnõu. Selle seaduse muutmine taotleb lihtsamat korda tegewuseta ühistegelike ühingute likwideerimiseks. Praegu on meil nimelt olemas üle 1000 ühistegeliku ühingu, kes seisawad registris „surnud hingedena“, mille likwideerimine oleks täiesti loomulik, kuid praegune seadus seda ei wõimalda. Tegewuseta ühingutest on rida selliseid, kes ei ole tegutsenud juba pikemat aega, nende tegelasedki on wahepeal wõibolla surnud ja nii puudub praeguse korra juures üldse wõimalus, et selline ühing ise likwideerimist algataks. Omal ajal toimetasid mäletatawasti ühingute registreerimist kohalikud rahukogud ja „surnud ühingute“ hulgas on praegu weel rohkesti selliseid wanu rahukogu-aegseid ühinguid.

Tegewuseta ühistegelikke ühinguid on kõige enam turbaühingute ja masinatarwitajate-ühingute hulgas, kuid ka tarwitajate-ühinguid on selliseid terwelt 170. Kooperatiiwühingute ja nende liitude seaduse muutmisel awaneks wõimalus ühingute registrit „puhastada“ ja siis jääks järele

üle 3000 tegutsewa ühistegeliku ühingu,

praegu on aga registris terwelt 4500 ühingut.

Üldiselt on ühistegelike ühingute tegewus möödunud aastal arenenud kõigiti rahuldawalt ja majanduslikult heade tulemustega. Aastawahetusel olid koos Ühistegewuskoja rewidendid, kus wahetati mõtteid ka rewisjonide tulemuste kohta. Nagu selgus, ei esinenud möödunud aastal ühingutes suuremaid kuritarwituſi, samuti ei tulnud ette ühingute kokkuwarisemisi.

Tänawu täitub 4 aastat Ühistegewuskoja praeguse koosseisu tegewuseſt ja seaduse kohaselt tuleb walida uus Koja koosseis. Walimised peetakse arwatawasti suwel. Ühenduses eelseiswate walimistega on Koda algatanud Ühistegewuskoja seaduse ja Koja walimiste juhatuskirja muutmist ja selles asjas on pöördutud ka Siseministeeriumi poole. Koda soowib, et tulewikus toimuksid

Koja walimised ainult kaälte andmisega posti teel,

kuna eelmiste walimiste kogemused näitasid, et enamik hääli niikuinii anti posti teel ja nii pidid jaoskonnakomiteede liikmed kohtadel walimispäewadel peaaegu asjatult koos istuma.

Tänawu talwe jooksul korraldab Ühistegewuskoda maakondlikke ühistegewuspäewi (eelmise aasta piirkondlikkude ühistegewuspäewade eeskujul). Weebruaris tulekſid maakondlikud ühistegewuspäewad korraldamisele Tartus, Pärnus, Wiljandis, Walgas ja wõib-olla ka Rakweres. Aprillis kawatsetakse korraldada kokkutulek Tallinnas Harju-, Järwa- ja Läänemaa ühistegelastele; peale selle on talwe jooksul weel maakondlikud ühistegewuspäewad kawatsusel Petseris ja Kuressaares. Maakondlikel ühistegewuspäewadel üks osa pühendatakse üldküsimustele, kuna teine osa tööst toimuks wiies eri sektsioonis, wastawalt Ühistegewuskoja sektsioonidele (ühispangandus, ühiskindlustus, ühiskaubandus, ühistöötus ja ühiskasutus).

Ühistegewuskoja 1939. a. bilansis on walmimas. Selgub, et majanduslikult on lõppenud aasta tegewus arenenud hästi, nii et aruanne näitab umbes 10.000-kroonist ülejääki. 1939. a. aruande kinnitamiseks kawatsetakse Koja peakoosolek pidada weebruaris wõi märtsis.

Ühistegewuskoja teadusliikuks sekretäriks palgati hiljuti ametisse mag. agr. Endel Wint, kes warem tegutses rewidendina 5. sektsioonis. Teadusliku sekretäri koht on uus ja wajadus selle asutamiseks on kõigiti põhjendatud, kuna Kojal on terwe rida eriküsimusi, mis wajawad teadusliku sekretäri tööjõudu. Rewidente on Ühistegewuskojal praegu 18.

Peaminister J. Uluots köneleb Tartumaa rahwus- ja noortepäewal

Isamaaliidu Tartumaa Komitee korraldusel 11. weebruaril toimuwa traditsioonilise igaaastase maakondliku rahwus- ja noortepäewa kawa on juba üksikasjalikult selgunud ning kõik eeltöö pidupäewa igakülgseks õnnestumiseks käimas. Tartumaa rahwus- ja noortepäewast wõtab osa ka peaminister prof. Jüri Uluots, kes esineb aktuſel tähtsa, praegust poliitilist olukorda käsitlewa kõnega.

Rahwus- ja noortepäew algab kell 5 p. l. pidulikku jumalateenistusega, mida toimetab Tartu-Maarja kogudusе õpetaja abiprost A. Wooremaa. Waimulikule osale järgneb orkestri awamäng, mille järele aktuse awasõnad ütleb Isamaaliidu Tartumaa Komitee abiesimees maawanem H. Lauri, kes annab sõna peaministrile aktusekõneks.

Aktuse lõppsõna ütleb Tartu wallawanem, maanõunik M. Kool, mille järele aktus lõpeb ühislauluga „Eestimaa, mu isamaa“.

Pidulikule aktusele järgneb „Wanemuise“ teatrisaalis pidu, kus „Wanemuise“ teatrijõudude poolt kantakse ette G. Bizet' ooper „Carmen“. Waremalt kawatsetud opercti „Sueloozhi“ etendus jääb ära, kuna mitmelt poolt on awaldatud soowi, et nimetatud pidupäewal rohkearwulisele osawõtjaskonnale, kes kaugemaks enamikus elab maal, wõimaldataks ooperit kuulata.

Teatrietendusele järgneb kohe „Wanemuise“ kontsertsaalis tants.

Rahwus- ja noortepäewa wastu tuntakse maal juba praegu elawat huwi ning nagu on näidanud paar päewa kestnud piletite eelmüük, tõotab tänawune rahwus- ja noortepäew kujuneda wäga osawõturohkeks.

Pääsmete eelmüük jätkub Isamaaliidu Tartumaa Komitee büroos, Suurturg 7, 4. korp.

Nagu on näidanud waremate aastate kogemused, müüakse peaaegu kõik piletid eelmüügil läbi, mistõttu paljud on pidanud ruumipuudusel tagasi pöörduma. Nimetatud asjaoludel palub Isamaaliidu Tartumaa Komitee juhatus eriti Tartu maakonnast pärit olewaid osawõtjaid pääsmeid juba warakult eelmüügilt lunastada.

Raudteelane leidis wagunist 1160 krooni

Teisipäewa hommikul Tallinnast Narwa sõitwa läbikäidawa sõidurongi 3. klassi magamiswagunist leidis noor wagunisaatja L. Saar rahatasku rahaga. Leidja läks leiuga teise wagunisaatja Timmi juurde, kus siis koos loeti leitud raha üle. Selgus, et rahakotis oli 1160 krooni sularaha, mille oli reisija unustanud padja alla. Rahaleidmise ajal oli sõidurong Oru jaama lähedal. Kui rong oli saabunud Waiwara jaama, teatas leidja leiust ametiwõimudele. Kui hiljem sõidurong oli Narwa saabunud, selgus, et selle suure summa raha oli wagunisse unustanud Jõhwi kaubamaja pidaja A. Schmidt, kes ise oli arwamisel, et ta enam seda rahasummat ei näe, peale selle läbikäidawas magamiswagunis wäga mitmesuguseid isikuid. Raha tagasiandmine toimus Narwa jaamas, kuhu lõunase rongiga sõitis kaotaja.

Leidja L. Saar on reserwohwitser, kes hiljuti raudtee teenistusse astunud.

Tänaseid sünnipäewi

Vallavanem K. Elhi 50-a.

Täna pühitseb 50 a. sünnipäeva Vohnja vallavanem Karl Elhi.

Juubilar on sündinud 25. jaan. 1890. a. Vohnja vallas. Võttis Vabadussõjast osa 5. polgu muusikakomando liikmena. Praegu peab Vohnjas „Sepavälja“ talu, mille on püsiva tööga viinud esimeste hulka ümbruskonnas. On võtnud osa kohapealsete majanduslike organisatsioonide tegevusest. Omavalitsuse ametis on alates 1936. a. Vohnja vallakohtu esimehena.

•

Jaan Mällo, tööstur Tartus, sünd. 25. jaan. 1873. aastal Viljandimaal.

Edgar Saks, õigusteadlane, a.-s. Lutheri direktor, sünd. 25. jaan. 1910. aastal Tartus.

Albert Pehk, Sindi tekstiilvabrikute ühisuse pearaamatupidaja, majandusteadlane, sünd. 25. jaan. 1905. a. Tartumaal.

Christian Arro, põllumees ja seltskonnategelane, oli Ajutise Maanõukogu ja Riigikogu liige, sünd. 25. jaan. 1885. a. Pollis Pärnumaal.

Johannes Oder, põllumees ja seltside tegelane, sünd. 25 jaan. 1881. a. Kohtlas Virumaal.

Priidik Lindema, põllumees ja seltside tegelane, sünd. 25. jaan. 1902. aastal Orus Läänemaal.

Jüri Lentsius, põllumees ja omavalitsuse tegelane, sünd. 25. jaan. 1897. a. Võrumaal.

Homseid sünnipäewi

Paul Lill, kindral-major, end. sõjaminister, sünd. 26. jaan. 1882. aastal Jõgeveste vallas Valgamaal.

Anton Armipalk, põllumees ja seltside tegelane Voka vallas, sünd. 26. jaan. 1889. aastal Vihu vallas põllumehe pojana.

Ernst Riipulk, põllumees ja seltside tegelane, sünd. 26. jaan. 1880. aastal Vana-Vändra vallas Pärnumaal.

Kaarel Pärtmaa, Rakvere kriminaalpolitsei vanemassistent, kaitseliidu ja seltside tegelane, sünd. 26. jaan. 1889. aastal Pada vallas Virumaal.

Nimekiri nr. 108

Uusi raamatuid:

1) Valmar Adams: **Tunnetuse tund.** Hind kr. 1.50.
2) Oskar Luts: **Pastlad. Näidend.** Hind kr. 0.75.
3) Oskar Luts: **Maa ja linn.** Hind kr. 2.—.
4) K. S. Tsiolkovsky: **Kuu peal.** Hind kr. 0.50.
5) L. Otsa: **Ühe idealisti päevik.** Hind kr. 0.80.
6) J. Fabre: **Putukate elu.** Hind kr. 0.50.
7) Seadusi ja määrusi kodanl. õhukaitse alalt KÖ. Hind kr. 1.—.
8) J. Nyirö: **Mägede mees.** Hind kr. 3.50.
9) F. Linnus: **Eesti vanem mesindus.** (E. R. M. aastarmt. XII—XIII). Hind kr. 8.50.
10) J. D. Carr: **Mõrv muuseumis.** Hind kr. 0.85.
11) H. Valtonen: **Tarvaala peretütar.** Hind kr. 1.20.
12) Henrik Visnapuu: **Kaks algust.** Hind kr. 9.60.

„Postimehe“ raamatukauplus
Suurturg 16. Telef. 22-50

Soome rindelt ja tagalast

Läbi sõdiwa Soome

Mida kõneleb ametiühingute keskliidu esimees külaskäigust Soomes. Kui õhurünnaku ajal kaitsti doktoriwäitekirja. Kiitew hinnang punaarmee masinrelwadele

Rootsi ametiühingute keskliidu esimees, 1938. a. Wahil peetud põhjamaade hariduspäewist tartlastelegi hästi tuntud August Lindberg, on saabunud läinud nädalal tagasi Rootsi. Ta tuli Soomest, kus wiibis koos keskliidu sekretäriga, Norra „Arbeiderbladeti“ peatoimetajaga ja Norra keskliidu abiesimehega. Reisi otseseks põhjuseks oli soomepoolne soow saada töölisi Rootsist ja Norrast, kel oleks täielik kutseoskus neil aladel, kus soomlastel praeg. olukorras on puudus töökätest. „Svenska Dagbladeti“ kirjasaatjale Wiiburis antud jutuajamises kinnitas Lindberg, et näiteks õppinud mehaanikute alal saab põhjariikide tööliskond aidata soomlasi wälja.

Tagasijõudmisel Stokholmi jutustas Rootsi ametiühingute juht „Stockholms Tidningeni“ esindajale, et nad on külastanud ka terwet rida neid linnasid, mis langenud õhurünnakute ohwriks, nagu: Wiiburi, Mikkeli, Waasa jne. Hoolimata pommide häwitustööst pole aga elanikkonnas märgata wähimatki lootusetuse wõi löödud oleku tunnusmärki. Wastupidi, julgust esinewat ebatawalises ulatuses ning olewat omapärane weenduda selles, kuiwõrd suudab elanikkond säilitada külma werd igapäewaste õhupommituste juures. Paanikast ei saanud olla juttugi.

Soome omad kommunistid? Jah, jätkab usutletaw Stokholmi lehes, neist pole midagi märgata. Jääb mulje, nagu olekski nad sootuks kadunud. Otsustades kuuldu põhjal, on kaks asjaolu põhjustanud ümberhinnangut, mis soome kommunistide juures suurimal määral muutis seisukohta N. Wene kommunistide suhtes. Üheks küljest alalised õhurünnakud, kus ka palju eraisikuid saanud surma wõi haawata ja teisest küljest Kuusise walitsuse loomine, mille suhtes soome kommunistidel on eitaw seisukoht, ütleb usutletaw.

*

Kuulus soome luuletaja prof. W. Koskenniemi wiibis „Svenska Dagbladeti“ teatel läinud nädalal Soome põhjarindel ja kõneles üliigatwalt põhjariikide wabatahtlikest. Ta kinnitas Rootsi lehe esindajale, et õhurünnakud ei murra wastupanutahet. Kirjanik jutustab noorest arstist, kes mõni päew tagasi kaitses Turu rootsikeelses ülikoolis oma doktoriwäitekirja, mille saateks olnud õhurünnaku plahwatused. Wäitekirja kaitsja jätkanud täiesti rahulikult oma dissertatsiooni, nagu poleks midagi wäljas juhtunud.

*

Soomepoolseist ükskuist kangelastegudest toowad teateid ka Rootsi ajalehed. „Svenska Dagbladet“ kirjutab 18. sk. wõitlusest Salla sektoris, kus 14 soomlast üllatati kahe kompanii punawäelaste ilmumisega. Hoolimata pealetungijate ülewõimust ei kaotatud wõimalikku juhust taganemiseks, waid alustatud wastupanu, mis lõppenud täieliku eduga.

Samas numbris kõneldakse noorest insenerist, kes oli oma suusapatrulliga wäljas. Mõlemad seltsimehed langenud ning ta olnud üksi teel oma rinde poole, kui silmanud lähenewat autot, milles istunud kõrgemaid punaohwitsere. Ta pannud püssi palge, sihtinud, ja tabanud esmalt autojuhti ning näinud wähe allpool kuut punawäelast wäga rahulikult istumas. Lähenedes neile, wõinud ta waid konstateerida, et kõik kuus olnud külmunud.

*

Laplased osutawat sama „Svenska Dagbladeti“ teatel soomlasile küllaltki teeneid ja saatwat korda sageli uskumatuid tegusid. Kirjasaatjale kõneldud põdrakarjade omanikest, kel osa loomi läinud esimestel sõjategewuse nädalatel kaduma. Wähemagi mureta asunud nad kohe teele, et otsida kadunud loomi teispool Pitkäjärwit. See õnnestunud üle ootuste: 300 põtra aetud terwena tagasi Soome poolele.

*

Mis puutub aga punaarmee relwadesse, siis tunnistawad ka rootslased, et masinrelwad on head. Kirjasaatja tõrjub tagasi need jutud, kus tanke nimetatakse „kilukarpideks“ jne. Ta ütleb: soomusplaat wõib ju mõnikord olla õhuke, on aga küllalt tugew, et pidada wastu püssikuulile ja kuulipildujatulele. Tangitõrjekahuri ja bensiinipudeli wastu ei saa ka tugewam soomus.

Suurtükid olewat parimas wäljatöötuses ning esindawat wiimseid tüüpe, muuhulgas ka 24-cm haubitsaid Rootsi Bofors-tehaseist, millised langesid punaarmee kätte Ida-Poola wallutuspäewil. Et selliseid masinrelwi on suudetud toimetada sügawale Soome tundratesse ja metsadesse, ei kõnele kangelsti Wene sinttraktorite halbusest, millistega need relwad kohale toimetati, lõpetab rootsi lehe kirjasaatja.

Pommide häwitustööd Helsingis

Wasakul: pomm on langenud keset tänawat; paremal: tabatud puuhoone.

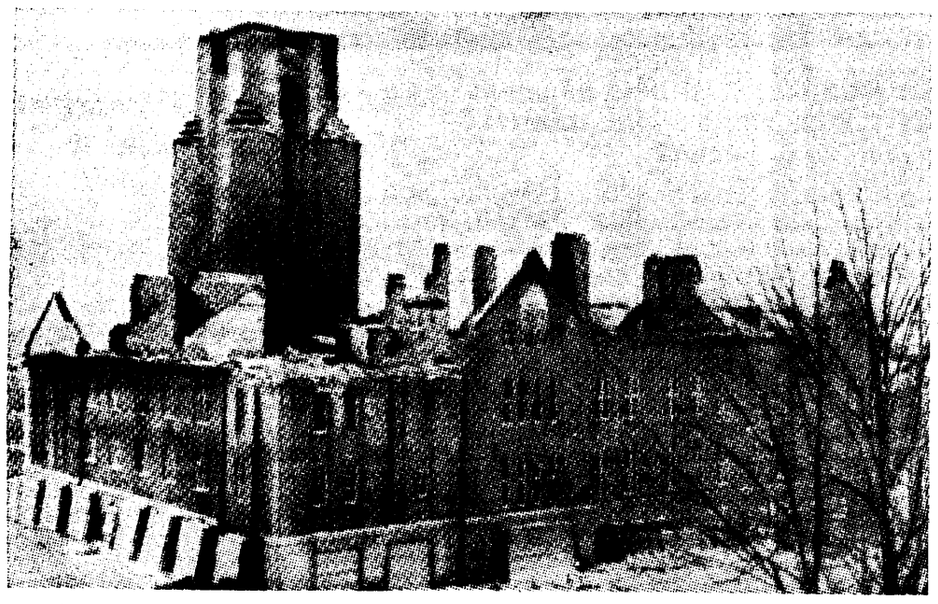

Õhurünnakul purustatud Lahti raekoda Soomes

Pommitus ei purustanud raekoda täielikult, nagu selgub ka üleswõttest, sest tuli suudeti kustutada. Tabamus leidis aset detsembrikuu lõpul. Hoone oli ehitatud arhitekt E. Saarise kawade järgi.

Nõukogude Liidu sangarid

Sangarliku patarei komandör

Selle pealkirja all toob „Izwestija“ oma 20. jaan. numbris alljärgnewa M. Nikitini kirjutise:

Dawid Lwowitsh Margulise patarei liikus tugewas tempos liinilt liinile. 23. detsembril 1939. aastal oli wanemleitnant Margulise patarei paksus metsas, kust äsja raiutud sihti mööda rasked suurtükid juhtisid tule waenlase pikaajalistele tulepunktidele.

„Ära tulistanud,“ lahkub seltsimees Margulis komandopunktilt. Punawäelane Didenko, alati lõbus, jooksis komandöri juurde ja teatas, et paremal tiiwal on nähtud tundmatut salka walgetes mantlites.

— Wõib-olla on need soome walged?

Wõttes enesega kaasa 14 sõdurit, läksus Margulis tuleliinile. Heitis maha. Waatas ümber. Kuulatas. Inimesed mantlites kõnelesid wene keelt, kuid ilmselt mittewene aktsendiga. Mõnekümne meetri kaugusel äärmisest suurtükist läks grupp laiali ja roomas patarei poole. Kõik maskeeriwates mantlites. Kõik automaatpüssidega. Wõõrihmadel — kokkuseotud granaate. Äkki kihutasid ka wälja kuulipildujad.

— Soome walged!

Sidepidaja kaudu andis seltsimees Margulis komandopunkti edasi teate:

„Soome walgete jõuk piirab patareid.“

Siis roomas ta tagasi kuulipilduja juurde ja käskis awada tule. Wiisteist wahwat poissi pidasid kuidagi mõne aja kinni soome walgete pealetungi.

„Otsesihis tulistada!“ kõlab käsklus Margulselt. Patarei kogupaugud järgnesid üksteisele. Kuid piirajad haarawad tiiwa enese. Siia juba ei ulatu suurtükiwäe tuli. Suurtükkide asemele astub kuulipilduja, ainus, mis järele jäänud patareisse.

Rõngas tõmbub kokku. Aeg-ajalt kõmahtab esikahur, mille meeskonnast on järele jäänud waid Laptew. Laptew liigub roomates sõjamoona lao juurde ja pöördub tagasi, aeglaselt tõsides laengut. Ta laadib ise ja juhib tuld, ihuüksi raske kahuri juures!

„Otsesihis!“

Mitu rasket kahuri lasku. Siis muutub waikseks. Laptew lahkub oma kahuri juurest ja läheb ettewaatlikult komandöri juurde. Edasi tulistada on mõttetu. Waenlane on wäljaspool tulistamise sektorit. Margulis, end waewalt maast kergitades, loendab oma jõudusid: 60 meest. Ja see on 350 wastu.

„Kakskümmend wiis meest roomates pahemale tiiwale!“ — annab ta käsu nooremleitnant Sidorowile.

Iga sekund wõib lennata õhku laskemoonaladu, mis asetseb wähe eemal patareist. Sellele pillub oma granaate waenlane.

„Paremalt, soome walged!“ hüüab politruk Botshilow, tõstes haawatud käe.

„Pahemalt waenlane!“ raporteerib sihtur Winogradski.

Rõngas.

Margulis roomab ühe rühma juurest teise juurde, walmistades wõitlejaid ette wiimsele tormijooksule.

„Sihi õigemini,“ kisendab ta kõige lähemale sõdurile, „ära kohku, et neid on palju! Waat, sellele pikale seal!“

Lask, ja walge soomlane tuigub ettepoole. Margulis julgustab sõdurit:

„No, näed, kui hästi! Nüüd äärmine pahemalt poolt!“

Margulise patarei laskurite tuli muutub järjest täpsemaks. Soome walgete rõngas pole sammugi edasi jõudnud. Roomates tiiwast tiiwani juhib Margulis ise tuld. Hetkeks peatub ta pilk leegi keelel, mis keerleb laengute kuhjal. Nüüd sõdurid ja kogu ümbrus seguneb maaga.

„Kustutage tuli!“ käseb ta kõige lähemale wõitlejale.

Tiheda kuulipildujatule ja granaatide plahwatuste all roomab sõdur süüdatud sõjamoonalao juurde, kuid peatatud waenlase kuulist, langeb lumme. Raske haaw peab ta kinni poolel teel.

Margulis wiskub ise ette. Tema ees lõhkeb granaat. Teraw walu paremas jalas. Weri. Komandör heidab lumme ja uuesti kostab ta käsklus:

„Tule lokaliseerijaks nooremleitnant Gussew ja punawäelane Andrejew!“

Kaks meest neid kallutawate wintpüsside all hüppab püsti. Nende kannul ruttab kolmas — wabatahtlik. Joosnud sõjamoona tagawarade põlewa lao juurde, kustutawad nad lumes, soome walgete marutule all, põlewad sõjamoonakastid.

Soome walgete jõuk lõhub maad ja lund sageda granaadihcitmisega. Waenlase tule all 25-aastane komandör roomab nende jooskondade juurde, kus hädaoht kõige suurem, kus ta sõna, käsk on kõige wajalisemad.

„Lase ta tulla lähemale,“ ütleb ta lukustajalesõdurile, „sihi ... Tuld!“

Männi tagant wäljahüppaw soome walge langeb ühes ligitoodud granaadiga. Plahwatus. Granaat häwitab waenlase enese.

Mis tuleb edasi? Aralõigatud, isoleeritud käputäis kangelasi lamab lumes oma üliloomulikkude kahurite juures, mis tabawad waenlast kümnete kilomeetrite taha, aga nüüd on abitud temast mõne sammu kaugusel.

Puude tumedate tüwede tagant hüüab keegi murtud wene keeles:

„Andke alla, lõpparwed õiendame teiega niikuinii.“

Margulis tõusis täies suuruses ja tormas selle juttunud hääle suunas, nagu tahtes teda lämmatada, häwitada. Tema järel walgub peotäis mehiseid sõdureid. Komandör tundis terawat pistet, kuid jooksis, peatumata. Temale järele kihutanud suurtükijuht Laptew hüüdis käigul:

„Ärge rutake, seltsimees komandör, ärge rutake! Küll me juba oma töö teeme!“

Kuid Margulis tormas edasi. Tema — on komandör. Haawale waatamata peab ta olema ees. Nõukogude sõdureid on 60, soome walgeid aga 350, kuid Margulis kawatses lähima lahingülesande järgmiselt:

„Mitte läbi murda, waid waenlane ümber lükata! Abi on lähedal!“

Sõjaoperatsioon lõppes ootamatult ja terawalt. Kapten Homenko, saades teate soome walgete pealetungist, ruttas üksinda Margulise patarei juurde. Jooksul haaras ta enesega 10 sõdurit, ja kõik nad jooksid siigawas lumes kaks ja pool kilomeetrit metsas, kuni sattusid waenlase tulerõngale.

Margulis oma patarei meestega lamas ümberpiiratult, tulistades ja oodates abi. Mõne minutiga oli Homenkol ülewaade olukorrast, ta tõusis täies suuruses ja hüüdis lahingukaaslasele üle waenlase pea:

„Abijõud tulewad, seltsimees Margulis!“

Elektriseeritud, seda wõlusõna oodanud sõdurid hüppasid üles ja jõõstsid waenlasele. Ees jooksis Laptew, tema lähedal — Margulise kaswandik punawäelane Pulkin, ja nende järel, longates mõlemast jalast, wanemleitnant Margulis. Ataaki sõõstsid haawatud, kes lamades kaitsesid end tulistamisega, hoides kokku iga padrunit. Ataaki sõõstis patarei kogu isiklik koosseis. Waenlase rõngas andis alla. Waikisid ragisewad kuulipildujad; granaadi plahwatused harwenesid. Kett wärahtas ja murdus.

„Stalini nimel,“ hurraa hüüetega kihutasid sõdurid lund mööda, häwitades waenlase oma surwega.

Joobunud jälgimisest, läksid suurtükiwäelased kangele ette, aga nende kannul, just äsja asetleidnud wõitluse kohtadel, mis oli üle külwatud langenute soome walgete laipadega, liikus juba jalawägi.

Widewikuni korjati sõjasaaki: hulk granaate ja automaatpüssse, ja purustatud soome walgete jõugu kuulipildujaid ning isiklikku sõjawarustust.

*

Tuleliinil seisab ka nüüd wanemleitnant komsomol Dawid Margulise patarei. Päew-päewalt täidab ta oma lahingu ülesandeid. Peaaegu poolele patarei isiklikule koosseisule annetas walitsus Liidu anmärgid kangelastegude eest wõitlustes soome walgetega. Kolm meest said Nõukogude Liidu kangelase tiitli — sangarliku patarei komandör D. L. Margulis, ühe tema patarei kahuri komandör G. M. Laptew ja punawäelane G. S. Pulkin.

Margulisel on kolm haawa granaadikildudest. Neil päewil tuleb ta hospidalist wälja ja siirdub otsekohe tuleliinile.

Laptew ja Pulkin seisawad oma kohtadel, kartmatud, mehised, nagu sobib sangarcile, kes oma eeskujuga haarawad kaasa sõdureid, nii lõpetab oma kirjutise „Izwestija“.

Patarei, mida juhib „Punase lipu“ ordeni omanik leitnant J. W. Wõssotski, tuli wõitlustes soomlastega esimesele kohale oma polgus. Pildil paremalt pahemale: leitnant J. W. Wõssotski, patarei politruk P. A. Bondar ja suurtüki komandör J. S. Luniko.

Karistusi suurendati

Kohtukoja otsus Lõuna-Eesti Eksporttapamajade protsessis

Lõuna-Eesti Eksporttapamajade endiste juhtiwate tegelaste ja ametnikkude protsessis, kes kohtu all olid wõltsimise ja omastamise pärast, kuulutas Kohtukoda eile õhtul kell ½6 otsuse, suurendades osale süüdimõistetutele karistust.

Endised juhatuse liikmed Jüri Ottas ja Otto-Rudolf Pärlin, keda Tartu ringkonnakohtu poolt 1938. a. sügisel karistati 2-aastase wangistusega, mõisteti Kohtukoja poolt wanglasse 3 aastaks ühes õiguste kaotamisega. Endise pearaamatupidaja Paul Hallapi karistust suurendas Kohtukoda 1-aastaselt wangistuselt 3-le aastale. Andrus Ottit, kes ringkonnakohtu poolt mõisteti õigeks, karistas kohtukoda 1-aastase wangistusega. Juhan Pärnale määrati endine karistus — 4 kuud wangistust tingimisi 1-aastase katseajaga. Hugo Lett, keda ringkonnakohtus ei leitud süüdi olewat, mõisteti ka Kohtukoja poolt õigeks. Kohtukoda rahuldas tsiwiilnõude palutud wiisil. Lõplikul kujul walmib otsus 7. weebruaril.

Protsess jätkus eile hommikul kell ½11 poolte waidlustega. Kõneles kohtualuse Letti kaitsja wann. adw. E. Anderson, kes lähemalt käsitles süüdistusi, mis tema wolitaja olid toonud kohtulaua ette. Kaitsja selgitas, kuidas oli tagasi makstud 1029 krooni 74 sendi suurune summa, mille omastamises Letti süüdistati, ja tegi selgeks, et Lett ei olnud Eksporttapamaja rahasid omastanud, märkides seejuures, et tema kaitsealune praegugi Eksporttapamajade teenistuses on juhtiwal kohal, mis on tõenduseks, et teda ei peeta neis ringkondades süüdlaseks. Wann. adw. H. Treial, kaitstes kohtualust Otti, selgitas olukorda, mis walitses Eksporttapamajades. Otti kassapidajana käis tihti linnas rahalisi asju korraldamas. Sel ajal wõis toimuda mitmesuguseid tehinguid tema asetäitjatega, millede eest aga Otti ei saa wastutada. Lõpuks andis seletusi kohtualune Juhan Pärn, kellel ei olnud kaitsjat. Ta selgitas dir. Saare positsiooni Eksporttapamajades, kus wiimane asjaajaja-direktorina oma alluwate suhtes tegutses kõikwõimsa diktaatorina. Tema wastu ei juletud hakata teenistuse huwides.

Seejärel jätkusid waidlused poolte wahel. Sõna wõttis weelkord prokurör Wiilip ja kaitsjad Maurer, Rõuk, Anderson ja Treial, selgitades wastastikku küsimusi, mis olid tekitanud lahkarwamisi. Seejärel kohtu esimees Reichmann pöördus kohtualuste poole üksikult, küsides neilt, kas nad wõiwad seletada, millest oli tingitud asjaajamise korratus ja ebaseadusepärasus Lõuna-Eesti Eksporttapamajades. Kohtualustest keegi lähemaid seletusi ei andnud. Kõik kohtualused palusid end õigeks mõista.

Keskpäewal kohus läks süüküsimusi üles seadma. Pärast süüküsimuste teatawaks tegemist kell ½3 asus kohus otsust tegema. Otsus saabus kell ½6 õhtul, pärast 3 tundi kestnud nõupidamist. Tsiwiilnõudja Holbergi poolt esitatud tsiwiilnõue rahuldati laiemal määral kui ringkonnakohtus.

Peale P. Hallapi mõisteti tsiwiilnõudmine wälja ka teistelt omastamises süüdimõistetuilt. Motiweeritud otsus walmib 7. weebruariks. Süüdimõistetuile jääb edasikaebuse esitamise wõimalus Riigikohtule kassatsiooni korras.

Endine notar süüpingil

Kesknädalal Viljandi ringkonnakohus arutas järjekordset valetunnistajate protsessi. Nimelt istusid süüpingis Herman Simon, 43 a. vana, Ann Lipand, 51 a. vana ja endine Viljandi notar Herman Jõhvikas, 53 a. vana. Esimest kaht süüdistati valetunnistuse andmises ja kolmandat neid valetunnistusele ahvaatlemises.

Protsess sai alguse ühest nõudeprotsessist, nimelt Jõhvika nõudestAadu ja Mari Juri vastu, mis tuli Viljandi jaoskonnakohtus arutusele 1938. a. oktoobris ja hiljem ka ringkonnakohtus. Jõhvikas nõudis sel korral Juridelt oma Vaksali tn. 15 asuva maja korteri ühe kuu üüri ja korteri elektriseadmete eest kokku 15 kr. 30 s. Protsessis Simon ja Lipand esinesid tunnistajatena ja nende tõendust mööda pidid kõnesolevad elektriseadmed ja juhtmed kadunud olema. Ringkonnakohtus ühegi kaebealuse süü ei selgunud ja kõik kolm mõisteti kohtulikult õigeks.

Kull lõi wallakantselei segamini

Möödunud pühapäewal pärast lõunat lendas suur kull Lecwi wallamajja sisse kahe aknaruuduga. „Õnnetus“ juhtus walla kantseleis ajal, mil parajasti inimesed töötasid. Mõlemad ruudud purunesid kildudeks ning kull prantsatas klaasikildude ja raamitükkidega uimaselt põrandale. Pärast esimest ehmatust püüti kull kinni ning laud, paberid ja raamatud puhastati klaasiprügist. Kull põrkas hooga aknast sisse põldpüüd jälgides, kes abi otsides lendas hoone lähedale ning lipsas kõrwale, kuna kull aga hoo tõttu paiskus aknasse.

Liiklemisest maanteedel

Maanteede Talituse teade teede seisukorra üle 24. jaanuaril

Jõuwankrite liiklemiseks on wabad järgmised tähtsamad teed: Pärnu—Kuressaare, Tartu—Wiljandi, Tallinn—Wiimsi, Tallinn—Loksa, Rakwere—Wõsu, Rakwere—Wenewere, Jõhwi—Jõsaku, Tartu—Alatskiwi—Kallaste, Walga—Tõrwa—Puka, Pärnu—Tõstamaa, Haapsalu—Laiküla ja Kuressaare—Kihelkonna tee. Osaliselt on liiklemiseks wabad: Tallinn—Narwa tee Tallinnast kuni Wiitnani, Haljalast Rakwereni ja Kohtla-Järwelt—Waiwarani, Tallinn—Pärnu tee Ääsmäelt Pärnuni, Tallinn—Haapsalu tee Ääsmäelt—Haapsaluni, Tallinn—Kuressaare tee Ääsmäelt—Kuressaareni ja Tartu—Pärnu tee Pärnust—Tõitojani.

Liiklemine on raskendatud: Tallinn—Wiljandi teel Tallinnast—Tõdwani, Tallinn—Rannamõisa, Wiljandi—Põltsamaa—Jõgeva, Wõru—Põlwa, Pärnu—Ikla ja Kuressaare—Leisi teel.

Kõik teised teed on praegu kinni tuisanud.

Rõngu wargajõugu patud selgitamisel

Politseiwõimude poolt wangistati hiljuti Rõngus wennad Karl ja Julius Šmapuud, kes paigutati Tartu wanglasse. Wahi alla wõeti ka kindla elukohata Al. Joosu, kes saaderi Walga wanglasse. Meeste hingel on arwukalt warguši, mis nad toime pannud Rõngu ja Aakre ümbruses.

Töötuid 1297

Registreeritud töötute arw kõigis tööbörsides kokku oli 15. jaanuaril 1297. Nendest 625 meest ja 672 naist. Aasta tagasi oli samal ajal töötute arw 1064.

K. a. jaanuarikuu esimesel poolel registreeriti eruandeaasta jooksul esimest korda 530 töötut. Sama aja jooksul paigutati töödele 925 töötut. Arwates 1. aprillist 1939 kuni 15. jaanuarini 1940 on töötud töödele paigutatud 5619 korda.

Wahetalituse alal registreeritud tööwõrjete arw kõigis tööbörsides kokku oli 15. jaanuaril 1392, nendest 819 meest ja 573 naist. Aasta tagasi oli samal ajal see arw 947.

1. jaanuarist kuni 15. jaanuarini oli tööbörsides registreeritud tööotsimisi 4234, sama aja jooksul rahuldati tööbörside kaudu 1317 tööjõu nõudmist ning 15. jaanuaril oli tööbörsides wabade kohtade arw 2917, nendest 32 nõudmist naistööliste peale ja 2885 nõudmist meestööliste peale, wiimasteis 2708 metsatöödele.

üks neende warguseist oli kiirendatud korras määratud arutusele Ekra jaoskonnakohtus. Kõik kolm teodi wangiwalwurite saatel kaudus kätega kohtusse. Neid [illegible] rõngulase Al. Kirsi jalgratta warguses. Mõned eksid oma süüd ja palusid [illegible] ning end wahi alt wabastada. [illegible] Kõik jäi seekord poolele. Ametiwõimud selgitawad praegu teisi warguši, mis nende poolt toime pandud.

TARTU TEATED

Lumega wõitlus on läinud maksma mõni tuhat krooni

Tartu — Mustwee tee ikkagi kinni

Ööl wastu kolmapäewa lumetuisk, mis kohati oli õige tugew, ei suutnud siiski katkestada omnibuste liiklemist Tartu — Wiljandi ja Tartu — Pala teedel. Kolmapäewa hommikul saabusid omnibused Wiljandist ja Palalt omal jõul Tartu. Suuremate raskustega tuli liiniomnibusel wõidelda Tartu — Pala teel Alatskiwi ja Kallaste wahel, kus tuli kohati teostada kaewamisi, et wõimaldada omnibusel läbipääsu. Tartu — Wiljandi teel olid takistused wõrdlemisi wäikesed. Kolmapäewa hommikul saadeti Tartust mõlemale teele wälja lumesahad, et kõrwaldada lumehangi teedelt. Teisipäewal läks lumesahk ka Tartu — Mustwee teele ning suutis selle õhtuks Kobratuni lumehangedest wabastada. Õise tuisu tagajärjel aga on ka see teesa jälle lumme unnistunud. Praegu on asutud Tartu — Mustwee tee lahtiwõtmisega äraootawale seisukohale, oodatakse seni, kui ilmad püsiwamateks muutuwad.

Westeldes maainsener J. Lenziusega märkis kõnetataw, et wõitlus lumega on kestnud juba ligi kuu aega. Selle aja jooksul on olnud ainult üksikuid päewi, kus lumesahkadel ei ole olnud tööd. Pea iga päew on tulnud saata lumesahkasid wälja. Küsimusele, kui palju on läinud maksma lumega wõitlemine, ei saanud kõnetataw anda täpset wastust, sest pole täpseid kokkuwõtteid. Kuid et selleks on kulunud juba mõni hea tuhat krooni, selles ei olewat kahtlust.

Prof. J. Tomberg loomaarstiteaduskonna sekretäriks

Teatawasti ei õnnestunud Tartu ülikooli loomaarstiteaduskonnal walida möödunud aasta nowembris ettenähtud tähtajaks teaduskonna sekretäri. Kuna walimine ebaõnnestus kaks korda, siis jäi sekretäri määramine ülikoolide seaduse põhjal haridusministri hooleks.

Nüüd on haridusminister otsustanud määrata Tartu ülikooli loomaarstiteaduskonna uueks sekretäriks sünnitusabi ja silmahaiguste adjunktprofessori J. Tombergi.

Kirjanduse aastaülewaatekoosolek

Kirjanduse aastaülewaatekoosolek Eesti Kirjanduse Seltsi korraldusel toimub tänawu pühap., 11. weebruaril ülikooli suures auditooriumis. Koosolekul esinewad ülewaateiga 1939. a. toodangust: prof. A. Oras — luule, kirjanik Kersti Merilaas — nowell, O. Urgart — romaan, õp. H. Wiires — näidendid.

Maakiwid on läinud kallimaks

Tartu linnawalitsuse poolt otsustati määrata kindlaks maakiwide ostuhind. Maakiwe Tartus wajatakse ehituste juures ning weelgi rohkem tänawasillutisteks. Linnawalitsuse otsuse kohaselt makstakse edaspidi suuremate lõhutud maakiwide kantmeetrist 5,50 kr. ja wäiksemate lõhutud maakiwide kantmeetrist 6 kr. Tänawa sillutustöödel kasutatawate kiwide kantmeetrist makstakse 6 krooni. Eelpool märgitud hind on arwestatud ühes kohaleweoga linna kiwilaoplatsidele. Tänawate ehitamiseks on kawatsusel linnawalitsusel osta 3000—4000 kantmeetrit parkettkiwe kantmeetri hinnaga 9 krooni, millega oleks linnal kulusid 27.000—36.000 krooni. Lõhutud ja munakiwe ostab linn aga piiramata arwul.

Öösöwalwe apteekides

Öösel wastu **reedet** on awatud järgmised apteegid: A. Metsapa, Raekoja t. 69, A. Imelik, Tähe t. 74 ja J. Brunhof, Suurturg 18.

Prefekti tänuawaldus

22. jkp. õhtul korraldati Tartus esimene pimendusharjutus, mille heas kordamineku wõisid weenduda kõik meie kodulinna elanikud.

Pimendusharjutuse kordamineku aitasid wäga mõjukalt kaasa kõik KÖ kohuslikud asutised ja ettewõtted, KÖ ühing, muud organisatsioonid, ajakirjandus, majaomanikud, hoonete gruppide juhid, elamute KÖ toimkonnad, sõidukite juhid ja kogu linna elanikkond. Kõik suhtusid oma ülesannetesse tõsiselt, heatahtlikult, hoolsalt ja täieliku walmisolekuga. Sarnase ladusa koostöö ja kogu elanikkonna eeskujuliku ning distsiplineeritud käitumise juures ei olnud pimendamisel mingeid korrarikkumisi, liiklusõnnetusi ega muid arusaamatusi. Eeskujulikult olid pimendatud nii tänawad, samuti ka elamud.

See on kindlamaks tõenduseks, et kogu Tartu elanikkond on kodanl. õhuaitse alasse puutuwaid küsimusi wõtnud tõsiselt ja kohusetruult, olles selleks korralikult ette walmistatud ja osates neid teadmisi ka tegelikus olukorras kasutada.

Kõige selle eest awaldan käesolewaga suurimat tänu.

W. Roowere,
Prefekt, Tartu KÖ ringkonnajuht.

Suurendati talwiste töödе krediiti

Talwiste töödе arwel on lubatud ministeeriumi poolt Tartu linnale krediite weel 14.600 krooni suuruses. Tähendatud summa saadakse kulutada wabaujula ja Tähtwere tänawa wahelise tee tegemiseks ning Tähtwere rahwapargi rajamiseks. Tähtwere pargi ja wabaujula wahelise tee ehitustööd on juba mõnda aega kestnud, kuid majandusministeeriumi poolt esialgu määratud 6000 kr. suurune krediit oli juba peaaegu ära kulutatud.

Tartus avati venekeelne lugemislaud

Tartu Vene Hariduse Selts on lõpule jõudnud oma avaliku raamatukogu ja lugemissaali asutamise eeltöödega. Lugemissaal on juba avatud kasutamiseks, kuid raamatukogu täiendatakse veel. Raamatukogu ja lugemissaal on mõeldud peamiselt vene rahvusest Tartu kodanikele. Seejuures püütakse raamatukogu ja lugemissaali kasutamise eest võtta minimaalset tasu, et ka laiemad rahvahulgad võiksid ennast sel teel täiendada. Seni on Tartus töötanud vene raamatukogu, kuid seda said kasutada peamiselt jõukamad kihid, kuna raamatute laenutamine on võrdlemisi kallis. Vene lugemissaal puudus seni aga üldse Tartus.

Raamatukogu asutamist Vene Hariduse Seltsi juurde on suurel määral toetanud ka poeglaste gümnaasium, kus asus endise Pushkini gümnaasiumi raamatukogu. Sealt on Vene Hariduse Seltsile lubatud anda mitutuhat eksemplari venekeelseid teoseid. Osa raamatuid saadi ka Vene Õpetajate Liidult ja osa koguti oma seltsi liikmeilt.

Lugemissaalis on kasutada eesti- ja venekeelsed ajalehed ja žurnaalid. Lugemistoa kasutamine maksab kuus seltsi liikmeile 10 senti ja võõrastele 30 senti. Raamatukogu kuu-abonentkaart maksab võõrastele 25 senti ja seltsi liikmeile 15 senti. Lugemissaal on kaunistatud mitme kunstniku töödega.

Et ramatukogu ja lugemissaali veel täiendada, selleks on Hariduse Seltsi juhatus esinenud Tartu linnavalitsuse ees toetuspalvega, kus palutakse toetust raamatukogule 100 kr. ja lugemissaali jaoks 50 kr.

Raamatukogu ja lugemissaal asub Lossi tänav 1.

Linna tapamaja taksid jäävad endiseks

Tartu linnavalitsuse poolt on otsustatud jätta eelolevaks eelarveaastaks linna tapamaja taksid endiseks. Tapamajal on olnud 1938/39. a. aruande järgi ülejääke 5.061 krooni, milline summa on kantud tapamaja eriarvetele. Tapamaja 1940/41. a. eelarve on tulude-kuludega tasakaalus 56.500 krooniga.

Tartus ei saadud rühmade kokkulepet

Demokraatliku rühma ja majandusrühma vahelised läbirääkimised katkesid

Linnapea loodab siiski kokkuleppele jõuda

Tartu linnavolikogu demokraatliku rühma ja majandusrühma esindajate vahel peeti vahepeal läbirääkimisi seoses linnavalitsuse moodustamisega. Nende läbirääkimiste tulemuste kohta lähevad arvamised lahku. Majandusrühma esindaja notar H. Vihalem ütleb, et kokkuleppe saavutamine on nurjunud. Demokraatliku rühma esindaja prof. K. Saral märkis, et demokraatlik rühm on majandusrühma poolt esitatud nõudmistele järele andnud ning seepärast peaks olema kokkulepe saavutatud.

Pöördusime mõlema rühma esindajate poole, et saada kuulda nende arvamisi läbirääkimiste tulemuste kohta. Demokraatliku rühma esindaja prof. K. Saral märkis, et demokraatliku rühma poolt on majandusrühma esitatud soovidele vastu tuldud. Majandusrühma poolt oli esitatud nõudmine, et moodustatavas linnavalitsuses nendele antaks majandusosakonna juhataja koht ja samuti revisjonikomisjoni esimehe koht. Prof. K. Saral märkis, et esitatud soovide rahuldamisega peaks kokkulepe olema saavutatud. Kui nüüd aga on kerkinud päevakorrale majandusrühma poolt uusi nõudmisi, siis tuleb järeldada seda, et majandusrühm ei taha kokkulepet saavutada, ütleb prof. Saral. Demokraatlik rühm asus juba varem põhimõttel, et linnavolikogu poolt moodustatavatest komisjonidest peab olema võimalik osa võtta kõikide rühmade esindajatel, ja see küsimus tuleks lahendada kõigi rühmade kokkuleppel. Sellega, et volikogu poolt valitavates komisjonides oleksid esindatud kõik rühmad, on nõus volikogu rühmad, välja arvatud majandusrühm. Demokraatliku rühma arvates mõne teistsuguse kokkuleppe tegemine selles küsimuses ei oleks kooskõlas linnavolikogu enamuse arvamisega.

Kõnetatav märkis veel, et demokraatliku rühma poolt on tehtud majandusrühmale suuri järeleandmisi, ning viimase esialgsed soovid on täidetud sajaprotsendiliselt. Demokraatlik rühm on jäänud juba varem esitatud kandidaatide juurde, s. o. kooliosakonna juhatajaks K. Luik, ehitusosakonna juhatajaks ins. V. Onton, kuna sotsiaalosakonna juhatamine jääks õigusteadlasele T. Juhansonile. Seega on rühm rahuldanud majandusrühma olulisema nõude — majandusosakonna juhataja koha andmisega.

„Minu missioon on lõppenud tagajärjetult“.

Linnavolikogu majandusrühma esindaja H. Vihalem, kes võttis osa kahe rühma vahel toimunud läbirääkimistest, ütles meie lehe esindajale: „Minu missioon on lõppenud tagajärjetult. Leppisime nii mõneski asjas kokku, kuid takistused tekkisid komisjonide moodustamise küsimuse arutamisel.“ Linnavolikogu komisjonide moodustamise alused on rühmadel erinevad ning kokkulepet selles küsimuses ei saavutatud. Demokraatliku rühma poolt võimaldati majandusrühmale majandusosakonna juhat. koht, revisjonikomisjoni esimehe koha küsimus lahenes kompromissiga, ütleb H. Vihalem. Algul oli majandusrühmal see soov, et revisjonikomisjoni esimees valitaks eraldi revisjonikomisjonist linnavolikogu poolt. Kompromissi alusel aga tuleks valida revisjonikomisjoni esimees revisjonikomisjoni enese poolt, kusjuures demokraatlikule rühmale on vastuvõetav majandusrühma poolt esitatud kandidaat.

Veel oli majandusrühma poolt esitatud sooviavaldus, et majandusosakonda juhtiv linnanõunik oleks ühtlasi ka linnapea asetäitja. Kuna ka demokraatliku rühma poolt oli esitatud soov, et üks nende poolt esitatud nõunikkude kandidaatidest oleks peale valimist linnapea asetäitjaks, siis andis majandusrühm selles osas demokraatlikule rühmale järele ja loobus oma nõudmistest.

Kuna linnavolikogus on majandusrühmal üks kolmandik linnavolinikke, siis ka moodustatavates komisjonides peaks olema üks kolmandik liikmetest maajndusrühmast, ütleb H. Vihalem. Demokraatliku rühma nõue, et kõikidel rühmadel, ka kõige väiksematel, oleksid komisjonides — peamiselt revisjonikomisjonis oma esindajad, ei olnud kooskõlas majandusrühma seisukohaga.

Majandusrühma soovi kohaselt oleks revisjonikomisjonil olnud 6 liiget, kelledest 2 oleks kuulunud majanduserühma, 2 demokraatlikku rühma ja 1 töötava rahva ühtlusrühma ning ühe liikme oleks andnud väiksemad rühmad omavahelisel kokkuleppel. Demokraatliku rühma seisukoht, et revisjonikomisjoni oleks valitud 8 liiget, oleks viinud olukorrani, et majandusrühmal oleks komisjonis olnud ainult 3 kohta ja demokraatlikul rühmal ja demokraatlikule rühmale sümpatiseerivatel rühmadel 5 esindajat. „Kokkuleppe saavutamine rühmade vahel on nurjunud,“ kinnitab notar H. Vihalem.

Veel kuuldub, et kui oleks saavutatud rühmadevaheline kokkulepe ka komisjonide moodustamises, siis majandusrühma poolt oleks esitatud revisjonikomisjoni esimehe kohale lnv. V. Tamman. Nagu kuuldub majandusrühma kuuluvatelt linnavolinikkudelt, olid läbirääkimised põhimõttelist laadi, ning seepärast ei esitatud majandusosakonna juhataja kohale veel kandidaati. Demokraatliku rühma poolt ei olevat tehtud kandidaadi isiku suhtes tüliküsimust, mispärast tähendatud kohale oleks majandusrühm saanud esitada isiku, keda rühm oleks pidanud sobivaks nende ülesannete täitmiseks.

Linnapea R. Sinkal siiski lootusi

Tartu linnapea dr. med. R. Sinka viibis kesknädalal Tallinnas, kust jõudis Tartu tagasi kesknädala õhtul. Pöördusime ka linnapea R. Sinka poole, et kuulda tema arvamist rühmadevaheliste läbirääkimiste käigu kohta.

Lühivestluses märkis linnapea, et majandusrühma ja demokraatliku rühma vahel on kokkulepe saavutatud tähtsamates küsimustes. Lahkarvamisi on rohkem tehnilist laadi küsimustes. Veel avaldab kõnetatav arvamist, et linna revisjonikomisjon 6-liikmelises koosseisus oleks küllaldane. Linnapea kavatseb rühmade esindajad veelkordselt nõupidamiseks kokku kutsuda lõplikkude seisukohtade võtmiseks.

Kuna linnavalitsuse moodustamine Tartus on juba veninud, siis on küsimuse lahendamine võrdlemisi kiireloomuline. Kõneluse lõpul avaldas linnapea arvamist, et kokkuleppe saavutamine rühmade vahel peaks olema võimalik.

Laupäeval „Vanemuises“ maskeraad

Laupäeval, 27. jaan. avab „Vanemuine“ käesoleva hooaja maskeraadi-karnevali-pidustused. Maskeraadiks ilustatakse kõik „Vanemuise“ ruumid. Pidustused toimuvad erilisel helgiheitjate valgustusel.

TANTS peokülalistele kahe orkestriga.

Pääsmed eelmüügil „Vanemuise“ kassas.

Tartu üliõpilaskonna esindus väiksemaks

Tartu ülikoolis käib praegu üliõpilaskonventide nimekirjade kontroll, kus selgitatakse nimekirjade seaduspärasust immatrikuleeritud üliõpilaste seisukohalt. Kontroll lõpetatakse täna-homme, kuna 28. jaanuariks peab üliõpilaskonventidel olema esitatud kuraatorile juba esinduse uued liikmed. Kuraator esitab need rektorile kinnitamiseks, mille järel võib uus esindus asuda tööle.

Nagu üliõpilaskonna esimees seletas, tuleb esinduse uus koosseis vähem kui senise esinduse oma. Senisest esindusest langesid välja 3 sakslaste esindajat ja on oodata esinduse koosseisu veel 5 esindaja võrra vähemaksjäämist. Kui senise esinduse koosseis oli 53 liikmeline, siis uus esindus tõotab kujuneda 45-liikmeliseks.

Üliõpilaskonna uue kuraatori valimine toimub vanematekogu poolt 1. veebruaril.

Homme Maleseltsis suur wälkturniir

ÜENÜTO välkturniiril võitis U. Lahman

Homme, reede õhtul, peetakse kohalikus Maleseltsis suurejooneline välkturniir Maleseltsi meistritiitlile, millest osavõtt on võimaldatud kõigile malehuvilistele, ka mitteliikmeile. Turniiri algus on kell 8 õhtul. Kellel normaalsuuruses malendid on, võib need võistlusele kaasa võtta. Välkmale on Tartu maletajaskonnale viimasel ajal eriti meeldima hakanud, sest välkpartiisid mängit. juba kõikjal — nii Maleseltsis, kodus ja ka kohvikus.

ÜENÜ Tartu Osakond korraldas teisipäeva õhtul omas ruumes välkturniiri, millest võttis osa 13 maletajat. Esikohale tuli U. Lachman 11 punktiga 12 võimalikust. 2.—3. E. Nigul ja O. Jaaniado, kummalgi 8,5 p.; 4.—5. A. Liivak ja H. Hermann, kummalgi 7 p.; 6.—7. O. Voosaar ja V. Linno 6,5 p.; ülejäänud võistlejail oli võiduprotsent alla 50.

Tartu kinod

„APOLLO“. „Hüvasti, mr. Chips!“
„ATEEN“. „Marja Ilona“.
„CENTRAL“. „Ema armastus“.
„METROPOL“. „Havi käsul“ ja „Vanapiiri mäel“.
LAINE. „Napoleon Bonaparte“ (Marseljeesi sünd).

Tartus linnukeste söötmiseks 7 söödamajakest

Seoses erakordselt lumerohke ja külma talvega on raskesse olukorda sattunud linnukesed. Tartu Eesti Loomakaitse Seltsi poolt on pandud Tartus üles 7 kohta lindudele söötmismajad. Need asuvad: Tähetorni värava ees Toomil, prof. Baeri ausamba juures puu küljes Toomil, V. Reimani ausamba läheduses puu küljes Toomil, Toomelt kivitreppi mööda G. Adolfi tänava suunas alla minnes vasakut kätt, Kassitoomil Lastekliiniku värava ees, 1. sisehaiguste kliiniku ees Toomil ja Jaani vanal surnuaial. Kuidas toita linnukesi talvisel ajal — on küsimuseks, mis vajab selgitust. Tartus on Karlova lasteaia kasvandikkudele antud tarvilikku õpetust ning samuti on küsimust käsitletud teisteski koolides. Külmal ajal saab lindudele anda toiduna ainult kuivi toitaineid, märjad toiduained külmuvad ning linnukestel ei ole nende kasutamine võimalik.

F. Puksoo E. Raamatukoguhoidjate Ühingu auliikmeks

Hulk õnnesoove 50. sünnipäeval

Tartu Ülikooli raamatukogu juhataja Fr. Puksoo pühitses eile oma 50 a. sünnipäeva, mil puhul ta sai rohkete õnnitluste ja kingituste osaliseks.

Ülikooli raamatukogusse tööle ilmumisel tervitas juubilari personaali poolt juhat. aset. E. Vigel ja andis üle mälestuseseme. Temale vastas juubilar. Päeva jooksul võttis F. Puksoo vastu rohkesti õnnesoovijaid. Tervitusi saabus rohkesti kodu- ja välismaalt. Teiste hulgas tervitas juubilari ka peaminister prof. J. Uluots. Juubilar sai ka hulgaliselt kingitusi oma sõpradelt. Ühise kingitusena tõid Tartu kolleegid H. Mugasto väärtusliku gravüüri.

Juubilari tema tähispäeva puhul on otsustanud Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing valida oma auliikmeks. Auliikme diplomi andsid eile õhtul tema korteris üle Riigi Raamatukogu juhataja G. Ney ja Eesti Rahva Muuseumi Arhiivraamatukogu juhataja R. Antik.

Prantsuse Teaduslik Jnstituut algas tegevust

Prantsuse Teadusliku Instituudi selle semestri tegevus on alanud endise hooga. Instituudi prantsuse keele kursused jätkuvad suurenenud osavõtjate arvuga. Kuna kõva külm takistas õigeaegset ülesandmist, on algajate grupp veel koostamisel ja keelest huvitatutel on veel võimalus osa võtta sellest grupist.

Traditsioonilised koosviibimised liikmetele algavad teisipäeval, 30. jaanuaril kell 20.30, kus hr. L. J. Vaganay alustab oma kirjanduslikkude ettekannete sarja: „100 aastat prantsuse kirjandust“, mis jätkuvad teisipäeviti üle nädala. Instituut loodab liikmete ja sõprade rohkearvulist osavõttu nendest koosviibimistest.

Kõnesid ja koosolekuid

Usuline arutluskoosolek toimub neljapäeval kell 8 õhtul Naiste Karskusliidu ruumides. Kõneleb proua Helmi Põld: „Kuidas saab patune õndsaks?“

T. A. Kultuurühingu õpiringi koosolek on neljapäeval kell 8 õhtul Töölismajas, Tähe tn. 40. Kavas V. Kosenkraniuse loeng „Majandusgeograafiline ülevaade Prantsusmaast“ ja läbirääkimised.

Leinateateid

Karl Kroomann, Haaslava vanemaid põllumehi, suri esmaspäeval Aardla külas, Sisaski talus 77 a. vanuses.

Kohati kerget lund

Neljapäewaks ennustab metobs: keskmise kiirusega läänekaarte tuuli. Wahelduwa rohkusega pilwisus, kohati kerget lund. Öösel jõemaal kuni 15 kr. ja päewal 10 kr. külma.

Eestis oli eile keskpäewal 3—7 kr. külma ja sadas kohati lund.

Wastutaw peatoimetaja Jaan Kitsberg.
Wäljaandja: E. K./ü. „Postimees“.
Trükitud „Postimehe“ trükikojas, Tartus.

U. Karell korraliseks professoriks

Kaks uut professuuri

Tartu ülikooli nõukogu oma uues koosseisus pidas teisipäewa õhtul oma esimese koosoleku. Nõukogu uus koosseis pole weel täielik, sest paaris teaduskonnas ei ole walitud seni esindajaid nõukogusse.

Arstiteaduskonnakogu oli esitanud ülikooli nõukogule edutamiseks prof. U. Karelli korraliseks professoriks. Ülikooli nõukogu oma koosolekul kiitis arstiteaduskonna esitise heaks ja otsustas esitada haridusministri kaudu Wabariigi Presidendile kinnitamiseks kirurgia hospitaalkliiniku erakorralise professori dr. med Ulrich Karelli edutamise korraliseks professoriks samale õppetoolile.

Õigusteaduskonnakogu on tarwilikuks pidanud luua õigusteaduskonna juurde uue professiorina õiguse üldteooria ja õiguse metodoloogia õppetool. Majandusteaduskonnas on seni loetud rahwamajandusteaduse ja poliitika kursuses ka sotsiaalpoliitikat, kuid teaduskonnakogu on leidnud, et wajalik oleks asutada eriline sotsiaalpoliitika professuur. Need mõlemate teaduskondade esitised olid nõukogus arutusel ja nõukogu ajus neis küsimusis pooldawale seisukohale. Professuuride lõpliku asutamise otsustab Wabariigi Walitsus majanduslike wõimaluste piirides.

Nõukogus oli arutusel ka dotsentide nimetuse ja õiguse andmise määrus, mis tuleks ühtlane kõigile teaduskondadele. Nõukogus leiti määruse juures weel mõningaid puudusi ja seepärast otsustati määrus anda tagasi komisjoni üksikute küsimuste uuesti läbikaalumiseks. Määrus wajab weel mõningates punktides ühtlustamist kõigi teaduskondade tarwis.

Porf. U. Karell

MUUMISED

Müüa
2 lihalooma
Luke, Linnamäe t.

Moodsad
korterid
müüa uues majas. Taara puiestee 2—3.

Mitmesugused

Kaks koduarmastajat, ametiskäijat preilit soovivad
tutvust
ametiskäijate härradega. Kirj. „Postim.“ rmtkpl. „Jaane 24“, „Diana 23“.

Hallo neiud üle Eesti, teiega
tutwustin
soovikorral abielluksin. Varandus ja vanus pole tähtis, ainult meeldivus. Kirj. „Postimehe“ rmtkpl. „Ets“.

Suure keldriga
kaupluseruum
välja üürida. Taara puiestee 2—3.

Majand. kindl. intelligentne noormees soovib abiellumise eesmärgil
tutvust
kena, tõsiselt ellusuhtuva preiliga. Enesekirjelduse ja fotoga kirj. „Postimehe“ rmtkpl. „Faire play“.

Soovin kiires korras tõsist
tutwust
keskeal., korral., üksikute daamide hulgast, keda huvitab äritegevus, eriti just puhveti ala. Kirjad enesekirjeldusega palun saata „Postimehe“ rmtkpl. „A. 336“ all.

Pesutoda
kiiresti kesklinnas edasi anda. Kirjad „Postimehe“ rmtkpl. „Kiire 6681“ all.

Riigiametnik soovib heasse majja hästi remonteeritud
korterit
2—1 tuba, eestoa, kööki, veevärgi ja vanniga. Palun teatada ühes hinnaga „Postimehe“ rmt.-kpl. „Soe 6725“ all.

Soovitakse
laenu
4000 kr. I ja II talu-obligatsiooni vastu. % kokkuleppel. Kirjad „Postimehe“ rmtkpl. „6652“.

Wäike talu
suure viljapuuaiaga, Tartu lähedal, rendile anda, soovitavalt aednikule. Kirjalikult Tartu, postk. 112.

Soodsatel tingimustel vähem
äriruum
ühes kõrvaltoaga välja üürida. Sobiv kioskiks, kingsepale või muuks. Näha Riia 75, II kord.

Põlvas
võtab „Postimehe“ tellimisi ja kuulutusi vastu ja müüb üksikuid numbreid J. JASKA.

Vajatakse vilunud
kanseleiametnikku...
Teil on selle koha saamiseks väljavaateid, kui loete läbi raamatu, mille saadame teile tasuta. Kirjad Tall., postkast 130.

Üllas mees
kes teist võiks olla seltsimehelikuks sõbraks õrnahingelisele naisele. Kirjad „Postimehe“ rmtkpl. „Thea 35“, „Hell 25“.

Seda preilit,
kes üht vanaprouat aidata tahtis ja oma sõbrannast rääkis, palutakse sõbranna aadress saata „Postim.“ rmtkpl. „Vaikne vanaproua“.

Meliste-Mäksal
müüb „Postimehe“ üksiknumbreid, võtab tellimisi ja kuulut. vastu.
A. Arumets

Surma läbi lahkunud liiget

Juhan Pastak'ut

mälestab sügavas leinas

Tartu Linna ja Maakonna Einelauapid. Uhisus.

---

23. jaan. s. a. ootamatu raske haiguse järel lahkus meilt meie kallis poeg ja vend

RUDOLF SARAPUU

Sünd. 31. mail 1921. Tomski kuberm. Surn. 23. jaan. 1940 Erahaiglas

Kirstupanek ja ärasaatmine pühapäeval, 28. skp. kell 10 päeval leinamajast, Teguri tän. 21—2, Kambja kalmistule

Sügavas leinas **isa, õde ja omaksed**

Palume sugulasi ja sõpru ära saatma tulla.

Meilt igaveseks lahkunud armast isakest, vanaisakest ja äia

Karl Kroomann'i

mälestab

tütar Emmi abikaasa ja pojakesega

Issand, jää mele juurde,
Sest õhtu jõuab ja päike veereb.

Pika raske haiguse järel lahkus vaikselt igavesele unele minu armas abikaasa, ema ja vanaema

ANN SELGIS

(sünd. Kokk) Sünd. 21. XI 1864. a. Surn. 24. I 1940. a.

Kirstupanek 26. jaan. kell 7 õht. Ärasaatmine leinamajast, Tähtvere t. 23—6, laupäeval, 27. jaan. kell 1.

Sügavas leinas abikaasa ja poeg perekonnaga

„VANEMUISE" KONTSERTSAALIS
Kesknädalal, 31. jaanuaril 1940. a. kell 8 õhtul

SUUR KONTSERT

Esinevad:
ELLEN REINAP-KOORT (sopran)
IRINA KUPRIJANOV (harf)
LEMBIT AIMRE (tenor)
RAIVO KURSK (klaver).

Kavas: Aav, Ernesaks, Gounod, Händel, Liszt, Lüdig, Massenet, Mussorgsky, Navil, Oja, Puccini, Pönitz, Schubert, Rachmaninov, Verdi, Wagner.

Pääsmed koos rõivahoiuga kr. 2.10 — 60 s., õpilastel 40 s., eelmüügil „Vanemuise" kontsertsaali kassas kella 13—16 ja 18—20 ning „Teater-Muusika" äris, Võidu 6.

Õiendus

Ajalehtedes ilmunud kuulutused „odavad hinnad" juuksetööstuse töökojas on

kõlvatu võistlus

kuulutaja poolt, kuna Tartu juuksetööstuse töökojad töötavad kindlate hindadega kollektiivlepingu alusel.

Tartu Juuksetöösturite Ühingu juhatus.

Korter

3 tuba ja köök ühes veega, ära anda. Aleksandri tn. 39. Küsida Suurturg 7, restoranist, või Aleksandri 45, majahoidjalt.

Kohemaksetav kõrge tasu sellele, kes

soovitab ja tutvustab

korrektsele, harit., keskm. aast. mehele abiellumiseks vaba, varandusl. kindlust. daami. Võib ka maalt olla. Kirjad „Postim." rmtkpl. „Amor I".

MÜÜMISED

Sõiduauto

‚Mercedes Benz' müüa. Küsida Linna Tööstuskoolist rauaosakonna juhatajalt.

Müüa suur kahe poolega

rahakapp

puukapid, seinakell, pulte, armatuure, letid jne. Näha Suurturg 8, II kord, kontoris.

Müüa Tähe tn. rajoonis väheldane

maja

tulutoova aiaga (250 ruutsülda) ja selle kõrval sama suur ehituskrunt, täis istutat. viljapuid ja marjapõõsaid. Teat. „Postim." rmt.-kpl. „Tulutoov 1940".

Karakullmantel

müüa, pruugitud. Näha Riia maantee 7—5, kl. 10—2.

Müüa

2 ülifonda

sõjaväelase vormiriideid diagonaalist (ohv. lõige) suuremale kasvule. Õnne 27—8.

Kalanduse-, aednik- ja juhituskoht

Emajõe ääres, Tartust 5 km, korralik hoonestus ja 2 vkm. maad, müüakse juhuslikult elumuutuse tõttu hinnaga 2000 kr. VA. „Talu-Maja", Suurturg nr. 3.

Müüa ilus voolujooneline korras töld-

taksiauto

f-ma „Chevrolet", ühes kindla seisukohaga ja taksiõigusega. Teat. „Postimehe" rmtkpl. „2410" all.

Ärareisimise tõttu kiiresti müüa Tartu jaama juures suurest

ehitustrundist ja ehitustest ½ mõttelist osa

odavalt soodsatel maksutingimustel. Teat. „Postimehe" rmtkpl. „9201".

„Vanemuise" teater

Neljap., 25. jaan. kl. 20 Erakordse etendusena. Rahvaetendus.

Õueloož

K. Farkase oper. 9 p.

Reedel, 26. jaan. kl. 20. Viimast korda. Rahvaetendus.

Viirastused

A. Jakobsoni näidend 5 pildis.

„Vanemuise" kontsertsaalis

Reedel, 26. jaan. kl. 20.

IV sümfoonia kontsert

Juhatab: ED. TUBIN.
Solist: HELJO SEPP (klaver).

Laup., 27. jaan. kl. 20 20. korda. Haril. hinnad.

Elsa Maasiku ja Rudolf Jõksi kaastegev.

Rigoletto

G. Verdi ooper 4 v.

Pääsmete eelmüük: „Vanemuise" kontsertsaali kassas k. 13—16 ja „Vanemuise" teatri kassas k. 18—20.30, telefon 35-14.

„Vanemuise" teater

Reedel, 26. jaan. kl. 8 õhtul „Vanemuise" kontsertsaalis

SÜMFOONIA-KONTSERT

Juhatab: E. TUBIN.
Solist: HELJO SEPP (klaver).
Kavas: Wagneri, Liszti ja Sibeliuse helitööd.

Pääsmed kr. 1.35—35 s. eelmüügil kontsertsaali kassas 1—4 l. ja 6—8 p. l. ning k.-m. „Teater & Muusika" äris, Võidu 6.

Veoäri Joh. Ustal

veoautod 1,5-, 2- ja 4,5-tonnilised, igas. vedudeks saadaval. Sauna 24, tel. 38-48, Meltsi sauna juures.

E. Kink'i veoäri
Kalevi 24 võtab vastu igasugu

vedusid

Telef. 25-88.

Mööbliäri G. POCK
Omanik J. SADDE
TARTU, LOSSI TÄN. 12-16
TELEF. 7-41

Korteri PAKKUMISED

Korter

6 tuba, vannituba, WC, linna vesi, 1. veebr. välja üürida. Uuesti remont. Asub keset linna. Kirjad „Postim." rmtkpl. „Kohe 6717".

Tuba

keeduvõimal. ära anda. 8 kr. kuu. Järele küsida Uus t. 29—7, II k.

Eraldi majas soe, 3-toaline

korter

üürile anda. Tiigi 45.

Väike, soe, erasissek.

möbl. tuba

ära anda. Väike Kaar nr. 11.

Tartu N. M. K. U. alkoholita

einelaud

üüritakse välja 1940. aastaks. Lähemaid teateid kl. 9—10 ja 15—17 Vallikraavi 19. Telef. 2402.

Vajatakse

aasta-põllutöölisi

(soovitav perekonnaga) „Andrese" tallu. Omaette kasutada elamu ja viljapuuaed. Läbi rääkida laupäeval kell 10 hommikul Paabo kontoris, Aleksandri 104. Telef. 22-20.

Vajatakse 2 vilunud

lastehoidjat-põetajat

imikute juurde ja 2 kutselist

naiskokka

restorani ärasõiduks. Läbirääkimine kella 11.30—12.30 Suurturg 3, Kristl. N. Naisühing.

Vajatakse nooremaid

elektrisisseseadetöid teinud

töölisi

Tulla ETK ehituste kontorisse, Lembitu tän. 8.

Soovit. laenata kesklinnas asuva 4-kordse kivimaja I obligats. järgi

8000 kr.

Teat. advokaat J. Glikman, Aleksandri tän. 7, kl. 3—5.

Bilansivõimeline

raamatupidaja

toimetab äriraamatupidam. sisseseadmist, kontrollimist ja on nõus ka nende pidamist enda peale võtma. Teat. „Postimehe" rmtkpl. „1904".

VALGA LINNAVALITSUS vajab

kooliarsti

Sooviavaldused ühes elulookirjeldusega palutakse esitada Linnavalitsusele 1. veebruariks 1940. a.

Parim. ja ilusaimad

REFORM-VOODEID

ostate Tähe tän. 72 tel. 27-10. **A. Kääriku & J. Kivi** tööstustest

---

3-toaline

korter

vannitoaga, välja üürida. Tööstuse 21.

---

2 hästi suurt

tuba

eestuba, päikesepaist., ilma mööblita, aia sees, veevärk, soovikorral köögi tarvitamisega, intellig. üürnikule ära anda. Aleksandri 72—4.

Korter

3 tuba, köök ja esik, alumisel korral, ära anda. Kalevi 81—1, Tolstoi tn. nurgal.

Väga soe, korralik, erasissek.

möbl. tuba

intellig. isikule ära anda. Lootuse 2—2.

Omaette väikeses majas, aias, päikesepaisteline

korter

3 tuba ja köök, üürile anda. Kastani tn. 22.

Korter

2 tuba, kõigi kõrvalruum., soe, mugav ja päikesep., puumajas, veevärk, välja anda. Müüa odavasti ka suur tammepuust puhvet. Küsida Veski 17—13.

Korter

4-toal., välja anda. Küsida Lutsu t. majahoidjalt.

Гарант. тепла и тишины

2 солнечн. комнаты, ванна, кухня, центр. отопл. Vabriku t. 3—11

Korter

5 tuba, köök ja teenijatuba, koridoris., soe, päikesep., linna vesi, välja üürida. Võru 10.

Tuba

mööblita, erasissekäik, köögi tarvitam., kütte ja valgustusega soodsalt ära anda. Marja tn. 21-a—1.

TÖÖ OTSIMISED

20-a. noormees soovib

sulaseks

Tunnen täielikult põllutööd. Kirjad „Postimehe" rmtkpl. „Aus poiss 20".

Saaremaa neiu

soovib teenija- või passijakohta härrade juurde. Kirjad „Postim." rmtkpl. „Praktiline perenaine".

Põllunduskeskkooli kutseharidusega, kauaaegse praktikaga tegelik põllumees vajab teenistust

valitseja, talujuhi või tööperemehe kohale

Kirj. Valga, Piiri 9—1. M. O.

Otsin kohta

laste juurde

Annan tunde. Tunnen hästi saksa, vene ja eesti keelt. Teat. „Postimehe" rmtkpl. „317".

Korralik, kutseharid. maaneiu palub tungivalt

praktikandiks

kontori ja raamatupidamise tööalal vastavasse asutusse, kontori, panka, ärri. Kirj. „Postimehe" rmtkpl. ms. „Tõsine soov 6718" all.

---

2 ausat, harit. tütarlast paluvad

leivateenistust

ärri, puhveti, kinno, ettekandjaks, perenaiseks. Valmis ärasõiduks. Kirj. „Postim." rmtkpl. „Paluvad vaeslapsed".

Töökas ja korralik abielupaar soov. maale

karja-talitajaks

eeskujulikku tallu või mõisa. Võib ka teine talutöö olla. Kirjad „Postimehe" rmtkpl. „Töökas abielupaar".

Hoolas ja puhtustarmastaja

vanem naisterahvas

soovib kohta linna väiksemasse perre, võib omast kodust käia, või linna lähedale maale teenija-perenaiseks. Teat. palun saata „Postimehe" rmtkpl. kuni 30. jaan. „Hoolas 6679".

Härrad sepad ja mehaanikud, võimaldage noorele, tugevale poisile, kes varem sepa juures töötanud,

õpitaskoht

Kirj. „Postim." rmtkpl. „Tubli tööjõud 6683".

Tubli

teenija-perenaine

otsib kohta tallu. Kirjad „Postim." rmtkpl. „Vanus 30".

Noor

abielupaar

soovib tallu teenistuskohta. Läbi rääkida Vaba t. 6—12, iga päev kuni 15. II 40.

Vilunud kampsuni- ja suka-

kuduja

palub tööd. Pakk. „Postimehe" rmtkpl. „Vilunud kuduja 6703".

Haritud neiu palub

kohta

kontori, ärri või tööstusse. Oskab masinakirja. Teat. „Postim." rmtkpl. „315".

Lp. hr.

maamõõtjad

Võimaldage praktikandikoht juba sellel alal 1 a. töötanud noormehele. Teat. „Postimehe" rmtkpl. „Teodoliit" all.

OSTMISED

Soovin osta

piljardipalle

Soovitav terve partii, kuid võib ka kuni 5 palli puududa. Tartu, Narva tn. 36. Telef. 31-17.

Soovin osta väikest

talu

Suurus 5—10 ha, Elva, Rõngu ümbrusse. Teat. Rõngu, postk. 23.

Tartu Lastekaitse Ühing ostab

hapukapsaid

ja ube. Pakkum. Tartu, Karlova mõisa, toitluspunkt, kella 12—2 ärip.

Soovin osta väiksemat, korralikku

talu

Tartu ümbr. või raudtee ligidale. Andmed ühes hinnaga ja asukohaga saata „Postim." rmtkpl. „Väiksem talu 6687".

Soovin osta

jääkappi

termostaati ja tsentrifuugi. Pakkum. ühes aparaadi kirjeldusega palun saata: R. Krönströmi ajak.-k. Tartu, Võidu 2.

TÖÖ PAKKUMISED

Vajan

esindajat

kogu Eestis hästi müüdavale kaubaartiklile. Kirjad, vast. margiga, „Postimehe" rmtkpl. „Hea teenistus 6719".

Keetaoskaja

teenija

leiab koha. Tulla kella 2 ja 4 vahel Tiigi tän. 78—9.

Vajatakse provintsilinna hotell-restorani kena välimusega

ettekandjat

Läbirääkim. tulla neljapäeval kella 10—11 hotell „Liivimaa". M. Lilliallik.

Vajat. ärasõiduks restorani

ettekandjat

Läbi rääk. neljap. kella 10—12 p. Riia 83.

Lastega perekond vajab lähemal ajal ärasõiduks ausat ja tervet ja puhast

teenijat

keeduoskus vajalik. Tulla Botaanika 62—4.

TUNNID

Tütarlaps soovib head

tunniandjat

kõigis ainetes, mis reaalkooli sisseastumiseks vaja. Kirjad „Postimehe" rmtkpl. ms. „Hea õpetaja".

Gümn. lõpetaja vene prl. annab odavasti

vene keele

tunde. Teat. Suurturg nr. 3, Krist. N. Naisühingust, kella 11.30—12.30.

Õpetan

saksa ja vene keelt

rääkima. Lootuse 13—8

Mitmesugused

Mina oma lahusoleva naise

Elfriede Lätt'i

tegude ja võlgade eest ei vastuta.
24. I 40.
Herbert Lätt

Noor proua soovib laenu

Kr. 200 250

heade %-ga, kahe kuu peale, kindlustuse vastu. Tasun ausalt ja täpselt. Kirjad „Postim." rmtkpl. „Tagasimaks + head protsendid".

Dr.

E. Käsper

Hamba- ja suuhaigused

Võidu tän. 14—9.
Kõnet. k. 9—12 ja 4—6

Jätkan haigete vastuvõtmist

Dr.

K. GRIN

Kõnet. 10—12 ja 4—½6 p. l. Võidu tän. 11—4.

„Postimehe" kuulutuste peale eelmisel päeval saabunud

kirjad

Märgusõna	Arv
Ametnik 6440	1
Aus abiline 17—28	4
Aadu 28	1
August 25, Aadu 28	2
B. 3526	8
Esindaja 6599	11
Energiline 300	1
E. 22	1
E. kr. nr. 7158917	2
Hea talu	1
H. L. D.	1
Heasüdamlik	1
Juhus 9119	1
J. M. 1940	3
Isikut. 569305	1
Isikut. 845540	1
Kasukas	2
Kevadel	1
Kaine, hoolas	1
Kati	2
Karske ja korralik 6419	6
Kodu 25	1
Kooselu	1
Korralik 6633	1
Korralik 7337	2
Kustunud tuled	2
Kiire 6548	1
Lilli 30	1
Lehmad	2
Lootus 6600	1
Loitev koit	1
Laidvee	1
Müüa 792	6
Metsatalu	3
Majahoidja	1
Malle	3
Oman tunnistuse 6201	1
Ostja Narvast	2
Olen korralik	1
Ostja Petserist	2
Odav tasu	1
Palve südamest 28	1
Palve 18	1
Palun võimaldage 6249	1
Palve + lootus 6435	1
Sügav palve	1
Tasuv 6636	30
Talu 8%	7
Talu 32	1
Tööline 2	11
Tütarlaps 18-a.	1
Talu 32	1
Uus amet	3
Vanapiiga 50	4
Vanapoiss 30	3
Vabaneb 6569	2
Võimas 6243	1
Vita nostra	2
Õie 35	3
1657	6
27	1
475	2
6463	1
6600	1
6626	5
7337	1

Kirjad hoitakse alal üks kuu, arvates saabumise päevast. Kirjad antakse välja kuulutuste kviitungi ettenäitamisel.

Kadunud

Kadunud 15. jaanuaril valge isane

siberi spits

Teatada Narva 125—1.

Koer

kadunud. Väike, helepruun, valge kurgualusega, peene kehaga. Palutakse teatada Herne 29—1.

Laupäeval postkontori telefonikappi unustatud

peenrahakott

Palun kotisoleva keti ja keti küljes olevate asjadega ära saata. Leidja teatud. Kauba tn. 13, R. Brett'i ärisse.

---

22. jaan. saani jalakasukas ja kott

ära kadunud. Palun ära tuua „Peterburi" võõrastemaja hoovipoisi kätte.

Kadunud 22. skp. koolipoisi

kaloss

te l Vallikraavi t. jaama. Palun leidjat viia kaloss leiubüroosse.
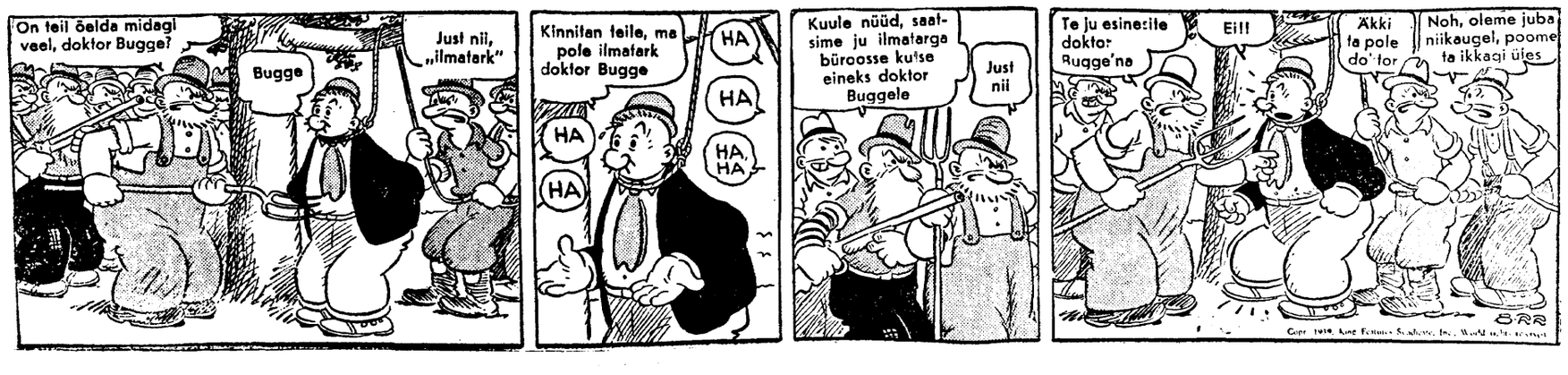
Kipperi-Jaagu ja Eedi piltide sari
3. osa: „ILMATARK"